

**Jakter
kriminelle
i nettets
avgrunn**

Kultur side 30 og 31

Sexolog advarer:
**Klamydia
blir verre**

Nyhet side 11

« Hvorfor er
det vanskeligere
å snakke om
følelser enn ditt
siste ligg? »

Essay side 18 og 19

– Jajaja, drita full!

Dag Solstad om Blinderns
litterære kvaliteter.

Mellom fag side 20 til 23

UNIVERSITAS

Norges største studentavis | årgang 67, utgave 30 | www.universitas.no | onsdag 30. oktober 2013

Portrettet: Jon Bing
Bokhylla: Drillo

DET MEDISINSKE FAKULTET:

Etterforskes for dokument- forfalskning

■ Medisinstudenter klager
oftest til studentombudet.

■ Les historien om to studenter
som ble kastet ut.

Nyhet side 4, 5 og 6 Leder side 2

HVORDAN FÅ IDEER PÅ TRYKK?

Vi inviterer til debattseminar

7. november, kl. 17.00 - 19.00 Auditorium 7, Eilert Sundt Hus, Blindern

Les mer på side 27

UNIVERSITAS

redaktør: **Emma Tollersrud**
emma.tollersrud@universitas.no 911 23 791

redaksjonsleder: **Øyvind Gallefoss**
oyvind.gallefoss@universitas.no 980 03 342

fotosjef: **Helle Gannestad**

desksjef: **Håkon Sukuvara**

nettredaktør: **Thorbjørn Kringlebotn**

magasinredaktør: **Anne F. Helseth**

MENINGER

Uryddig håndtering

Igjen kan vi fortelle historier om medisinstudenter som er blitt dårlig behandlet. I dette tilfellet er de begge blitt syke, de har ikke greid å følge undervisningen i like høyt tempo – og har blitt kastet ut.

På medisin er slike saker tilsynelatende hverdagskost. Langt de fleste klagen til studentombudet kommer fra medisinstudenter, og Universitas har flere ganger skrevet om konflikter og uryddig håndtering og saksbehandling. Mange anonyme tips har kommet. Dette er alle saker der studentene på eget initiativ har tatt kontakt. Men de færreste ønsker å ta slike saker i media, og vi kan anta at det finnes flere lignende tilfeller. Stadig møtes Universitas med taushet fra ledelsen, som nekter å svare, tross fritaket fra taushetsplikt.

Felles for sakene er at de er blitt håndtert på en dårlig måte. Studentene forteller at de møtes med kulde, arroganse og forhastede svar. I en av sakene er fakultetet anklaget for å ha trikset med regelverket for å få kastet ut studenten. I en annen ble studenten kastet ut uten forvarsel, og hans lange og grundige klage avslått i løpet av en snau halvtime. I en tredje er en student som klaget på eksamensnekt, blitt møtt med skikkethetsvurdering og trusler om utkastelse. Hvorfor er fakultetet så ivrige på å kaste ut studenter at de tyr til slike ekstreme virkemidler?

Det er selvsagt opp til politiet å vurdere anklagene om dokumentforfalskning. Men om Det medisinske fakultet skulle frifinnes, betyr det ikke at de har opptrådt på en ryddig måte. Ikke minst tyder mye på at sakene kunne vært løst gjennom bedre kommunikasjon, dialog og tettere oppfølging ansikt til ansikt. I stedet oppstår harde fronter: advokater hyres og saker havner hos politiet.

Til nå har det framstått som om ledelsen ikke tar seg inn over seg hvor traumatisk det kan være for en student å bli kastet ut. Å begynne på nytt er en voldsom kraftanstrengelse. Ikke minst er det stigmatiserende og svært belastende i ettertid.

Sårbare studenter er blitt syke, men i stedet for å følges opp, er de overlatt til seg selv. Fra før er vernet rundt studenter som blir syke, hullede. Vi er en av få grupper i det norske samfunnet som ikke har noe utbygd vern og sikkerhet i loven, mens de i Sverige er inkludert i arbeidsmiljøloven.

Som dekan Frode Vartdal sier, må det stilles høye krav til oppmøte i undervisning av hensyn til behandlingen av framtidige pasienter. Og i mange av sakene har fakultetet reglene på sin side. Spørsmålet er hvor mange konflikter de kan være bekjent med å havne i og ikke minst hvilket rykte de ønsker.

Miljøsynderen UiO flyr baklengs inn i fremtiden

En grønn bønn

Kommentar

Hans J. Skjong,
journalist i Universitas

grundig slått av blant annet NTNU med 32 poeng på 9. plass.

For å bli litt grønnere ble Grønt UiO-prosjektet startet i 2009. Men nå som leder Jorulf Brøvig Silde er i permisjon, er det kun én ansatt i prosjektet. Totalt er det 6028 ansatte ved universitetet.

Grønt UiOs budsjett for enkelttiltak ble i fjor kuttet fra fire til tre millioner kroner. Kanskje ble deler av denne millionen brukt til å betale for solskinsreise til Roma for UiOs styreseminar?

Gåte: Hva er 200 år gammelt og har brukt 750 millioner kroner på flyreiser og andre reiser de siste fem årene? Svar: Universitetet i Oslo (UiO).

Landets eldste universitet er en miljøsynder. I tillegg til den utstrakte reisevirksomheten sløser Universitetet strøm: UiO kan spare over 40 millioner kroner av de årlige strømavgiftene, ifølge en undersøkelse gjort av Siemens og Bellona, publisert i år. I 2013 har enhver student eller ansatt en bærbar PC eller nettbrett – likevel skrives det ut 53 millioner ark på UiO i år. Det er 100 ark i minuttet, hele døgnet, hele året.

UiO bestilte selv en studie av miljøprofilen til 20 universiteter over hele verden. Studien så på konkrete miljøtiltak i driften og miljøstrategiplaner. Den tok også for seg hvor grønn forskningsprofilen og undervisningstilbudet er.

Studien ble publisert høsten 2011, UiO havna på nest siste plass med 20 poeng – og måtte se seg

«Det er på tide at Ole Petter Ottersen og co. legger styreseminarene til Sundvolden og ikke St. Petersburg.»

Rektor Ole Petter Ottersen kan starte utslippskuttene med å gjennomgå UiOs reiseutgifter. Hvert år svir UiO av 150 millioner kroner på at sine ansatte skal dra ut på reisefot.

150 millioner kroner er mye penger. Penger som kunne blitt brukt på helt andre ting. For eksempel seminarundervisning. En seminarleder på UiO får rundt 500 kroner per seminarstime. Sett at reiseglade forskere og UiO-ledere halverte reiseutgiftene til 75 millioner kroner i året. De millionene kunne betalt for 150 000 seminar timer.

Et viktig bidrag til eventuelle kutt er å ha langt flere videokonferanser. På 2000-tallet satset forsikringsselskapet TrygVesta stort på videokonferanser. Flere millioner kroner ble brukt på nytt

ØYEBLIKKET

av **Eskil Wie**

SJONGJØGGLER: En amerikansk sjonglør imponerte de forbigående tilskuerne på Torgallmenningen i Bergen med å sjonglere tre fakler, samtidig som han kom med morsomme bemerkninger om det som skjedde rundt.

Universitas er en avis for og av studenter. Universitas er et nyhets- og debattorgan for lærestedene tilknyttet Studentsamskipnaden i Oslo og Akershus (SiO). Universitas skal drive kritisk og uavhengig journalistikk, og være partipolitisk nøytral. Universitas arbeider etter Vær Varsom-plakatens regler for god presseskikk. Den som mener seg rammet av urettmessig omtale oppfordres til å kontakte redaksjonen.

Daglig leder: **Monica Reigstad**
monica.reigstad@universitas.no 22 85 33 36

Annonseansvarlig: **Geir Dorp**
geir.dorp@universitas.no 22 85 32 69

Besøksadr.: **Moltke Moes vei 33**

Postadr.: **Boks 89 Blindern, 0314 Oslo**

Epost: **universitas@universitas.no**

Web: **www.universitas.no**

ILLUSTRASJON: ØIVIND HOVLAND

utstyr. Fra 2003 til 2010 sparte selskapet minst 110 millioner kroner totalt på mindre reising. Et godt eksempel på at kostnadskutt og reduksjon i utslipp kan gå hånd i hånd.

Videokonferanser erstattet én av fire flyreiser i selskapet i første halvdel av 2008. «Vi fant ut at vi måtte begynne med oss selv», sa daværende konserndirektør i TrygVesta, Kjerstin Fyllingen, til Dagens Næringsliv i 2009.

Hva sier så reiserektor «Co2-le» Petter Ottersen? Han avfeier problemet, og peker på at forskning og utdanning

«forutsetter reisevirksomhet».

Samtidig legges styreseminarene til attraktive reisemål i Italia og Russland. Styreseminaret til Roma kostet 200 000 kroner. Det er på tide at Ole Petter og co. legger styreseminarene til Sundvolden og ikke St. Petersburg.

UiO har tatt noen grep for selv å bli grønnere, som å erstatte oljefyring med fjernvarme, bare bruke fornybar energi og installere LED-lys på campus. De har også laget ENØK-analyser. Dette er bra tiltak.

Men det er dessverre ikke nok.

Skaff bysykler oppe ved Blindern. Få i gang ordentlig kildesortering. Installér bevegelsessensorer som skruer av lyset dersom ingen er til stede, og senk innnetemperaturen med én grad. Motivér ansatte og studenter til å velge «Kjøttfri mandag» i kantina, og ha premier til de som sykler oftest til jobb.

Og du som student: tenk nå over om det virkelig er nødvendig å skrive ut det dokumentet.

UiO er Norges største og beste universitet. La det også bli Norges grønneste.

hansjskj@universitas.no

BAKPÅ NYHETENE

« Hyttegjest i Risør, Solveig Thorvaldsen, står i gårdsbutikken og studerer utvalget på viltkjøtt hos Hjembu gård. Frida Fred i gårdsbutikken legger frem alternativene.

Ja, hun har alltid vært lett på trå'n, hun Frida.
Hentet fra saken «Jakter på hostens delikatesser», Agderposten, 29.10.13

« Han studerer nå hindumusikken – i forbindelse med et doktorgradsarbeid i religionshistorie.

Proof! Hvem kan nå si at humanistiske fag er ubrukelig? Hæ!?
Hentet fra saken «Du kan 'høre' religionen», Vårt land, 29.10.13

« Dersom ein studerer flyfoto av grensa mellom Mexico og USA vil ein sjå eit

gjerde som strekk seg langt ut i havet.

Det blir alltid bra journalistikk, bare du studerer Google Earth lenge nok.
Hentet fra saken «Tankeflukt», Oppland Arbeiderblad, 29.10.13

« Et morsomt poeng når en studerer de ulike forslagene som nå foreligger, er at leverandør av brannstasjonen, BR Gruppen, har valgt en annen arkitekt og en helt annen utforming enn brannstasjonen, mens AF Gruppen har brukt samme arkitekt som tegnet brannstasjonen – og levert et forslag som ligner veldig, selv om fargene er annerledes.

Morsomt.
Hentet fra saken «Her er det nye politihuset», Agderposten, 28.10.13

FØLG OSS

På papir hver onsdag, på nett hele tiden.

www.universitas.no

facebook.com/UniversitasOslo

twitter: @universitas

For oppdaterte studentnyheter.

MENINGER

Universitas gir deg meninger fra verdens studentaviser

BERGEN

STUDVEST

TROMSØ

UTROPIA

Både SiB og lærestedene må sørge for at presset på velferdstilbudene ikke bikker over når samskipnaden neste høst ønsker nye medlemmer velkommen..

KØBENHAVN

Valget nærmer sig, men alt for få unge påtænker at bruge deres demokratiske ret på valgdagen. Hvis de studerende skal åbne øjnene for det lokale demokrati, kræver det en politik der vedrører deres hverdag.

YALE

Unlike the oft-discussed «glass ceiling», «whereby women or minorities or other marginalized populations are unable to climb the economic ladder, the «glass floor» prevents those at the top of the ladder from falling below the privileged rung on which they were born.

TIPS OSS

tips@universitas.no

nyhetsredaktør:
geirmoln@universitas.noGeir Molnes
993 35 518

NYHET

Stor mangel på bonde-studenter

BONDEMANGEL: Norge trenger 100 nye akademikere med landbruksutdanning hvert år ti år frem i tid. Høgskoler frykter uheldige konsekvenser for landbruksnæringen hvis ikke etterspørselen møtes, det skriver Natio-

nen. – Det er ingen tvil om at etterspørselen etter landbruksakademikere er langt større enn det som i dag kan dekkes i Norge, sier Halvor Nordli, prosjektleder for «Framtidens landbruksutdanning» til avisen.

Høgskolen i Nord-Trøndelag, Høgskolen i Hedmark og Universitetet for miljø- og biovitenskap vil nå bruke funnene i utredningen aktivt i rekrutteringsarbeidet, og til å se på behovet for å gjøre endringer i faginnhold og studieprogrammer, melder avisen.

Journalist-studenter vil til kommunikasjonsbransjen

PR-BOOM: Én av tre journalistikkstudenter ved Universitetet i Bergen har kommunikasjonsbransjen som et foretrukket yrkesvalg, melder studentavisen Studvest. Dokumentarist og gravejournalist Erling Borgen er skuffet over resultatene i undersøkelsen, som avisen selv har foretatt.

– Det er komplett idioti. Kommunikasjonsbransjen er journalistenes fiender, og fungerer som et filter mellom makten og mediene. Når journalistikkstudentene ønsker seg en karriere i kommunikasjonsbransjen, går de over på fiendens side, sier han til Studvest.

Politiet rykket ut til billeskremt BI-student

BILLESKRRIK: Fire politifolk med skjold og batonger rykket ut til en leilighet på Økern ved 21-tida søndag kveld, etter at det ble meldt om bråk fra en leilighet. Etter nærmere undersøkelser viste det seg at oppstyret skyldtes at en av beboerne i leiligheten hadde blitt overrasket av en bille, melder Dagbladet.

– Politiet dukket opp mannssterke. De var minst fire. De bar batonger, og en av dem hadde skjold. Da jeg sa at vi bare hadde drept en bille, og det kan ha skapt hylene, sa politidama at jeg neppe ble kåret til «Årets mann», sier den lettskremte BI-studenten Fredrik Kolsrud til avisen.

UNIVERSITAS FOR 25 ÅR SIDEN

Universitas nr. 13/14, 1988

UNIVERSITAS FOR 50 ÅR SIDEN

«Kjære venn, jeg har noe alvorlig på hjertet. Har du noensinne stilt deg følgende spørsmål: Hva er meningen med mitt liv? Streber jeg i dag mot verdier som kan gi meg en mening senere i mitt liv? Hva er døden? Skal vi frykte den? Bygger jeg i dag opp et livssyn som jeg gjennom livet kan leve på – og når tiden kommer – dø på? Disse er menneskets viktigste spørsmål.

Universitas nr. 5, 1963

DET MEDISINSKE FAKULTET

Annmelder fakultet etter regeltrikk

Det medisinske fakultet trikset med regelverket for å kaste ut en student. Nå har studenten anmeldt saken til politiet.

Medisin

tekst Geir Molnes
foto Line Søndergaard

To ganger er medisinstudent Kerosha Gonaseelan blitt kastet ut av medisinstudiet. Hun har anmeldt Det medisinske fakultet (MED) ved Universitetet i Oslo til politiet, som nå har bestemt seg for å etterforske saken.

Gonaseelan ble først kastet ut av medisinstudiet i fjor som følge av manglende studieprogresjon. Hun ble forsinket i utdanningen fordi hun sliter med en kronisk sykdom som har medført store muskelsmerter. Hun har også tatt ut svangerskapspermisjon.

– Jeg opplever at jeg er blitt behandlet med arroganse og regelrytteri. Deres oppførsel hører ikke hjemme på toppen av det norske samfunn, sier Gonaseelan til Universitas.

Ble akutt syk

Bakgrunnen for politietterforskningen er at fakultetet trikset

med sitt eget regelverk for å kaste ut medisinstudenten.

Gonaseelan pådro seg en akutt halsinfeksjon med smittefare i juni 2012. Regelverket til MED åpner for at det kan gjøres unntak ved akutt sykdom, men da fakultetet oversendte sitt reglement til Felles klagenemnd, som behandler slike saker, hadde de sakset ut dette fra teksten.

I papirene som ble sendt til Felles klagenemnd, står det bare: «Studenten må følge undervisningen i den gruppen de er satt opp i, gjennom hele semesteret – ikke bytte/alternere».

Men i regelverket finnes det også et unntak som fakultetet ikke tok med:

«Bytte forutsetter akutt sykdom dokumentert med legeattest og bytte må godkjennes av semesterledelsen».

Universitas skrev om saken i fjor, og fikk tilgang til legeattester som bekreftet at Gonaseelan var syk i den aktuelle perioden.

På tross av gyldig legeattest fikk ikke Gonaseelan bytte grup-

pe. Fakultetet begrunnet avslaget med at gruppene var fulle, men papirer Universitas har sett, viser at det ikke stemmer.

Kastet ut på nytt

Da Gonaseelan presenterte saken for UiO-rektor Ole Petter Ottersen, gjorde imidlertid fakultetet en helomvending, og innvilget henne studierett på ny.

«Etter en samlet helhetsvurdering av alle momenter i saken, har vi under sterk tvil i denne konkrete saken valgt å omgjøre vårt tidligere vedtak og dermed dispensere fra gjeldende regelverk», heter det i brevet som ble sendt til Gonaseelan.

I år ble Gonaseelan på nytt kastet ut av studiet, etter at hun strøk på en stasjonseksamen. Hun har sendt inn en klage på formelle feil på eksamen.

Og nå har hun altså anmeldt den ett år gamle saken til politiet, hvor hun anklager fakultetet for dokumentforfalskning.

universitas@universitas.no

Fakultetet i ksing

Anmelder: Medisinstudent Kerosha Gonaseelan mener hun er blitt behandlet med arroganse og regelrytteri fra Det medisinske fakultet.

Tar etterforskningen til etterretning

Dekan Frode Vartdal ved MED mener grunnlaget for anmeldelsen er feilaktig.

– Vi regner også med at dette vil komme fram under politiets etterforskning, sier Vartdal.

– Hva tenker du om at politiet har bestemt seg for å etterforske saken?

– Det tar vi til etterretning.
– Frykter du for utfallet av saken?

– Nei, det gjør vi ikke.

– Hvorfor utelot dere det viktigste unntaket fra deres reglement i klagen dere oversendte til felles klagenemnd?

– Jeg har ikke noe å tilføye.
– Du har ingen forklaring på det?

– Nei.
– Skjønner du at dette vanske-

lig kan tolkes som noe annet enn en bevisst manipulasjon av dokumentet fra deres side?

– Det kan godt hende det er riktig. Men som sagt så ser vi med stor ro på politietterforskningen. Vi mener anmeldelsen er grunnløs.

Vartdal er overrasket over at anmeldelsen til Gonaseelan kommer nå, over ett år etter at saken ble behandlet av felles klagenemnd.

Selv framholder Gonaseelan at hun hele tiden hadde tenkt å politianmelde fakultetet, men at hun ønsket å gjøre dette etter hun var ferdig med utdannelsesløpet sitt, noe hun hadde planlagt å være i juni i år.

universitas@universitas.no

Medisin på klagetoppen

Studentombudet får klart flest henvendelser fra medisinstudenter. – Ikke overraskende, sier medisindekan Frode Vartdal.

Studentrettigheter

tekst Peter Tryggestad og Geir Molnes

WSiden oppstarten i februar har Studentombudet registrert 18 klager fra studentene ved Det medisinske fakultet (MED) på Universitetet i Oslo. Det er seks mer enn studentene ved Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet, som ligger på andre-plass.

Dekan Frode Vartdal ved MED er ikke overrasket over at studentombudet får flest henvendelser fra hans fakultet.

– Det kommer av at profesjonsstudiet i medisin har strenge regler for oppmøte i gruppeundervisning av hensyn til behandlingen av framtidige pasienter, sier Vartdal.

– Ser du det paradoksale i at fakultetet som skal utdanne omsorgs-

fulle medmennesker og behandlere, er det fakultetet som er mest plaget med alvorlige beskyldninger om dårlig behandling av sine studenter?

– Nei, snarere tvert i mot. Vi må stille strenge krav til helsearbeidere som skal behandle pasienter. Da må vi leve med noen klager.

– Studenter som blir kastet ut, kan søke på nytt gjennom Samordna opptak. Hva oppnår dere ved å kaste dem ut?

– Dette er to forskjellige ting. Vi forholder oss til regelverket når det gjelder utdannelsesløpet, og vi forholder oss til regelverket ved opptak.

– Er dette rent regelrytteri, eller er det et poeng i det?

– På generelt grunnlag er vi nødt til å følge reglene strengt, for å sikre at studenter som vi utdanner har de riktige kvalifikasjoner. Det tror jeg de fleste

forstår.

– Psykologene som utdannes ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet, skal også fungere som helsepersonell. Men de er ikke nærheten av samme antall klager. Hersker det en ukultur i måten dere behandler studentene på?

– Det vil jeg bestemt benekte, sier Vartdal.

Studentombud Marianne Rustberggard understreker at Universitetet har veiledningsplikt overfor studenter som henvender seg med spørsmål når de er blitt syke. Denne består blant annet av at studentene informeres om hvilke rettigheter de har, og hvordan de best kan ivareta sine egne interesser.

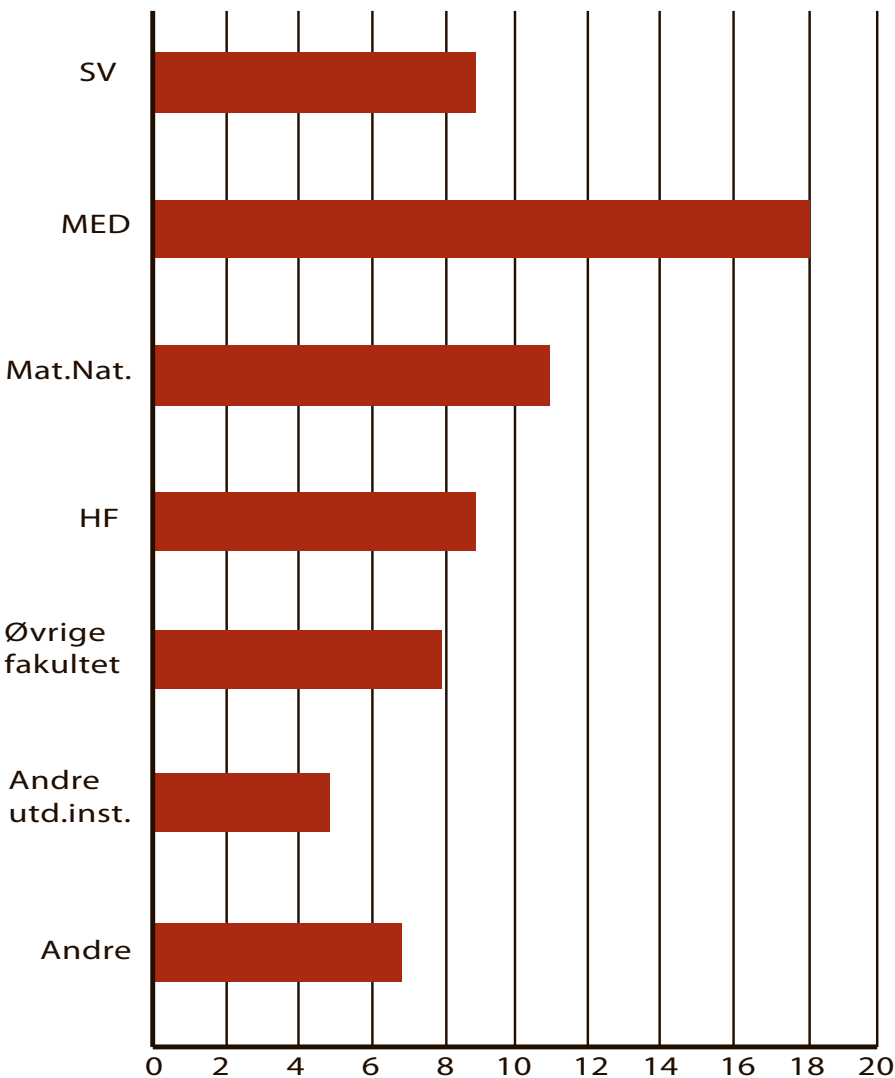
– Har du noen formening om hvorfor du får så mange henvendelser fra medisinstudenter?

– Nei, det har jeg ikke, sier Rustberggard.

universitas@universitas.no

Henvendelser per fakultet

■ Per 9.10.2013

KILDE: STUDENTOMBUDET

DET MEDISINSKE FAKULTET

KJEMPET MOT SYKDOM I 10 ÅR:

Kastet ut da han ble frisk

Det medisinske fakultet innrømmer feil, etter at de behandlet en omfattende klagesak på en drøy halvtime.

Utkastelse

tekst Geir Molnes
foto Line Søndergaard

Helt siden tenårene hadde medisinstudenten kjempet mot en alvorlig psykisk lidelse. Han søkte hjelp og prøvde en rekke forskjellige medisiner, men ingenting fungerte.

I 2003 hadde lidelsene utviklet seg til en tung depresjon, da han var ferdig med niende semester på medisinstudiet ved Universitetet i Oslo (UiO). Som følge av sykdommen ble medisinstudenten, som ønsker å være anonym av hensyn til framtidige arbeidsgivere, hengende flere semestre etter på studiet. Grunnet sykdommen var han bare i stand til å ta to eksamener i perioden 2003 til 2010.

Ble frisk

I 2010 fikk han diagnosen bipolar lidelse. Men det skulle gå lang tid før legene fant frem til en behandling som fungerte godt nok. Først i mars i år ble han satt på et behandlingsregime som gjorde han fullstendig frisk. Studenten så fram til endelig å kunne fullføre medisinstudiet.

– For første gang siden jeg var fjorten år, kunne jeg fungere på en normal måte, sier han til Universitas.

– Hvorfor fortsatte du å kjempe for å bli lege etter all motgangen?

– Jeg har selv opplevd hvordan det er å være alvorlig syk, og hvordan det er å stange hodet mot helsebyråkratiet, jeg vil være med på å hjelpe andre som er i samme situasjon, sier han.

Men det var ett hinder til som stod i veien for studentens mål om å bli ferdig utdannet lege: Medisinsk fakultet (MED) ved UiO.

Kastet ut

Da han endelig var blitt frisk hadde han bare drøye to måneder på å forberede seg til den siste, og mest omfattende medisineksamenen i mai. Han strøk og ble samtidig kastet ut av studiet for manglende studieprogresjon av fakultetet. Det helt uten forhåndsvarsel, noe han har krav på i henhold til forvaltningsloven.

Han klaget på avgjørelsen og

dokumenterte gjennom legeattester at han hadde vært syk i flere år. Dette var en omfattende klage, med en rekke nye opplysninger. Universitas har fått tilgang til en e-postutveksling mellom studenten og fakultet som viser at fakultetet bekreftet at de hadde mottatt dokumentene klokka 09.25, og en halvtime senere, klokka 09.57, fikk studenten beskjed om at fakultetet ønsket å opprettholde vedtaket om å kaste han ut. Klagen ble sendt til fakultetet natten før den ble behandlet.

– Hårreisende

Medisinstudenten reagerer kraftig på den mangelfulle behandlingen.

– Når fakultetet bruker en drøy halvtime på å behandle klagen, så er det vanskelig ikke å konkludere med at avgjørelsen er tatt uansett hva jeg legger fram av dokumentasjon. Jeg synes det hårreisende, sier han.

Han bestemte seg for å legge inn en ny klage. Denne gangen innrømmet fakultetet at saksbehandlingen hadde vært for dårlig, og trakk tilbake vedtaket:

«Vi ser at det var svakheter i saksbehandlingen i forbindelse med at dette vedtaket ble fattet, ved at hensynet til forhåndsvarsel og din mulighet til kontradiksjon ikke var godt nok ivarettatt», heter det i et brev sendt til studenten 17. september tidligere i år.

Men etter en ny gjennomgang av den innsendte dokumentasjonen, bestemte fakultetet seg likevel for å opprettholde vedtaket om å kaste ut studenten.

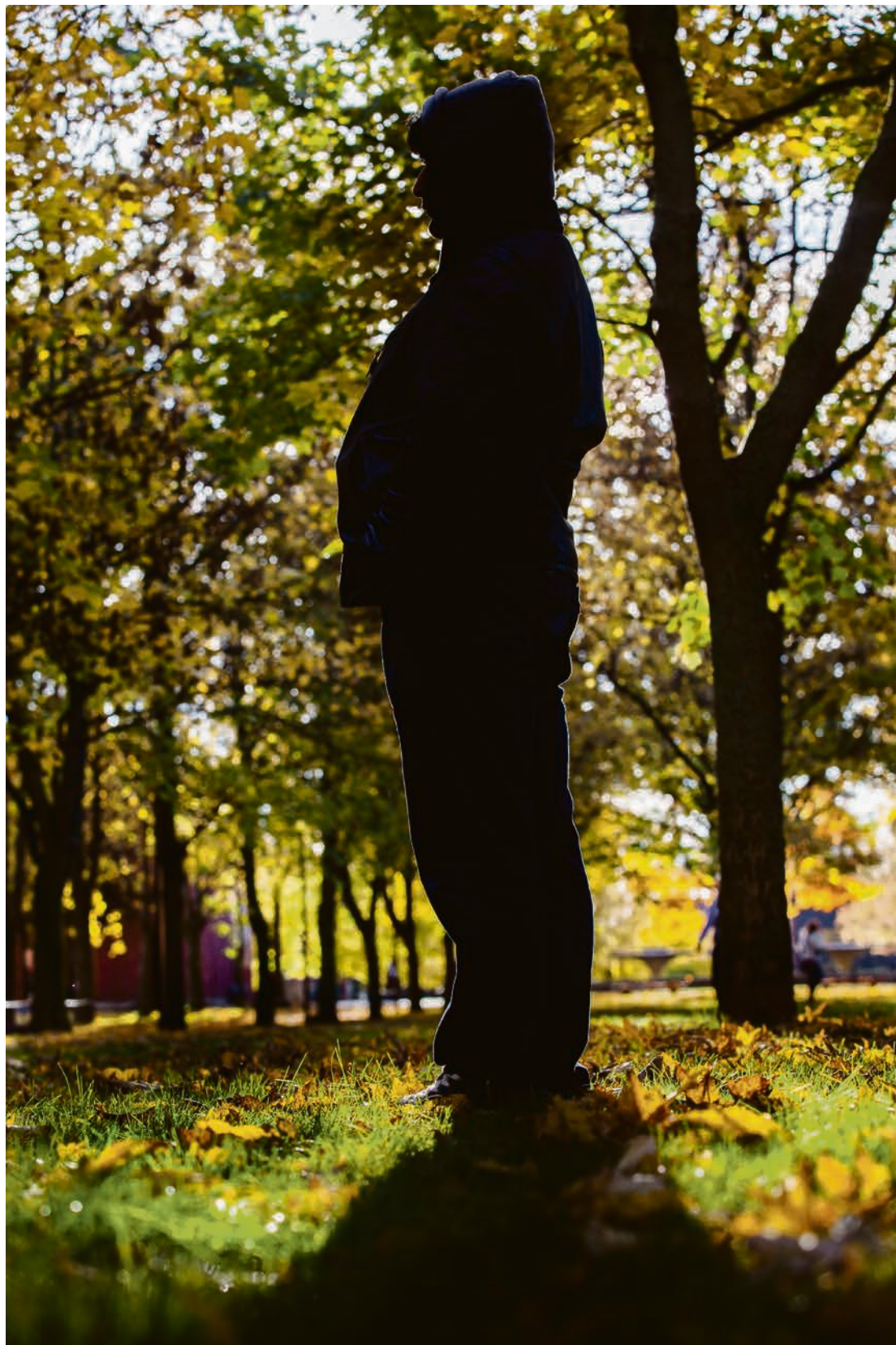
– Jeg skjønner ikke hva de ønsker å oppnå ved å kaste meg ut, sier studenten, og utdyper:

– Ingen er tjent med denne avgjørelsen. Samfunnet mister tilgang på en lege, det koster mer penger for universitetet, og jeg må utsette livet mitt med enda ett år, sier han.

Må vente ett år

Regelverket til fakultetet åpner for at studenten kan søke om nytt opptak til neste år. Det betyr i så tilfelle at han må ta deler av studiet på nytt, etter venteperioden.

Studenten er spesielt skuffet over at dette skjer ved et fakultet

Anonym: Studenten vil være anonym av hensyn til framtidige arbeidsgivere.

som skal utdanne leger til å bli omsorgsfulle behandlere og medmennesker. Han forteller også at studentene lærer mye om hva leger skal gjøre hvis de blir psykisk syke under det siste året i utdanningen, og spør seg hvorfor han som student ikke møtes med mer

forståelse.

– Medisinsk fakultet bør ha samme respekt for studentene, som legene skal utvise overfor sine pasienter, sier han.

Studenten undertegnet et brev som unntar MED taushetsplikten overfor ham som student. Dekan

ved fakultetet, Frode Vartdal, ønsker likevel ikke å svare på spørsmål om studenten.

– Jeg har mine grunner, er den eneste begrunnelsen Universitas får fra dekanen.

universitas@universitas.no

Vekterselskap «vant» over Universitetet

Universitetet i Oslo får ikke utestenge vekterselskapet G4S, har klagenemnda avgjort. Rektor Ole Petter Ottersen er dypt uenig i begrunnelsen.

Etikk

tekst Anders Bjørkheim

Universitetet i Oslo avviste et tilbud fra vekterselskapet G4S fordi det har virksomhet i okkuperte områder på Vestbredden.

Nå har klagenemnda for offentlige anskaffelser (KOFA) avgjort at Universitetet ikke har lov til dette.

– Vi er dypt uenige i begrunnelsen. Vi mener at et transnasjonalt selskap må holdes ansvarlig for sine handlinger, uansett i hvilket land dette finner sted, sier UiO-rektor Ole Petter Ottersen.

Nemnda konkluderte nemlig med at den norske delen av selskapet ikke kan holdes ansvarlig for handlingene til det israelske søsterselskapet.

– En prinsippsak

Etter klagenemndas avgjørelse er det nå ingen ting som formelt hindrer verdens største vakt-selskap i å få ny kontrakt ved UiO. De får da kjempe på lik linje med selskapene Securitas og Nokas. Selskapets landsjef i Norge, Vidar Berg, sier til NTB at avgjørelsen er prinsipielt viktig for G4S.

– KOFA er helt enige med oss i vår vurdering om at G4S i Norge ikke skal vurderes ut ifra hva en virksomhet i et søsterselskap i Israel foretar seg. Det er den norske virksomheten som må vurderes opp mot etiske retningslinjer og menneskerettigheter, sier Berg.

Ottersen sier de er nødt til å innrette seg etter vedtaket, men understreker det prinsipielle:

– Jeg er veldig opptatt av at vi flagger det verdisettet vi har og baserer virksomheten vår på det. Det må reises som en prinsipiell sak uavhengig av denne konkrete saken.

Krever debatt om loven

Studentparlamentet (SP) ved UiO og Palestinakomiteen mener beslutningen vitner om et sviktende lovverk.

– Vi er veldig skuffet over avgjørelsen. Hvor mye er egentlig etiske retningslinjer verdt hvis de bare kan brukes på nasjonale selskaper? spør SP-leder Gabrielle Legrand Gjerdset.

Robert Wood, leder for Palestinakomiteen på Blindern, mener synet som er lagt til grunn gjør det vanskelig å stille krav til multinasjonale selskaper som har datterselskaper i andre land.

– Hvis UiO må spise sine egne ord og slippe inn G4S allikevel, er det mitt klare syn at det bør komme en debatt om hvorvidt det er noe galt med regelverket som ligger til grunn, sier Robert Wood,

leder av Palestinakomiteen ved UiO.

Studentparlamentsleder Gjerdset er vel så klar i sin kritikk av loven:

– Det er et dårlig regelverk som ligger til grunn. Vi mangler overnasjonale regler som gir muligheten til å avvise leverandører på etisk grunnlag. Spesielt dannelsesinstitusjoner som UiO bør ha muligheten til dette, sier hun.

Maner til kamp i retten

Formelt sett er klagenemndas beslutning kun rådgivende. På spørsmål om det blir aktuelt for UiO å ta saken til retten, svarer rektor Ottersen:

– Vi vil følge opp saken innenfor gjeldende regelverk. Men akkurat hvordan gjenstår det for oss å diskutere oss fram til.

Ottersen forklarer at UiO i fremtiden vil se nærmere på kravene som stilles ved en anbudsrunde, for å vurdere se om noe kan innskrpes så vi unngår liknende problemer ved neste korsvei.

Gjerdset håper UiO står ved sitt vedtak og tar saken til retten, og får støtte fra Woods:

– I fjor tok universitetsstyret denne saken veldig alvorlig. Nå håper vi at UiO står ved sitt vedtak og tar saken til retten, sier Gjerdset.

– Det ville i så fall gjøre meg stolt av å være student her på Universitetet, og av de verdiene som ligger til grunn, sier Wood.

universitas@universitas.no

Dette er saken:

- G4S har i flere år levert vakt- og sikkerhetstjenester til Universitetet i Oslo.
- Universitetet i Oslo vedtok å utestenge G4S på grunn av anklager om selskapets alvorlige menneskerettighetsbrudd i fengsler i de okkuperte områdene på Vestbredden.
- Selskapets kontrakt løp ut i juli i år, men G4S ble ekskludert i anbudsrunder som fulgte.
- G4S klaget inn UiO for Klagenemnda for offentlige anskaffelser (KOFA) og fikk medhold.

UNIVERSITAS NR. 25, 2012

G4S-fengsel mistenkt for tortur

Nye anklager om grove menneskerettighetsbrudd rettes nå mot verdens største vekterselskap, G4S.

Den sørafrikanske regjeringen har innledet en etterforskning mot driften av Magaung-fengselet i landet, grunnet historier om bruk av elektrosjokk og tvangsinjeksjoner mot de innsatte. Fengselet var inn-til nylig drevet av G4S, før myndighetene tok over driften.

Tidligere ansatte ved Mangaung-fengselet forteller grufulle historier til BBC.

– Vi kledde dem nakne og kastet vann på dem så elektrisiteten kunne virke bedre... igjen og igjen... Jeg vil gi ham sjokk til han forteller det jeg ønsker, selv om det er løgn, forteller den tidligere sikkerhetsvakten «Mpho», som har ønsket å være anonym.

På spørsmål om han mener at aktivitetene utgjorde tortur, svarer han bekreftende.

Den sørafrikanske regjeringen har også i en rapport fra 2010 uttrykt be-

kymringer for overgrep ved fengselet. Her blir fengselet sammenliknet med den amerikanske fangeleiren i Guantanamo-bukten. I utgangspunktet var det de ukontrollerte forholdene som gjorde at den sørafrikanske regjeringen tok over driften av fengselet.

Avviser praksisene

G4S hevder å ikke ha sett noe bevis for anklagene, men forteller at selskapet nå undersøker hva som har skjedd.

Andy Baker, regional president for selskapet i Afrika, sier til BBC at han tviler på at slike praksiser kan ha vært utbredt.

– Så vidt jeg vet, har det aldri funnet sted mishandling av denne typen. Men det er vanskelig i et miljø med mange mennesker og mange bevegelige deler å si kategorisk at ingen har trådt over linjen, sier Baker.

Our Cooling Climate

David Archibald
Rådgiver for Det
amerikanske energi-
departement (DOE)

Hveteavlingen i Norge er nesten halvert siden 2005, og selvforsyningsgraden synker dramatisk!

Åpent møte

Auditorium 4, Urbygningen (DA)

Universitetet i Oslo, Karl Johans gate.

fredag 1. november 2013, kl. 18.00

Foredraget er på engelsk, norsk sammendrag

David Archibald spør:

1. Er verden blitt varmere?
2. Har global oppvarming skjedd tidligere?
3. Er oppvarmingen knyttet til CO₂?
4. Finnes det andre årsaker til oppvarmingen i det 20. århundre?
5. Hva vil skje i de kommende år?

KLIMAREALISTENE

www.klimarealistene.no

64 STUDENTER PER AKADEMIKER PÅ BI:

Her er det færrest faglig ansatte

Ved Handelshøyskolen BI er det åtte ganger så mange studenter per akademisk ansatt som ved Universitetet i Oslo.

Fagkvalitet

tekst Christoffer Gundersen og Erik Omvik
foto Line Søndergaard

Det blir stadig færre faglig ansatte per student ved Handelshøyskolen BI. Bare siden 2009 har tallet økt fra 46 til 64 studenter (se grafikk). Til sammenligning har Universitetet i Oslo i gjennomsnitt åtte studenter per faglig ansatt.

BI-ledelsen mener utviklingen ikke går ut over det akademiske tilbudet til studentene.

Viserektor ved BI, Ulf Henning Olsson, ønsker ikke å kommentere hva utviklingen skyldes. Han mener BI innfrir studentenes forventninger, selv om de er flere som må dele på hver akademiker.

– I tillegg til egne faglige tilsatte henter BI også inn personer fra næringslivet som bidrar med viktige erfaringer og kompetanse til studentene, skriver Olsson i en e-post til Universitas.

– Ikke bekymret

Heller ikke Studentforeningen ved BI i Oslo (SBIO) er bekymret for at antallet studenter per vitenskapelig ansatt øker.

– Jeg vil nok påstå at det ikke har hatt så veldig mye å si. Forelesningene våre holdes i store auditorium og noen studenter fra eller til spiller ingen rolle, sier Nilo Amnzadeh, fagansvarlig i SBIO.

Hun sier BI har iverksatt flere

tiltak for å hjelpe studentene med å mestre studiehverdagen på en bedre måte, for eksempel veiledning i bibliotekets soner og tilbud om coaching.

Ingen «dorskere»

En annen privat høyskole som har mange studenter per forskningsansatt, er Markedshøyskolen. I 2012 lå tallet på nesten 43 studenter per ansatt.

– Som privat stiftelse har vi ikke plass til verken pedagogiske dovendyr, dorskere eller folk som er fritatt undervisning, sier Trond Blindheim, rektor ved Markedshøyskolen.

Han er ikke redd for at dette går ut over utdanningskvaliteten ved høyskolen, og mener fagstaben ved private høyskoler underviser og veileder dobbelt så mye som fagpersonalet ved offentlige utdanningsinstitusjoner.

– I tillegg forsker og publiserer de jevnt og trutt i anerkjente internasjonale tidsskrifter. Hvis vi hadde hatt færre studenter per faglig ansatt, så hadde vi havnet i skifteretten, sier Blindheim.

Rektoren mener situasjonen på Markedshøyskolen er annerledes enn ved fullfinansierte offentlige universiteter og høyskoler. Blant annet må rektor, dekaner og instituttledere trø til i undervisningen.

Finansiert som høyskole

Universitetet i Agder (UiA) har 17 studenter per faglig ansatt, over

Nedgang: BI får stadig færre akademisk ansatte per student.

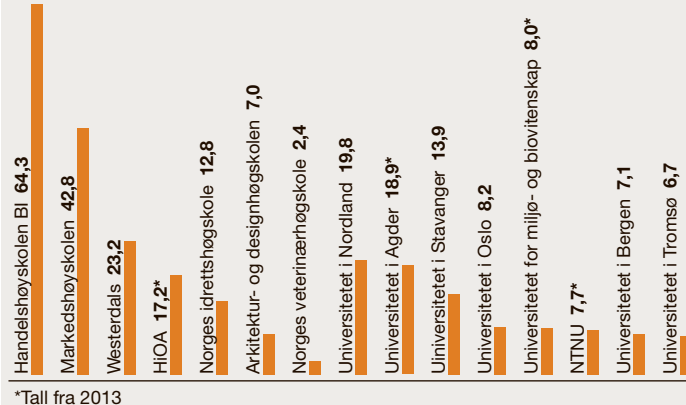
«Som privat stiftelse har vi ikke plass til pedagogiske dovendyr»

Trond Blindheim,
rektor ved Markedshøyskolen

dobbelt så mange som ved UiO. Ifølge studiedirektør ved UiA, Bjørn Monstad, skyldes forskjellen først og fremst de økonomiske rammene som regjeringen setter.

Antall studenter per faglig ansatt

Tall fra 2012

*Tall fra 2013

– I likhet med universitetene i Nordland og Stavanger blir vi fortsatt finansiert som om vi er en høyskole. Det betyr at vi ikke får like mye penger fra regjeringen til å finansiere forskning som de gamle universitetene, sier han.

Han forteller at UiA i flere år har jobbet for å få like mye penger til fors-

kning som de andre universitetene.

– Den forrige regjeringen opprettet en arbeidsgruppe som skulle se på finansieringen av høyskoler og universiteter. Det er fortsatt ikke gitt noen signaler fra den borgerlige regjeringen om denne gruppen får fortsette sitt arbeid eller ikke.

christoffer.gundersen@universitas.no

BI søker medlemskap i NSO

På generalforsamlingen 24. oktober vedtok BI-studentene å søke medlemskap i NSO. Politikk- og samarbeidsansvarlig i SBIO, Kaia Marie Rosseland, er svært fornøyd med vedtaket.

– Vi kan da påvirke student-

politikken i enda større grad. Det blir en spennende prosess fram mot søknadsinnsendingen, og jeg håper medlemmene tar oss godt imot, sier Rosseland.

På NSO-kontoret ser de fram til å motta søknaden om medlem-

skap fra BI.

– Det er veldig positivt at flere studentdemokratier i Norge ønsker å være en del av den nasjonale studentbevegelsen, sier nestleder i NSO, André Almås Christiansen.

Han understreker at vedtaket

om å søke medlemskap er uttrykk for et godt forarbeid, og at de har samarbeidet godt med SBIO-ledelsen.

– De har gått grundig til verks, og vært interessert i å få besvart alle sine spørsmål før de

tok endelig stilling.

Søknaden blir behandlet av landsstyret i NSO. Endelig opp- takstdato er ikke avgjort, men vil være enten 1. januar eller 1. juli.

k.a.brenna@universitas.no

Spår økonomoverskudd

Aldri før har så mange søkt seg til økonomifagene. Nye SSB-tall viser at vendepunktet er nådd: Det utdannes for mange økonomer.

Økonomiutdanning

tekst Petter Fløttum

Selv om etterspørselen etter økonomer øker, vil det bli vanskeligere for økonomene å få jobb, viser ny rapport fra Statistisk sentralbyrå (SSB).

– Når man pøser på med penger i ett utdanningsområde vil det nå et metningspunkt. Dette er noe utdanningsinstitusjonene bør ta inn over seg, så de ikke oppretter flere studieplasser, sier Eline Stølan, leder for studentparlamentet ved Høgskolen i Oslo og Akershus (HiOA) og student på andre året på økonomi og administrasjon.

Høgskolen har opplevd en kraftig vekst i studenter til bachelor- og masterprogrammene i økonomi og administrasjon de siste årene, noe Stølan nå mener de ikke kan fortsette med.

– Istedenfor å trappe opp bør man nå prøve å stabilisere antal-

let så det treffer behovet bedre, sier hun.

Nytt for HiOA

Ifølge SSB vil det i 2030 være behov for omtrent 215 000 økonomi- og administrasjonsutdannede, mens det vil være over 265 000 personer med en slik bachelor- eller mastergrad.

Trine Ellekjær, leder for institutt for økonomi og administrasjon ved HiOA, forteller at dette er ny informasjon, og at de ennå ikke vet hvordan det vil påvirke dem.

– Tidligere framskrivninger har bare gått på etterspørsel, og at den vil øke, sier Ellekjær.

Hun mener det ikke er noen grunn til panikk.

– Det vil bli hardere konkur-

ranse om de rene økonomjobbene, men det store antallet økonomer vi utdanner er bachelorkandidater. En med bachelorgrad i økonomi og administrasjon har en veldig generell utdanning, og kan ta mange forskjellige jobber, sier hun.

Instituttlederen tror også at de nye tallene i seg selv kan være med på å dempe økningen i antall utdannede økonomer.

– Jeg vil tro at de unge som søker seg inn på økonomi og administrasjon ser på jobbmuligheter når de velger hva de skal søke. Hvis søkerne tar denne informasjonen innover seg, kan det jo hende at søkertallet ikke vil vokse så mye, spekulerer hun.

Studentleder: Eline Stølan.

Mulig å unngå

Om det ikke er det ennå, kan det bli et problem for dem som er nyutdannet i 2030 å få seg jobb, mener Eline Stølan. Hun ber utdanningsinstitusjonene ta ansvar

Søkerstorm til økonomifag

Økonomifag er årets soleklare popularitetsvinner. I år vil 1100 flere ungdommer bli økonomer når de blir store.

UNIVERSITAS NR. 13, 2013

før det er for sent.

– Det handler om å ta samfunnsansvar som institusjon og ikke bare gjøre det som fyller pengepungen. De kan ikke utdanne folk til arbeidsledighet, sier økonomistudenten, og legger til:

– Man bør kunne unngå en slik situasjon, siden det er såpass lenge til.

Mangler lærere og sykepleiere

Forskningssjef i SSB og prosjektleder for rapporten, Nils Martin Stølen, mener at økonomoverskuddet ikke er vårt største problem framover.

– At det kan bli mangel på arbeidskraft i noen utdanningsretninger er et større problem enn at det blir overskudd i andre, sier han.

Av rapporten kommer det fram

at behovet for utdannede sykepleiere og lærere vil øke. Om ikke noe gjøres med disse studiene, vil det gjøre kvaliteten på helsetjenestene og skolene dårligere.

– Arbeidsgiverne vil ansette flere ufaglærte i helsesektoren, og det vil bli vanskelig å skaffe kvalifiserte lærere. Er de ansatte dårligere kvalifisert enn de kunne vært, så blir tjenestene dårligere, sier Stølen.

Han mener dette er noe politikerne må ta inn over seg, og at det er lite utdanningsinstitusjonene selv kan gjøre med det.

– Utdanningspolitikken bør rettes inn slik at forskjellene mellom tilbud og etterspørsel blir mindre enn hva disse framskrivningene viser. Ungdom bør gis en pekepinn om hva de bør velge om de er usikre, sier han.

petter.flottum@universitas.no

Vil også trappe ned: Den nyvalgte lederen for BI-studentene, Espen Haugen, vil bremse økningen i studentaktivitet for å videreutvikle tilbudet som allerede finnes.

Espan Haugen (22) blir BI-studentenes nye leder og ser fram til å bidra i nasjonal studentpolitikk. – Vi har mye å lære bort, sier han.

Studentpolitikk

tekst Kristin Antonsen Brenna
foto Line Ørnes Søndergaard

Espan Haugen ble valgt som leder i generalforsamling i Studentforeningen ved Handelshøyskolen BI i Oslo (SBIO) sist torsdag.

Generalforsamlingen stemte imot valgkomiteens innstilling om at Per Olav Myhre skulle

overta vervet. Samtidig ble tre av komiteens ni forslag til andre lederstillinger i SBIO avvist, og står dermed tomme.

Haugen og den nye ledelsen inntrer sine nye verv i starten av 2014.

Mye å lære

Den nyvalgte SBIO-lederen ønsker å gjøre foreningen til en viktigere del av den nasjonale studentpolitikken.

– Vi skal bidra mer, både i Velferdstinget, Studentsamskipnaden i Oslo og Akershus og i Norsk studentorganisasjon (NSO). Hvis vi blir tatt opp i NSO vil vi være en konstruktiv bidragsyter som har en klar stemme. SBIO er en ung organisasjon som har mye å lære, men vi har også mye å lære bort, sier Haugen til Universitas.

– Hvordan skal dere klare å påvirke andre, når dere ikke engang fikk fylt opp alle lederstillingene på generalforsamlingen?

– Vi vil bedre rekrutteringsprosessen internt, og se på hvordan vi skaper engasjement rundt

studentsakene. Mange vet hva Velferdstinget, SIO og NSO er, men de sitter ikke med kunnskapen om hva de faktisk bestemmer. Mer kunnskap vil gjøre det mer attraktivt å være med, når man ser at man kan gjøre en forskjell, sier Haugen.

Ifølge ham skal resten av representantene velges i november, trolig i en ekstraordinær generalforsamling.

Lei karakteristikk

Haugen mener et godt studie- og læringsmiljø preger BI.

– Vi er pliktoppfyllende stu-

denter, og alle ønsker å delta i studentaktivitetene. Det er stort mangfold av studenter samlet i én bygning. Min jobb som leder er å nå ut til alle.

Det ble mye oppstyr da TV3 i programmet Charterfeber brukte navnet «BI-gutta» om en guttegjeng som bare hadde én BI-student. Haugen mener BI-studenter blir karikert i mediene.

– Jeg mener den typen karakteristikk blir feil. Alle skoler har noen kjennetegn, og det er viktig, men karakteristikken må brukes på riktig måte.

universitas@universitas.no

FORSKER PÅ YTRINGSFRIHET:

Opplever ytringsbegre

Formidler: Anine Kierulf mener Universitetet og Institutt for offentlig rett i større grad bør drive formidlingsarbeid fra «fag» til «folk», men opplever under personalsamtaler å bli frarådet deltakelse i media.

Sitt stille, skriv avhandlingen og hold kjeft, er beskjeden stipendiat Anine Kierulf opplever å få fra ledelsen ved Institutt for offentlig rett.

Ytringer

tekst Vilde Sagstad Imeland
foto Helle Gannestad

– I hver personalsamtale jeg har hatt, senest i år, har jeg blitt konfrontert med at jeg er for mye i mediene.

Anine Kierulf er stipendiat ved Institutt for offentlig rett ved Universitetet i Oslo. Hun har i den senere tid bidratt med innlegg om rettsstaten, demokrati og ytringsfrihet i blant annet Morgenbladet og VG. Hun har også tatt til orde for å bevare Nasjonalgalleriet og ytret seg kritisk mot sykehusreformen.

Kierulf, som etter planen skal levere sin doktoravhandling om endringer i norsk ytringsfrihetsbeskyttelse i februar, mener ledelsen ved Institutt for offentlig rett fraråder henne å delta i medie-debatter.

– Det er utsagn som at «hver gang jeg hører stemmen din på radioen, blir jeg bekymret», og ulike varianter av dette, sier Kierulf, og legger til:

– Jeg opplever det som en beskjed om å sitte stille, skrive avhandlingen og holde kjeft.

Fra fag til folk

Kierulf tror kritikken fra ledelsen skyldes en nedvurdering av for-

midlingsarbeid fra «fag» til «folk».

– Dette er en del av universitetets samfunnsoppdrag. Men mens forskning og undervisning prioriteres – som det selvsagt skal – gjør ikke formidling det i samme grad. Med mindre det gir prestisje eller penger i form av eksponering i fancy publikasjoner, da, sier hun.

– Har du forsøkt å varsle noen som kan håndtere saker av denne typen?

– Nei, hvilke formelle kanaler går man til med slikt? sier Kierulf, som forteller at hun i stedet har forsøkt å snakke direkte med ledelsen.

Ikke alene

Maria Astrup Hjort, også stipendiat ved Institutt for offentlig rett, har i liten grad uttalt seg i pressen, men har opplevd lignende holdninger som kollega Kierulf forteller om.

– Jeg tok en pause for å skrive en vitenskapelig artikkel som handlet om noe annet enn avhandlingen, og dette ble ikke møtt med blide øyne fra min veileders side, sier hun.

Hjort er ansatt som stipendiat ved samme institutt som Kierulf, og mener økonomi kan være en av årsakene til presset fra ledelsen.

– Det handler om hvor mange som kommer seg gjennom systemet. Universitetet får en økonomisk utbetaling for hver fullførte

doktorgrad, så det gagnar ledelsen å få stipendiatene gjennom, sier hun.

– Opplever du at dere blir oppfordret til å delta i den bredere offentlige debatten, for eksempel i media?

– Det kan jeg ikke si at vi gjør. Ledelsen er mest opptatt av at vi skal fullføre avhandlingen vår. De vil nok heller at man skal holde fokus og komme seg gjennom.

«Stipendiatene bør være glade for at ledelsen bryr seg»

Aslak Syse

Kierulf avviser på sin side at kritikken kan ha noe å gjøre med hennes framdrift i avhandlingsarbeidet.

– De som avholder personalsamtalene har ikke innsikt i hvordan jeg ligger an med dette arbeidet, det er det mine veiledere som har, og de er ikke bekymret i det hele tatt, sier hun.

ensninger

– Uheldig om man blir hindret

Markus Jerkø er leder for Stipendiåtrådet ved det juridiske fakultet, som jobber for å bidra til stipendiatenes arbeidsforhold.

– På generelt grunnlag er stipendiatenes hovedforpliktelse å skrive ferdig avhandlingen til normert tid og gjennomføre undervisningsplikten og doktorgradsprogrammet, sier Jerkø.

Han legger til at det får være opp til den enkelte hva man gjør ved siden av disse arbeidsoppgavene.

– Men jeg synes det er positivt at stipendiater tar del i den offentlige samtalen, og det ville være veldig uheldig om de ble hindret fra dette.

– Blir formidlingsarbeid til de brede massene nedvurdert ved instituttet?

– Det er nok forskjellige oppfatninger om verdien av å drive slik forskningsformidling. Det er nok også en trend, på Universitetet generelt, at man oppfordres til å publisere i kanaler som gir forskningspoeng.

Jerkø anser ikke manglende tillit som et generelt problem og påpeker at det finnes flere mekanismer for å fange opp eventuell dårlig progresjon.

– Blir du bekymret når du hører om denne saken?

– Nei, fordi jeg ikke kjenner til andre lignende tilfeller. Jeg tror det er en nokså enkeltstående sak, og er sikker på at det vil få en udramatisk løsning, sier Jerkø.

vildesi@universitas.no

Avviser kritikken

Professor Inge Lorange Backer avholder personalsamtalene ved Institutt for offentlig rett. Han sier til Universitas at han ikke finner det riktig å uttale seg om personalsaker i media, og henviser i stedet til instituttleder Aslak Syse.

Heller ikke han vil si noe om de konkrete tilfellene som nevnes, men uttaler seg på generelt grunnlag:

– Vi ser gjerne at instituttets ansatte profilerer seg utad. I den grad aktiviteten synes stor og framdriften i avhandlingstakten noe mindre, er det en plikt for instituttledelsen å komme med tilbakemeldinger som gjør at fokus blir på avhandlingsskrivningen, sier Syse.

Ifølge Syse er det et lite antall stipendiater som ikke får levert avhandlingen sin.

– Der et kjent problem ved mange institutter. Vi er vel alltid engstelige for omtrent tre-fire av omtrent tretti stipendiater totalt.

Han mener det er en viktig del av instituttleders oppgaver å sørge for at unge forskere får tilbakemeldinger om behovet for å balansere mellom de ulike samfunnsoppgavene med forskning, undervisning og formidling.

Syse understreker at én enkelt avhandling er av helt marginal betydning for instituttets økonomi, og sier at potensielle økonomiske effekter uansett ikke inngår i vurderingen av enkeltmedarbeideres innsats.

– Du mener altså ikke at Kierulf skal sitte stille og holde kjeft?

– Jeg vil ikke ta fra noen retten til å ha inntrykk fra medarbeidersamtaler, men vi har stort sett fått bra tilbakemeldinger på medarbeidersamtalene fra stipendiatene. Og jeg kommenterer som nevnt ikke enkeltpersoner, sier han.

Sier hurra

– Burde man ikke i større grad oppmuntre vitenskapelig ansatte som vil oversette jussen til folket?

– Selvfølgelig. Vi heier på de stipendiatene som skriver i avisen og samtidig ligger bra an med arbeidet. Jeg tar fullt ansvar for at vi faktisk bryr oss om stipendiatene våre, både hvordan det går med selve avhandlingsarbeidet og hvordan den enkelte opptre i offentlige sammenhenger. Stipendiatene bør være glade for at ledelsen bryr seg, sier Syse.

Han sier han er fornøyd med at instituttet er godt synlig i media.

– Vi dekker mange interessante fagfelt, og med få unntak sier vi ikke annet enn hurra når ansatte uttaler seg eller publiserer innlegg i aviser.

Kierulf mener det er mediedeltakelsen per se som er problemet.

– Det vil alltid finnes ledere både på juss og andre fakulteter som motsetter seg formidling, sier hun.

Hun mener det kan være ymse grunner til dette, men savner at verdien i «populær» formidling tydeliggjøres.

– Det er en del av vår felles plikt, sier Kierulf.

universitas@universitas.no

Advarer mot resistent klamydia

ILLUSTRASJONSFOTO

Overdreven antibiotikabruk kan føre til en type klamydia det er vanskelig å bli kvitt, advarer sexolog.

Kjønnsykdom

tekst Stine Stenhaus
foto Helle Gannestad

Bare åtte av ti seksuelt aktive i aldersgruppen 20–24 år bruker kondom ved tilfeldig samleie. I den samme aldersgruppen er én av tjue smittebærere av klamydia, ifølge Folkehelseinstituttet.

– Det høye antallet smittebærende av klamydia som behandles, har ført til at den har blitt mer resistent mot antibiotika, sier Siv Gamnes, sexolog og leder for Senter for ung seksualitet.

Hun advarer mot uheldige konsekvenser av trenden på sikt.

– Man kan si at den nye generasjonen av klamydia blir mer kampdyktig og vanskeligere å bli kvitt. Dette har skjedd i Sverige, så jeg regner med at det kan skje også i Norge på sikt.

Ikke vær kondom

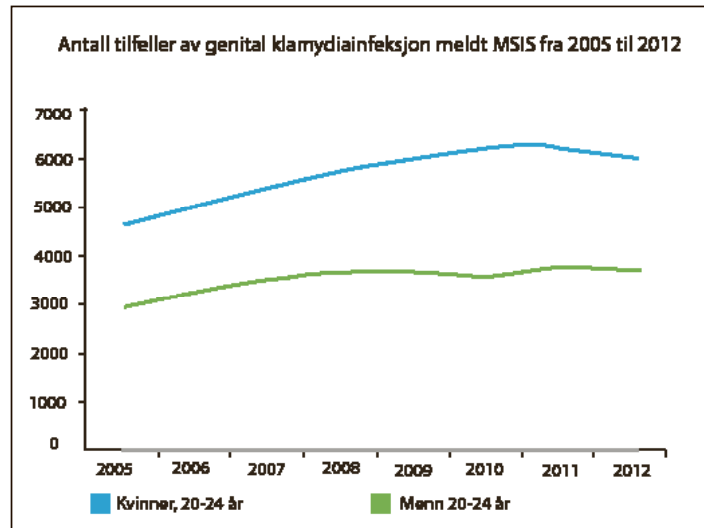
Onsdag arrangeres Klamydia-dagen 2013 på Oslos største utdanningsinstitusjoner, et samarbeid mellom Studentsamskipnaden i Oslo og Akershus og medisinstudenter fra Medisineres seksualopplysning (MSO).

Morten Kvellø, leder for MSO, er bekymret for at studenter ikke tar klamydia seriøst.

– Det jeg er mest redd for, er at man ikke lenger tenker over hvorfor man bruker kondom. De fleste konkluderer gjerne med at man selv ikke blir rammet – og hvis man først blir rammet, så tar man bare en antibiotikakur.

– Men det er jo sånn det er?

– Ja, men problemet er den konsekvenstenkingen. Det kan

gå ut over andre enn en selv. Tester man seg er det greit, men det er et altfor høyt antall som ikke gjør det, sier Kvellø.

– Har du noen tips for å gjøre kondom mindre klønete?

– Vi snakker mye om øyeblikket når man skal ta opp kondomet. Det er lurt å tenke gjennom kondombruk før man starter akten, og ikke først i gjerningsøyeblikket. Begge tenker helt sikkert på det, så man burde ikke være redd for å ta det opp, sier Kvellø.

Fomle-fomle

Sexolog Gamnes har jobbet i 20 år med å forebygge spredning av klamydia. Hun opplever det som ganske håpløst at tallene ikke har gått mer ned.

– Det burde vært fullstendig borte fra tabulista å ha et kondom i lomma. Jeg forstår at det er kjøpt å bryte opp akten og tre på et klønete fomle-fomle-kondom. Men man kan jo prøve å gjøre det til noe morsomt, foreslår Gamnes.

Sexologen mener jenter ikke bør være redd for å trekke fram kondomet. Hun påpeker at det vil lønne seg på lang sikt, om man ser for seg noe mer enn et «one night stand».

– Hvis jeg som jente ønsker å bruke kondom, kan jeg ikke forvente at han har med seg et i lomma. Hvis jeg da vil ha sex med ham, så må jeg sørge for at jeg har den tilgjengelig selv, sier hun.

Bare én av fire som besøker Senter for ung seksualitet på Grünerløkka er gutter. Jentene kommer hyppigere innom for å få prevensjon og lignende, ifølge Gamnes.

Hun oppfordrer flere gutter til å bruke gratistilbudet, og understreker at det ikke vil bli snakk om noe pirk i urinrøret:

– Jeg håper virkelig myten om den gamle måten å sjekke om gutter har klamydia på er utdatert. Nå skal dere bare tisse i en kopp!

universitas@universitas.no

Test om du har klamydia-symptomer

Klamydia er en «stum» kjønnsykdom som ikke gir mange merkbare symptomer. Likevel kan du sjekke om du har de verste klamydia-symptomene.

For gutter:

☐ Væsking eller utflod fra urinrøret.

☐ Smertefull, rød og hoven pung.

☐ Svie/ubehag under eller etter samleie.

☐ Svie ved vannlating eller hyppig vannlating.

☐ Utslett eller sårhet på penishodet.

For jenter:

☐ Forandret utflod eller blødninger mellom menstruasjonene.

☐ Svie ved vannlating, eller hyppig vannlating.

Seks av ti stryker i medikamentregning

Riktig dose? Med levende pasienter bør matten dobbeltsjekkes.

Sykepleierstudentene i Oslo sliter med høy strykprosent i medikamentregning. I arbeidslivet kan kunnskapen være forskjellen mellom liv og død.

Eksamensstryk

tekst Magnus Newth
foto Helle Gannestad

På sykepleierutdanningene ved Høgskolen i Oslo og Akershus (HiOA) stryker til sammen 57,8 prosent av studentene i medikamentutregning, en økning på to prosent fra i fjor. Feilberegning av medisiner kan ha store konsekvenser for pasienter: En kommafeil kan bety tidobbel dose – med potensielt fatale følger.

Eksamen har form av en matetprøve der spørsmålene er formulert som realistiske pasientsituasjoner.

– Matematikken er på ungdomsskolenivå, sier Dag Karterud, leder ved Institutt for sykepleie på HiOA.

Karterud påpeker at den høye strykprosenten kanskje først og fremst skyldes svake mattekunnskaper.

– Mange har ikke så stor selvtilitt i matte og valgte det kanskje bort på videregående, sier han.

Instituttlederen understreker samtidig at prøven krever hundre prosent korrekte svar, og at en liten slurvefeil er nok til å stryke.

– Har god kompetanse

Karterud mener det ikke er grunn til bekymring, og ser liten eller ingen sammenheng mellom pasientenes sikkerhet og den høye strykprosenten ved HiOA.

– Alle våre studenter har bestått en null-feil-prøve, og skal ha kompetansen som trengs når de går ut i praksis, sier Karterud.

Han understreker at medikamentregning er det emnet instituttet har som er best kvalitets-sikret.

Karterud mener riktig medisinerings må sikres ute i praksis, med gode rutiner og samarbeid, både mellom sykepleierne selv, og ikke minst med legene, som har det overordnede ansvaret for medisineringsen.

Tre forsøk

HiOA har senket antall mulige forsøk til tre, for å sørge for at studentene tar prøven på alvor. Etter å ha strøket på tre forsøk må de utsette studieløpet med ett år.

Men flere studenter går til andre institusjoner for å ta samme prøve når de har brukt opp forsøkene sine. Altså kan de gjennomføre en lang rekke eksamener

uten å forsinke studiene.

Karterud kjenner til at dette forekommer ved HiOA, men har ikke tall og ønsker ikke spekulere på hvor mange det gjelder. At enkelte studenter ved HiOA bruker opp mot ti forsøk på å bestå eksamen synes han likevel er for mye.

– Ti forsøk er drastisk. Da er de såpass dårlige i matte at de kanskje ikke bør bli sykepleiere, sier Karterud.

Bedre i Bergen

Sykepleierstudenter i Oslo er helt i topp på landsbasis når det kommer til strykprosent på denne typen prøve.

Karterud sier at HiOAs jumboposisjon på strykstatistikken er noe de jobber med. Han trekker fram at studiet har lavere inntakskrav enn på eksempelvis Høgskolen i Bergen (HiB) – der strykprosenten på medikamentutregningsprøven bare er 32,5.

For å komme inn på HiB i år måtte man ha 46,8 i snitt på et ordinært vitnemål, mens kravet på HiOAs to sykepleierstudier var henholdsvis 39,2 og 39,5.

Bedre forberedelser: Carina Storebø mener den høye strykprosenten kan skyldes for få prøver og lite undervisning gjennom semesteret.

– Uflaks og nerver

Universitas møter en gruppe sykepleierstudenter på tredje året i kantinen på Høgskolen. De har alle tatt prøven og er glad for å ha det overstått.

Carina Storebø er blant dem som kan bekrefte mattenivået.

– Dette er matematikk mange som er yngre enn studentene behersker. Jeg tror den høye strykprosenten både skyldes manglende kunnskaper og nerver for en viktig eksamen, sier Storebø, som er blant dem som sto på første forsøk.

Hun etterlyser mer undervisning og flere prøver gjennom semesteret, ettersom problemstillingene kan være vanskelige å forstå når de tar prøven første

semester. Også Fekerte Kedebe mener at prøven kommer for tidlig i utdanningen.

– Studentene rekker ikke å få erfaring med de forskjellige måleenhetene og regnemåtene som brukes når man beregner medisiner, sier Kedebe.

Benedicte Sjølander tror ikke det bare er manglende mattekunnskaper som er problemet:

– Folk kan ofte selve regningen, men problemstillingene kan være veldig forvirrende. I tillegg er denne prøven veldig hauset opp. Det er en skummel eksamen, og folk får rett og slett nerver.

mellom FAG

UNIVERSITAS' FEATUREMAGASIN

ROMANRIKET

*En rekke forfattere legger bøkene sine til Blinderns massive bygninger, åpne plasser og mørke korridorer.
Hva er det med Universitetet?*

-
- Portrettet: Jon Bing
 - Essay: Hvordan snakke om følelser
 - Bokhylla: Drillo

PORTRETTE

tekst: Anders Sondrup foto: Henrik Evertsson

DEN MOTVILLIGE SPÅMANNEN

*Han forutsa den nye datahverdagen lenge før du var påtenkt.
Men Jon Bing mener at framtidsspådommer er en uinteressant øvelse.*

På Kampen, øst i Oslo, står et blåmalt trehus. På gjerdet utenfor viser en værelefant vindretningen. Når verten lukker opp døra, er det ikke iført den sølvglinsende romdrakten fra Telenor-reklamen der han svever rundt i verdensrommet. Selv om det er fest i kveld.

Han rekker fram hånda.

– Jon Bing, sier han.

Bing-et fra professoren i rettsinformatikk lyder ikke ulikt en datamaskins signal om en vellykket programvareoppdatering.

Papegøyen Sara, oppkalt etter *System for Analyse av Rettslige Avgjørelser*, hilser oss med mjauing. Bakover i gangen står snabeldyrene på geledd.

Jon Bing er kjent for sine elefanter. Det begynte med et slips. Han hadde så mange slips med dyremotiver at han syntes han måtte begrense det til én art. Den distré, eksentriske og prisvinnende professoren valgte den kloke og trege elefanten.

I kveld har han invitert til den månedlige studentmiddagen, en årelang tradisjon. Verten serverer rødvin og det han presenterer som Rudolf-gryte, et eksotisk innslag for de over tjue utvekslingsstudentene som er på besøk. Ved bordet sitter også den rødbrune abysinerkatten Ada Augusta Lady of Lovelace – oppkalt etter verdens første programmerer – og følger med på samtalen.

– **Jeg har gitt** opp å prøve å forklare at jeg ikke spår inn i framtida, sier Bing.

Den godslige figuren retter seg opp i ryggen og mobiliserer et snev av strenghet.

– Det er en uinteressant øvelse.

Når man er en av Norges største og aller første data-nerder, kan man slumpe til å si ting som virker forut for sin tid. NRK har et opptak fra 1970-tallet hvor Jon Bing uttaler at det kommer til å være en datamaskin i alle hjem om tretti år. Det ble ansett som pølsevev.

Nå indikerer skilpaddeforsøk at vi kan komme til å ha en dataskjerm på netthinna innen kort tid, opplyser Bing.

Den motvillige spåmannen er en unorsk forening av sciencefictionforfatter, professor i rettsinformatikk og verdensromekspert. Kanskje er det egentlig en logisk kombinasjon:

– Siste mann var på månen i 1972. Det er det samme året som e-postprotokollen ble innført på internett. Samtidig som man sluttet å reise utover i universet, begynte man å reise innover i informasjonens virkelighet, sier Bing.

I dag mener han at det er like spennende å surfe i cyberrommet som å reise til Mars.

Men det var dette unorske. På amerikansk vis inviterer Bing hver måned sine studenter hjem på middag og vin. Noen av dem som kommer i kveld, studerte under Bing på 1970-tallet. Den årelange tradisjonen synger på siste verset nå. Neste år går Bing av som professor. Han sliter med dårlig helse og har begynt å trekke seg tilbake allerede, til papegøyen, katten, elefantene og kona – den tredje i rekken.

Men i kveld er det ham og studentene. Når Bing ikke selv sitter ved bordenden, tasser han rundt i rommet og snakker lavmælt med noen av de 35 gjestene som kommer innom i løpet av kvelden. Han er en samvittighetsfull, men litt tilbakeholden vert. Når man prater med ham, tar det noen ganger litt tid mellom setningene. Men så tar han seg i det, snakker videre og spør om studier, oppgaver og jobber.

På kontoret på Senter for rettsinformatikk, en grå hverdag noen dager før middagsselskapet, lyser et spill i 1980-tallsgrafikk fra Bings skjerm.

– Tidsfordriv, unnskylder han.

Rommet lukter av gamle bøker og eau de cologne. I den andre enden av kontoret står et lite utvalg av den bingske elefantbestanden. Ettersom Bings elefantforkjærlighet er blitt kjent, har folk gitt ham så mange elefanter at de nå må fordeles utover kontor og hjem.

– Jeg har vært utsatt for folk som har kommet med sin avdøde søsters samling av en flokk med 120 elefanter. Det er et tveegget sverd det derre der.

Han uttaler den siste setningen langsomt slik at den trønderske intonasjonen, som skriver seg fra en oppvekst i Trondheim, bryter igjennom.

Det er ikke elefantenes gode hukommelse Bing kjenner seg igjen i. Snarere tvert imot. Riktignok kan han legge ut om alfanumeriske tabulatorer brukt til å beregne fordelingen i Representantenes hus i år 1900 ned til den sirligste detalj.

Men han er et surrehue.

– Jeg er distré, og det straffer seg alltid. Grunnen til at jeg begynte å studere juss var at jeg glemte å besvare én oppgave på en matematikkprøve på gymnaset. Dermed kom jeg ikke inn på arkitekturstudiet på NTH i Trondheim, som egentlig var planen.

Jusstudiet var imidlertid helt i tråd med familietradisjonen. Hele seks generasjoner før ham har vært jurister.

«Samtidig som man sluttet å reise utover i universet, begynte man å reise innover i informasjonens virkelighet»

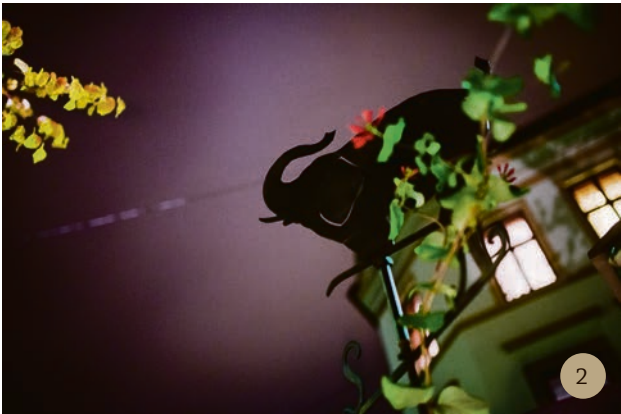

ELEFANTEN I ROMMET: Jon Bing har så mange snabeldyr at han har kommet ut av tellingen.

Jon Bing

- Født 1944.
- Professor i rettsinformatikk ved UiO siden 1988.
- Debuterte som skjønnlitterær forfatter med Rundt solen i ring sammen med Tor Åge Bringsværd i 1967.
- Grunnlegger av advokatfirmaet Bing Hodneland.
- Leder for Norsk kulturråd 1993–2000.
- Æresdoktor ved universitetene i Stockholm og København.
- Fikk Brages hederspris i 2001.
- Fikk Den nordiske juristprisen i 2002.
- Fikk Hans Heibergs minnestipend i 2013.

At Bings glemsomhet førte ham inn i jussen, har hitil resultert i nesten 800 vitenskapelige arbeider. Han er én av tre nordmenn som har fått Den nordiske juristprisen. I tillegg har han et tjuetalls skjønnlitterære verk på samvittigheten. Et av dem er fortellingen om et bibliotekromskip som reiser til ulike planeter og løser konflikter ved hjelp av kunnskap i stedet for makt.

Skepsis til makt og tvangsmidler er et tema som går igjen i Bings liv og leven. Som barn ble han skremt av farens arbeid som politiadvokat.

– Jeg er veldig systemlojal, men synes strafferettspleien sviker. Den fører ikke til at folk blir bedre. Jeg ville synes det var veldig vondt å dømme folk til en straff jeg ikke tror hjelper dem. Derfor har jeg aldri søkt meg til strafferetten.

Da han gikk og ventet på avgangskarakteren på jussen, var han ikke sikker på om han skulle få muligheten til å søke seg til noe som helst. Den systemlojale, unge studenten var redd for å ha strøket på grunn av en feil. Derfor gikk han på Det norske teateret hver kveld.

Der så han *Å miste eit romskip*, et stykke han hadde skrevet i midten av tjuetåra sammen med Tor Åge Bringsværd, og så for seg karriere som forfatter i stedet. Da eksamensresultatet kom, viste det seg likevel at han var den nest beste på kullet, og verden lå for den ferske juristens føtter.

Som unggutt hadde Bing to planer: Å bli forsker og forfatter. Begge deler klarte han før han fylte tretti år.

«Jeg er distré, og det straffer seg alltid. Grunnen til at jeg begynte å studere juss var at jeg glemte å besvare én oppgave på en matematikkprøve på gymnaset»

Bing nevner *Tor Åge* i så godt som annenhver setning. «Bromancen» mellom Bing og Tor Åge Bringsværd tok til ved stiftelsen av *Studentenes science fiction-forening* på 1960-tallet. Under opptakten til månelandingen i 1967 kjøpte de billetter til månen.

– PanAm, som vi hadde kjøpt dem av, gikk senere konkurs. Så vi har aldri fått innløst de billettene.

De to har likevel nok av eventyr på samvittigheten. Duoen har skrevet flere science fiction-bøker sammen, eller *fabelprosa*, som de kaller det. Fortsatt er de så uatskillelige at den ene ofte blir tatt for å være den andre.

– Vi lever med det, sier Bing.

– Jeg er vant til at flyvertinner huker seg ned ved siden av setet mitt og takker meg for den fine boka om sjøormen Ruffen, som Bringsværd har skrevet alene.

Bing liker ikke å gjøre folk forlegne og har begynt å takke høflig. Bringsværd, på sin side, får ofte juridiske spørsmål som han svarer på med stor sikkerhet og autoritet.

Når de skriver bøker sammen, blir de enige om hver eneste setning. En framgangsmåte som ifølge Bing er så langdryg at den ikke kan anbefales.

Utenfor er det blitt mørkt. Over byen, som blinker i en blind, logisk rytme, bryter månen så vidt gjennom skydekket. Det ble ikke noen tur opp dit i denne omgang. Men Bing ser ikke ut til å ha det ueffent her nede heller, blant gamle og nye kolleger og studenter, elefanter, papegøye, katt og kone.

magasin@universitas.no

1 **BING-BULA:** Første mandag i måneden inviterer Bing nåværende og forhenværende studenter og kolleger hjem til seg.

2 **VÆRVÅR:** En elefant viser vindretningen utenfor Jon Bings hus.

3 **MJAUENDE PAPEGØYE:** Papegøyen Sara (30) er oppkalt etter System for Analyse av Rettslige Avgjørelser og kan mjaue.

4 **HALV ÅTTE HOS MEG:** Rettsinformatikk-professoren er omgitt av tidligere og nåværende studenter i huset sitt på Kampen.

FASITEN SJØL

BOKHYLLA

tekst: Jo F. Refseth
foto: Adrian Nielsen

Ingenting forundrer Drillo mer enn at det er så få ateister i verden. Selv tror trenerlegenden på fakta, filosofer, fjellklatrere, Marx - og sin egen bok.

Egil Roger «Drillo» Olsen (71)

- Har hovedfag fra Norges Idretts-høgskole og mellomfag i fransk og tysk fra Universitetet i Oslo.
- Ble i september sparket fra jobben som landslagstrener, noe som har skapt furore i det norske folk.
- (Alltid) aktuell som Norges største fotballikon. Søker nå jobb som fotballtrener på deltid.

Karl Marx Verker i utvalg (1970)

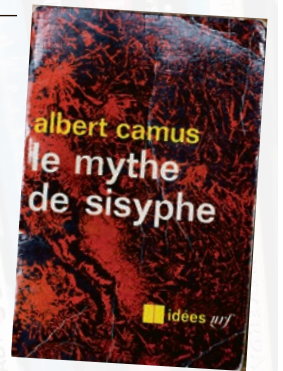

Jeg har jo lest min Marx. Jeg vokste opp på Østkanten i Fredrikstad, også kjent som «Lille Moskva». Det var et veldig politisert miljø, hvor vi i NKU (Norges kommunistiske ungdomsforening) kjempet mot AUF (Arbeidernes ungdomsfylking). Vi diskuterte politikk, mens AUF drev mer med dans og vafler, for å si det sånn.

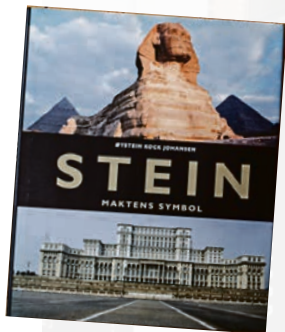
Allerede i tenårene leste jeg Kapitalen, men jeg er usikker på hvor mye jeg fikk ut av det den gang. Senere leste jeg mye i Marx' utvalgte verker. Her får du alt det sentrale. Denne boken var veldig viktig for formingen av min politiske holdning, spesielt på 70-tallet. Det er lenge siden jeg har lest Marx nå, og jeg har aldri vært politisk aktiv, men det marxistiske grunnsynet på samfunnet har fulgt meg gjennom hele livet. Jeg kaller meg fortsatt delvis marxist.

Albert Camus Le mythe de Sisyphe (1942)

Da jeg studerte fransk og tysk på Blindern, leste jeg mye Jean-Paul Sartre og Albert Camus. Jeg tror jeg har lest alt av Camus, som er litt lettere filosofi enn Sartre. *Myten Sisyfos* gjorde et spesielt sterkt inntrykk på meg. Du kjenner til myten om Sisyfos? Han kommer seg opp, men steinen ruller jo alltid ned igjen, så det blir et evigvarende arbeid. Gudene dømte Sisyfos til å gjøre dette, men Camus mente at det var sånn livet er. Mandag til fredag, så på nytt igjen. Men, hvis Sisyfos hadde klart å leve i nuet, og nyte utsikten, så kunne han vært meget lykkelig. Det er bakgrunnen for essayet. Det forteller mye om livet. Dessuten kjente jeg meg veldig igjen i Camus, som var eksistensialist, ateist og politisk radikal.

Øystein Kock Johansen Stein: Maktens symbol (2001)

Øystein er en god venn av meg, og en av de mest kunnskapsrike personene jeg vet om. Han er arkeolog og har vel to eller tre doktorgrader. Han har reist i 20 år og vært i over 190 land – man kan godt si at han har vært verden rundt. Sammen med Thor Heyerdahl besøkte han Påskeøya flere ganger, og han har også jobbet ett år på Angkor Wat, hvis du vet hva det er?

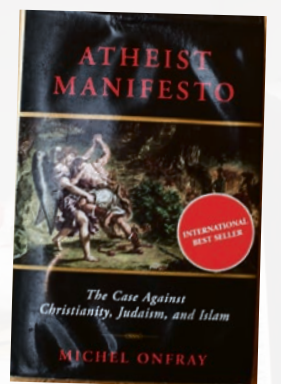
Kanskje det er derfor han skriver slike svære mursteiner. Det er vanskelig å velge én av de mange jeg har lest. Alle bøkene er meget spennende. Uansett om du leser historien til økonomien, steinen, diamanten eller spillet: Her kan du lære mye.

Michel Onfray Atheist Manifesto: The Case Against Christianity, Judaism, and Islam (2005)

Det er ingenting som forundrer meg mer enn at det er så få ateister i verden. Som ung sa jeg at om 50 år er det ingen som røyker, og ingen som tror på Gud. Jeg tok grundig feil. Røykerne har i det minste blitt færre.

Onfray tar for seg sant og usant i Bibelen ved hjelp av vitenskapelige metoder. Denne utgaven er oversatt til et ganske vanskelig engelsk, så jeg burde kanskje anbefale den norske oversettelsen.

Da jeg trente Irak var det noen som fikk med seg at jeg var ateist. En av spillerne var nysgjerrig på hvordan dette kunne være mulig. Selv var han helt sikker på at det ikke fantes noen ateister i Irak. Men jeg anbefalte ikke denne boken til ham. Jeg har aldri vært en misjonær, selv om jeg vel har en antydning til å være anti-religiøs.

Ivar Areklett Geoquiz (2011)

Ivar Areklett er geografieksperter, og en av Norges beste quizzere. Denne boken er nok den beste geografiquizen som finnes. 5000 spørsmål er litt av et arbeid. Jeg har aldri vært i nærheten av å lage en så bra bok. Men jeg har hatt gleden av å ha Areklett på besøk. Det ble litt quiz den kvelden, ja.

Det beste med *Geoquiz* er kreativiteten, med mange forskjellige typer spørsmål, der du må tenke og gruble litt. Det er ikke bare «hva heter hovedstaden i Spania?» Dessuten er det for alle nivåer. Både enkle og vanskelige spørsmål. Og så er det jo litt morsomt at de siste kapitlene heter *Mest for Drillo*. Det er de vanskeligste spørsmålene.

Egil Drillo Olsen Drillos verdensatlas (2011)

Dette er den siste utgaven av geografiboken min. Dette er rett og slett bare *facts*. Men det er en del *facts* som du ikke finner andre steder. Man skulle tro at hva som er høyeste fjell var ganske ukontroversielt, men ofte spriker kildene. Heldigvis vet jeg at det er i fjellklattermiljøene du finner sannheten. Hvis det er uenighet, så slår du opp i denne boken. Dette er fasiten.

Hvorfor er det vanskeligere å snakke om følelser enn om ditt siste ligg?

KJÆRLIGHET GJØR STUM

ESSAY

tekst: Thea Storøy Elnan foto: Adrian Nielsen

«I love you» sa kjæresten min en av de første gangene han skulle si at han elsket meg. «I love you». Ikke «jeg elsker deg». Eh, unnskyld?

Jeg kjenner flere som tyr til engelsk når de skal sette ord på dype følelser. Norsken krøller seg i halsen, og ordene stikker seg lett når vi skal snakke om følelsene våre. Tre enkle ord som «jeg elsker deg» blir mye pinligere å uttale enn intrikate beskrivelser av ditt siste ligg.

Hvorfor er det slik?

Forsker i nordisk språk ved Universitetet i Oslo (UiO), Jan Terje Faarlund, mener det avhenger av kultur.

Han er selv fra ei lita bygd i Telemark, og kan bekrefte myten om at landsens menn nødig snakker om sitt indre sjelsliv i tide og utide.

– Vi vet jo at det finnes verb som heter «å elske», men vi bruker det aldri. Om det brukes på bygda, så vil jo ingen tro på det. Det er først når man kommer inn til byen og finner seg en kjæreste at man blir flinkere til å uttrykke følelsene sine.

Det er ikke bare kjærlighetserklæringer som fort stoker seg i munnen. For Ola Nordmann – glad i sin strenge intimsone og tausheten i fjellheimen – er det som regel ingen enkel sak å formidle hva man føler. Jeg vet selv at språket forsvinner for meg når følelsene trigges og heves som en gjærdeig i magen. Jeg har lest mange bøker, jeg skriver, jeg er vant med å diskutere. Men når følelsene bu-

VISSTE DU AT?

På swahili faller abstrakte begreper i samme grammatiske kategori som utelleglige substantiver, som sand og vannlignende substanser. Følelser er, i likhet med disse substantivene, ugripelige, og har ingen naturlig avgrensning.

ser inn klarer jeg ofte ikke å skille dem fra hverandre eller tolke dem tilstrekkelig til at det kan bli språk av dem.

Kanskje er det nettopp språket som er problemet?

Menneskespråket oppstod relativt plutselig som følge av en mutasjon som gjorde at hjernen kunne behandle mer abstrakte og kompliserte ting. Til da hadde det gått i kroppsspråk, grynt og snøft. Mer kompliserte samfunn og større flokker gjorde det viktigere å kunne kommunisere med flere mennesker og over lengre avstander. Da var det ikke nok med smil eller luseplukk lenger.

Vi lagde oss et språk som kunne romme mer enn følelser. Endelig kunne man fortelle sin far hvor man hadde funnet de gode eplene, uten å måtte gå hele den strabasiøse veien tilbake for å vise ham hvor de befant seg. Men siden følelsene, i motsetning til eplestien, fortsatt kunne uttrykkes gjennom et kast med hodet eller et trekk på skulderen, ble de kanskje glemt og «etterlatt» i kroppsspråket?

Lingvist Faarlund synes dette er en interessant teori. Men som de fleste teorier innen språkforskning, er den

vanskelig å bevisе.

– Vi har blitt avhengige av språket fordi vi har blitt avhengige av ord som betyr noe eksakt. Derfor har vi kanskje også mistet måter å uttrykke følelser på og blitt dårligere på det, sier Faarlund.

Språkforskeren ber meg tenke på hvordan vi på et stadig større område i vårt sosiale liv ikke kan uttrykke oss gjennom kroppsspråket lenger. På e-post, SMS og sosiale medier har vi i utgangspunktet kun bokstaver å ty til for å uttrykke oss. Dette strekker åpenbart ikke til for følelsene – se bare på bruken av av smileys, eller «sånne kolon-greier», som språkforskeren kaller det. Snapchat, Skype og Instagram er alle teknologiske oppfinnelser som skal gjøre det enklere for oss å formidle følelser og sinnstemninger til venner langt unna, gjennom kroppsspråket.

«Språket forsvinner når følelsene trigges og heves som en gjærdeig i magen»

Metaforer er en annen løsning for å formidle følelser med språket – bare i dette essayet har vi jo vært innom følelser som «heves som en gjærdeig i magen».

Marit Lobben, postdoktor i psyklingvistikk ved UiO, sier metaforene utgjør en felles, konkret referanseramme.

– Å si at man for eksempel føler det som om man skal falle gjennom bakken når man forklarer hvor sjokkert man er, er noe de fleste vil forstå fordi vi alle bor på samme klode og kjenner til hvilke følelser fysiske hendelser kan vekke – som frykten ved å falle.

Språkforsker Faarlund påpeker at vi også kan ha følelser uten å ha ord for dem.

– Ta for eksempel «skadefryd», et ord de ikke har på en-

gelsk. Men de vet hva det er likevel, sier han.

For ikke å snakke om uttrykket «å være glad i», som de ikke har på engelsk eller fransk. På disse språkene snakker man bare om å elske – uten at det behøver å bety at de har andre følelser enn oss nedover på kontinentet.

Lobben mener at nordmenns sparsommelige bruk av verbet «å elske» nettopp kommer av denne gradsforskjellen. Norske kjærlighetserklæringer på engelsk har dessuten en ytterligere forklaring.

– Vi tillegger ikke ord i andre språk samme verdi som vårt eget språk, fordi vi ikke klarer å være like mye tilstede i ordene, sier Lobben.

– For å uttrykke følelser, for eksempel gjennom å si at man elsker noen, så er det ikke selve ordene som er vanskelige å si. Det er å være følelsesmessig tilstede i ordene som er vanskelig. Er man ikke det, så betyr ikke ordene noen verdens ting.

Er måten vi uttrykker følelser på kulturavhengig? Den amerikanske psykologen Paul Ekman ble verdenskjent da han påviste at vi som mennesker har en universell måte å uttrykke følelser på gjennom ansiktsuttrykk. Ikke-verbal kommunikasjon av følelser var lik i hele verden; et smil ble tolket som det samme uansett hvor Ekman reiste. Senere har feltarbeid vist at stammer i Afrika hadde liten forståelse for vestlige ansikter som uttrykte frykt, sorg og avsky – mens smilet ble gjenkjent overalt. Den kanadiske psykologiprofessoren Lisa Feldman Barretts forskning viste at vi alle forstår følelser på eget vis, på bakgrunn av miljøet vi lever i, erfaringene vi har gjort oss gjennom livet og hvilken kultur vi kommer fra. Disse ulikhetene er større innenfor kulturer og kjønn enn mellom kulturer og kjønn.

De forskjellige følelsene er altså ikke hugget i stein, og problemene med å uttrykke dem er verken kjønnsbestemt eller forutsigbare. Hva du tror du føler, forandrer seg hele livet, avhengig av hvilken informasjon du får fra verden rundt deg, hvordan kroppen kjennes der og da, og av alt det du har lært om hvordan vi skal tolke følelser. Det som oppleves som sorg av en person, kan tolkes som tretthet av en annen. Kan man i det hele tatt vite om ordene betyr

VISSTE DU AT?

På vietnamesisk skiller de grammatisk mellom følelser som er brå og voldsomme, og de som er stabile over tid. Dramatiske hendelser som forelskelse og død brukes annerledes grammatisk enn for eksempel tristhet og lengsel.

det samme for en annen person enn deg selv?

– Folk flest tror ofte at deres følelsesmessige opplevelser er unike, og at andre ikke kan føle det samme som dem selv, sier Lobben.

– Men når folk formidler hva de føler, så vekker dette assosiasjoner til lytternes egne erfaringer og følelser.

Heldigvis skjønner de det. Moren din, bestevennen din, kjæresten din. De kjenner deg og kroppsspråket ditt. Det slitne blikket, det halvhjerta smilet. De ser det fordi de kjenner deg godt, men også fordi de er medmennesker med empati og speilnevroner. Det er sånn vi er skapt.

– Om du er med noen som står deg nær, så kan rent språklige måter å uttrykke seg på fort bli overflødig, sier Faarlund.

Og så lenge flokken din forstår kroppsspråket ditt, er det kanskje ikke så farlig hva folk ellers vet om følelsene dine. Kanskje man ikke skal ta språket så alvorlig, og heller la kroppen tale for seg.

– Det å ta på noen er vel så uttrykksfullt som det å sette ord på ting. Det å ikke kunne uttrykke følelsene sine med ord trenger dermed ikke å være et problem, med mindre man er avhengig av å kommunisere med noen på lang avstand gjennom brev eller e-post, sier språkforskeren.

Advarselen er klar nok: Ikke flytt flere landegrenser fra noen du elsker – med mindre du er klar for at ditt romantiske liv skal begrense seg til gjærdeigmatoforer, smilefjes og kjærlighetserklæringer på engelsk.

theasel@universitas.no

Kilder:

Barrett, L. F. (2006). Are emotions natural kinds? Perspectives on psychological science, 1(1), 28–58, Kövecses, Z. (2003). Metaphor and emotion: Language, culture, and body in human feeling. Cambridge University Press, Lutz, C., & White, G. M. (1986). The anthropology of emotions. Annual review of anthropology, 15, 405–436, Markus, H. R., & Kitayama, S. (1991). Culture and the self: Implications for cognition, emotion, and motivation. Psychological review, 98(2), 224, Thoits, P. A. (1989). The sociology of emotions. Annual review of sociology, 317–342, Wierzbicka, A. (1999). Emotions across languages and cultures: Diversity and universals. Cambridge University Press.

REPORTASJE

tekst: Anders Sondrup foto: Birte Magnussen

*Hvisking i gangene, indre brøl – og lengsel etter fitte.
Dette er Blindern som litterær sinnstilstand.*

CAMPUS-KRØNIKENE

**DAG SOLSTAD BRUKER
HELST IKKE SITT EGET LIV I
LITTERATUREN. BORTSETT
FRA LIVET SOM STUDENT.**

– Jajaja, drita full. Jaja. Joda, det er riktig det!
Dag Solstad (71) sitter ved spisestuebordet i sitt hjem i Drammensveien 68. Sekstiåtterforfatteren har lett en stund etter brillene sine. Nå myser han ned på en berømt scene fra *Roman 1987*: Studenten Fjord er skuffet over ikke å ha «fått fitte», har drukket seg dritings, sleper studenterlua etter seg på Karl Johan som ei bikkje og nektes adgang til Grand Café på nasjonaldagen.
– Det er autentisk, noe jeg tar fra mitt eget liv. Det er ikke så ofte jeg bruker mitt eget liv i litteraturen. Men dette er meg.
– Du frambød deg overfor studinene som en jevnbyrdig samtalepartner ved å ta på deg studenterlua på 17. mai?
– Står det det, ja? Jaha. Ja vel, jøss. Det må jeg si.

«De fleste intellektuelle forfaller når de får seg en jobb»

Dag Solstad

I retrospekt kan forfatteren fortelle at det ikke var tidenes beste sjekketriks.
Fittelengtende Fjord tilhører den siste generasjonen av den gammeldagse studenten, mener Solstad.
– Det er opprøret mot den rollen jeg prøver å beskrive. Før i tida gikk jo studentene på noe som het Studentersamfundet, som var en veldig intellektuell forsamling med foredrag og sånt, i dag har vel de færreste studentene vært utenfor diskoteket, så vidt jeg skjønner, sier forfatteren.
Solstad er opptatt av Blindern, sier han. Det er han ikke alene om.
Siden Arne Garborgs *Bondestudentar* har et utall forfattere skrevet om studentlivet og universitetet.
For hovedpersonen Geir Brevik i Solstads roman *Irr! Grønt!* framstår Blindern som en ruvende labyrint. På lesesalen i Sophus Bugges hus, hvor det står «STILLE» på veggene, lar Brevik seg forarge over de flittige studen-

tene. Han definerer seg i motsetning til dem.
– Brevik hoster høyt på lesesalen for å provosere studentene?
Solstad, som nettopp har hostet kraftig, ser forvirret ut et øyeblikk, før han skjønner at det ikke er ham det er tale om denne gangen.
– Han hører ikke til der. Han oppfatter studentene som en usedvanlig flittig og lydig folkeferd. De er veldig tilpassede. Hvis jeg skulle identifisere meg med noen i *Irr! Grønt!*, er det med ham.
Solstad var heller ikke blant de flittigste studentene. Ifølge ham selv var han faktisk aldri noen student. Han tenkte mest på å bli forfatter, samtidig som han fikk med seg studentlivets fordeler – som å bo i studentbolig på Sogn med sin første kone og datter.
Mange av Solstads hovedpersoner fornærmer og bryter med det etablerte: De hoster på lesesalen, sprader dritings rundt på 17. mai og brøler på Theatercaféen.
– Jeg hadde vel et brøl inne i meg, da!
– Var det mange studenter som hadde det sånn?

Universitetsplassen

«Sjølsgagt ville jeg aller helst ha hatt fitte, og mange vil derfor se på denne handling som et eksempel på hvordan det går det går med en ung student anno 1962 som ikke har fått fitte på sjølveste 17. mai. Hadde jeg ikke iført meg studenterlue? Slik at jeg skulle virke ettertraktelsesverdig vis-à-vis unge damer av folket, samt åpent frambød meg overfor unge studiner som en jamnbyrdig og interessant samtalepartner? Jo, det står ikke til å nekte. Men likevel, hvis det hadde lyktes meg å få fitte, så trur jeg gleden over den ville ha vært så stor, at jeg godt kunne ha oppført meg på nøyaktig samme måte, ja i glede over å ha drukket meg full, og deretter luftet duskelua mi på Karl Johan.»

Dag Solstad, *Roman 1987*

HJEMME PÅ SKILLEBEKK: Den radikale sekstiåttener Dag Solstad har trukket seg tilbake til borgerlige omgivelser. Her flankert av katten Lola.

– Ja, det tror jeg. Studietida er en veldig berikende periode, men enormt kunstig. Du er i en voksen alder, setter deg inn i ting på en intellektuell, refleksiv måte. Kanskje med et alvor som du aldri senere er borti. De fleste intellektuelle forfaller når de får seg en jobb.

I mange av Solstads bøker er det kanskje nettopp dét Blindern representerer: et fiendtlig blikk på de flittige studentene i *Irr! Grønt!*, og et brøl mot konvensjonene i *Roman 1987*.

Men så, gradvis, blir studietida og Blindern et mentalt sted langt tilbake. Et sted for idealisme og nostalgi i *Professor Andersens natt*, og det samme – ispedd realfagsstudentenes sosiale klønethet – i *Armand V.*

I Armand V. sitter Armand og Paul vanligvis i hver sin ende av Frederikke-kantina. Realistene dukket opp i sine hvite frakker og setter seg på den ene siden, mens humanistene setter seg på den andre. Når realisten Paul og humanisten Armand møtes, er det sistnevnte som får definere samtalen. Paul forsøker

å vise at han også leser litteratur, og sier han liker Kafkas *Prosesen*.

– Paul Buer har satt seg inn i *Prosesen* med stort alvor, og han er ikke vant med bøker. Og så ler Armand av tolkningen hans. Han spør om Buer ikke har skjönt at Kafka var en spøkefugl.

– *Kjenner du deg igjen i den belærende tonen?*

– Ja, jeg kjenner meg veldig godt igjen. Men fordelen med å være snørrhoven, er at det er mulig å legge det av seg seinere i livet.

Når studentene drar til studenthytta, får realistene endelig sin revansj mot humanistenes snørrhovenhet. Realistene kan legge av seg det tilgjorte språket, og snakker om universet, datamaskiner og framtida der de ligger under stjernehimmelen i Nordmarka.

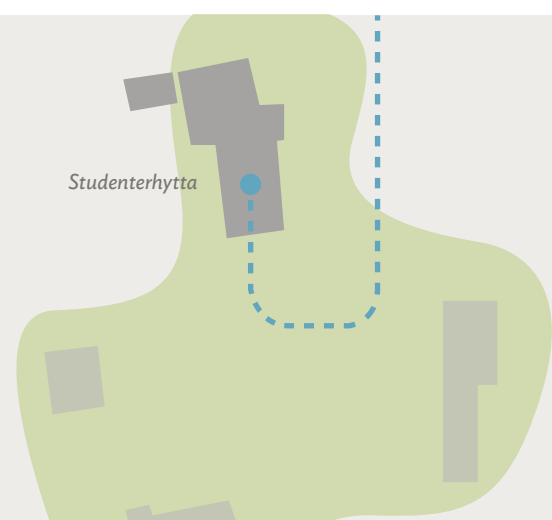
– Var det en hyttetur i *Armand V.*? Så mye man glemmer etter hvert, da. Ja, det stemmer! Det var veldig typisk studenter det der. Jeg mener selv jeg har vært der. Eller er det noe jeg dikter? Men jeg kan se for meg at jeg står og smører ski? Jeg er temmelig sikker på at jeg aldri har overnattet på den hytta. ►

Universitetet i Oslo i skjønnlitteraturen

■ David Lie: Absolutt presens	■ Gunnar Høgstmyr: Gi meg et sverd
■ Helene Uri: De beste blant oss	■ Christian Refsum: Ingen vitner for vitnet
■ Dag Solstad: Irr! Grønt!, Roman 1987, Professor Andersens natt, Armand V.	■ Andreas Galtung: Professorene
■ Henrik Langeland: Francis Meyers lidenskap	■ Roy Jacobsen: Seierherrene
■ Espen Haavardsholm: Tjue	■ Trond Davidsen: Triggerhappy
■ Gerd Brantenberg: For alle vinder	■ Anne Oterholm: Avslutningen
■ Jan Kjørstad: Homo Falsus, Forføringen	■ Roger Kurland: Lekstue
■ Lars Saabye Christensen: Amatørene, Når det tause får ord på seg	■ Hanne Ørstavik: Like sant som jeg er virkelig
	■ Mattis Øybø: Alle ting skinner
	■ Arne Garborg: Bondestudentar

«Til dette hadde de et tilpasset språk på Frederikke og Blindern, som de snakket til daglig. Men her, midt ute på OSI-hytta i Nordmarka, utstrålte stemmene deres en mandig poetisk inderlighet når de ble slungnet ut i mørket. For nå slynget de stemmene sine ut mot det annet kjønn, som lå stille i sine soveposer, i det samme rom. De lokket. Ikke med seg selv. Men med den tid de hørte til. Oljealderen.»

Dag Solstad, *Armand V.*

HELENE URIS CAMPUS ER ET STED SOM FÅR FRAM DET VERSTE I DE BESTE.

Helene Uri (48) brukte tjue år på å suge til seg språkkunnskap på Blindern. Hun har et titalls skjønnlitterære bøker på samvittigheten, men det er Blindern-boka *De beste blant oss* hun har solgt mest av og skal snakke med oss om her i leiligheten sin bak Slottet. Boka begynner på den store åpne plassen mellom HF og SV og beveger seg inn i de mørke korridorene, der intrigene, sexen og forskningsjukset foregår.

– Er det en ambivalens her: Blindern er et åpent sted, hvor alle kan komme og studere, men samtidig er det et lukket sted?

– Så fint! Det er det aldri noen som har sagt. Det er helt riktig. Det er en kontrast som gjør det interessant å skrive om universitetet. Man har den påståtte åpenheten og objektiviteten, som skal prege alt – det faglige, men også det personalpolitiske. Man regner med at dette er de menneskene i Norge som har mest peiling på vitenskap, at man kan måle og veie ting og være objektive og nøytrale.

Uri ga ut Blindern-boka si etter å ha sluttet som førsteamanuensis etter en krangel med sjefen, like før hun egentlig skulle søke om opprykk til professor.

Døra til skriveværelset, hvor veggene er tapetsert med bokhyller, står på gløtt. Nå er dette arbeidsplassen hennes. I tillegg til en professorstilling på Markedshøyskolen.

– **Mange sier** at de likte *boka mi*. Da er det alltid *De beste blant oss*. Den lå på bestselgerlistene i over ett år, sier Uri.

Appellen ligger i gjenkjennelsen utenfor akademiske kretser, tror hun. At man ser noen av de samme mekanismene på alle typer arbeidsplasser, men mer konsentrert innen academia. En tetthet av ærgjerrighet og seriositet.

Men også en kikkertendens: Mange hadde fått med seg at hun hadde sluttet, og lurte på hva som hadde skjedd.

– *Så hva var det som skjedde?*
– Du tror at jeg for første gang skal fortelle hva som skjedde, etter å ha blitt spurt om det tretti ganger?

Uri lener seg bakover og ler sarkastisk.
– Nei, det var en konflikt som jeg kjente at sjefen ikke var interessert i å løse. Det var den berømmelige dråpen, som gjorde at jeg valgte å bli forfatter på heltid.

Uri mener at det store problemet på Blindern ikke er baksnakking, men at man ikke snakker sammen.

– Men det er også hvisking i de mørke korridorene. Det er ambisiøse mennesker, konkurransemennesker som har kommet ganske langt. Når ingen slutter, er jo det å be om trøbbel!

Hun legger til at dette ikke er noe som er spesielt for Blindern, men at handlingen i *De beste blant oss* kunne ha foregått hvor som helst. Slik sett fungerer universitetet mer som en kulisse i boka til Uri, enn det campusen gjør i bøkene til Solstad.

REVANSJ: Helene Uri sluttet som førsteamanuensis på Blindern etter en krangel med sjefen. I dag er hun forfatter, med en deltidsstilling som professor på Markedshøyskolen.

Sex og begjær er det mye av i Blindern-litteraturen. Uri mener imidlertid at universitetet først og fremst er et sted for romanser mellom studenter.

– HF er et dårlig sted for jenter. Da jeg gikk der var det et svært dårlig valg. Jeg valgte en mann som gikk på BI, og det lønte seg.

Hun ler ut i vestkanteiligheten.

– *Men det må være hundre eksempler på romanser mellom ansatte og studenter?*

– Ja, det er klart. Og det er det mange av Blindern-bøkene handler om. Det skjønner jeg, det er jo noe tiltrekkende. Folk som velger å studere er vel tiltrukket av kunnskap og klokskap. Et helt lyttende auditorium er jo sexy i seg selv! Særlig i en tradisjonell

«Et helt lyttende auditorium er jo sexy i seg selv!»

Helene Uri

relasjon mellom mannlig professor og kvinnelig beundrende student. Men jeg har tro på menneskeheten og håper at menn også beundrer klokskap hos kvinner.

– **I år er det** vel tretti år siden du begynte å studere?

– Å, herremim! Kjære... Uff! Å, gurimeg, det har du helt rett i.

Uri smiler skjelsk. Selv om det er lenge siden, husker hun den enorme gleden ved å kunne studere kun ett fag.

– Jeg tror at kjærligheten min til faget er tydelig i *De beste blant oss*. Den kjærligheten finner du også hos alle romanpersonene. Onde og gode.

«Men tidligere på dagen, på et toaksekontor, hadde den 25-årige studenten Aleksander Pleyng gjort sitt beste for å tilfredsstille professor Edith Rinkels seksuelle appetitt. Han måtte presse sammen munnen, han hadde bitt seg i underleppen, livredd for å bli høyløst, for å slippe ut høye, vellystige hyl.»

Helene Uri, *De beste blant oss*

Humanistisk fakultet

Samfunnsvitenskapelig fakultet

TÅKEFYRSTE: Espen Haavardsholm er tilbake på Blindern hvor han fulgte seminarer i idéhistorie som iblant ble litt for luftige: «Til og med for sånne unge tåkefyrster som oss».

ESPEN HAAVARDSHOLM KOM IKKE UTENOM BLINDERN.

Lenge før Knausgårds *Min kamp*, skrev Espen Haavardsholm (68) sin selvbiografiske roman *Tjue*. Den kunne ikke ha vært skrevet fra noe annet sted enn Blindern, ifølge forfatteren.

– Blindern er vel en del av livet til ganske mange nordmenn, også mitt, sier Haavardsholm.

– Universitetet preget meg som intellektuell. Det er et interessant sted, fordi folk kommer hit fra hele landet. Det er spennende sosialt, menneskelig og litterært, sier han.

Haavardsholm tok artium i 1963 og hovedfag i 1977. I løpet av de fjorten åra var han gift to ganger, og fikk barn to ganger. Han ble forfatter og kritiker, og jobbet som lærer.

– Men jeg vendte hele tida tilbake til Blindern, og jeg fullførte studiene.

Haavardsholm smiler der han sitter ved et bord på kaféen i Niels Treschows hus. I *Tjue* ser han de nye bygningene på Blindern skyte i været. Verden, litteraturen og kvinnene ligger erobringklare. Han fortaper seg i en fascinasjon for Kafka-sitatet «Bort herfra, det er mitt mål!»

– I det sitatet ligger det at vi syntes det var

«Vi var fulle av pigger.»

Espen Haavardsholm

Profil-kretsen

- Tidsskriftet Profil ble gitt ut i 1966.
- Utgiverne var en krets av radikale studenter som kuppet tidsskriftet Filologen.
- Kjente medlemmer var Dag Solstad, Liv Køltzow, Jan Erik Vold, Espen Haavardsholm, Tor Obrestad, Paal-Helge Haugen og Eldrid Lunden.

noe uutholdelig over dagens verden, den verden vi vokste opp i under terrorbalansen.

Forfatteren beskriver følelsen av at det når som helst kunne bryte ut en kjernefysisk krig.

– Samtidig var det en veldig urettferdig verden hvor noen levde i overflod. Vi var fulle av aggresjon mot dem som hadde makt i samfunnet. Vi var fulle av pigger, men vi hadde ikke noen særlige ideer om hvordan vi ville ha det i stedet.

For forfatteren var studieåra noen av de beste i hans liv. Som fersk student ble han med på å starte den sagnomsuste Profil-kretsen, som fungerte som et ekstra universitet for jyplingene som seinere skulle prege norsk litteratur.

I et rom vegg i vegg fra der vi sitter, pakket Profil-gjengen ned tidsskriftet de kuppet – *Filologen* – for snart femti år siden. De delte en aggresjon mot pavene som hersket i litteraturen. De gikk på møter hver onsdag på hybelen til Jan Erik Vold på Briskeby. De leste opp for hverandre. Lo av hverandre. Kritiser-te hverandre sønder og sammen. Og støttet hverandre. I ettertid har Haavardsholm tenkt at det å være forfatter er et ensomt yrke, men at Profil-kretsen var et fint sted å begynne.

Selv kom Haavardsholm fra en akademikerfamilie i Oslo, hvor universitetsutdanning var

en selvfølge. Men Profil-kretsen tilhørte den første generasjonen der alle kunne ta høyere utdanning.

– Jeg har hørt at det var to ting som skapte vår generasjon: p-pillen og Statens lånekasse. I kombinasjon gjorde disse at 60-tallet ble en eksplosjon.

Haavardsholm debuterte med novellesamlingen *Tidevann* i 1966. Da var han 21 år.

– Er det en større konsentrasjon av folk med forfatterambisjoner her på Blindern?

– Ja, og det er logisk. Det finnes jo en romantisk forestilling om at kunsten kommer ut av folkedypet, men de fleste kunstnere har godt av litt håndverksmessig kunnskap.

På lesesalen i Sophus Bugges hus står Haavardsholm og kikker i bokhyllene. Det er helt stille, bortsett fra forfatterens hvisking. Studentene er fremdeles et flittig og lydig folkeferd: Noen av dem ser irettesettende i vår retning.

Vi går ut på den store, åpne plassen mellom SV og HF. Haavardsholm forsvinner ut av synsfeltet, men bærer Blindern med seg. Mennesker skrår over plassen i hver sin retning. Kanskje på vei til et utgitt manuskript i hybelskuffen, en hyrdestund med en professor – eller bare bort herfra.

magasin@universitas.no

Frederikkeplassen

«Jeg spiser middag på den hangarlignende kafeteriaen Frederikke. Det er masse folk overalt, men ingen kjente å se, og ingen ved bordet som snakker sammen. Hjemme på kjellerhybelen setter jeg meg til med den uavsluttede fortellingen på snart tretti sider som jeg har i en grønn mappe i en låst skuff.»

Espen Haavardsholm, *Tjue*

QUIZTESTEN

tekst: Vegard Røneid Erikstad foto: Ena Kreso

PENNEVENNER: «De aller værste» er blant lagene som hevdet seg i quizen på Stopp Pressen. Etter delt tredje plass halvveis i quizen falt laget akkurat utenfor pallen etter andreomgang.

INGEN STOPPEFFEKT

Quizen på Stopp Pressen er like vanlig som den er vanskelig.

Mens høstmørket overtar gatene utenfor, sitter quizerne og noterer så blekket spruter inne i lampelyset på Stopp Pressen. Den middelaldrende forsamlingen er stilt overfor en uvanlig nøtt helt på slutten av quizen: Quizmaster Anlaug Frydenlund lurar på hvilken skole Buffy (the vampire slayer) går på. Det er det 49. av 50 spørsmål, og det er knapt med tid til å finne svaret.

Mange vil nok hevde at dette er noe man ikke bør huske. På Stopp Pressen virker det imidlertid som at fellesslag-

ordet er «all kunnskap er god kunnskap». Det er en helt nødvendig innstilling for virkelig å nyte de drøye to timene med spørsmål i kjelleren i VG-huset. For dette er en quiz for dem som kan *mye* om mye forskjellig – ikke for dem som kan *litt* om mye forskjellig.

At du skal kunne mye gjenspeiles i bredden av temaer du får servert av Frydenlund. Spørsmålene varierer fra hvem som røk ut av «Skal vi danse» i helgen, til hva en

Tirsdagsquiz på Stopp Pressen

?? ? ? ? ?

Kreativitet: ? ? ? ? ? ?

Spørsmålskvalitet: ? ? ? ? ? ?

Vanskelighetsgrad: ? ? ? ? ? ?

Vinnersjanser: ? ? ? ? ? ?

Stemning: ? ? ? ? ? ?

1. premie:
12 bonger i baren

Ølpris: 0,5 Ringnes, 67,-

Quizmaster:
Anlaug Frydenlund

Quiztype: Allmenn

Ukens nøtt: Hvem eide kaffefarmen M'Bogani som ligger i det nåværende Kenya?

Tidligere testet:

- Norgesmesterskap i quiz ? ? ? ? ? ?
- Popkviss på Skuret ? ? ? ? ? ?
- Onsdagsquizen på Samfunnet ? ? ? ? ? ?
- Grünerløkkamesterskapet i quiz ? ? ? ? ? ?
- Tirsdagsquizen i BokCaféen ? ? ? ? ? ?

nylig avdød norsk Midtøsten-diplomat heter, og videre til hvilken bygd i Norge som har landets minste kirkebygg. Gjennomgående er spørsmålene godt stilt og quizen godt styrt, uten at det er noe spesielt som overrasker verken i positiv eller negativ retning. Spørsmålstillingen brytes opp av noen artige popquizer, for eksempel Crazytowns monsterhit «Butterfly», men det er ikke mye annet som smaker kreativitet.

Problemet er at det kan bli ganske kjedelig i lengden når du ikke kan svaret på mange av spørsmålene. De aller færreste vil føle at de har noe å bidra med her. Det er rett og slett for vanskelig for menigmann. Men vet du at Buffy går på Sunnydale High School, eller at Norges minste kirke ligger i Neiden i Sør-Varanger, kan du våge å ta turen – dersom du legger vinnerambisjonene på hylla. Alle de andre på Stopp Pressen vet det nemlig også.

vegarder@universitas.no

MAGASINQUIZ

av: Simen Braaten

FOTO: PIXAGRAPHIC / FLICKR.COM

Geografi

- Hovedstedene i Swaziland og Mosambik er de to hovedstedene i verden med samme forbokstav som ligger nærmest hverandre. Hva heter de to hovedstedene?
- Hva heter verdens mest folkerike land som ikke grenser til havet? Landet ble invadert på 1930-tallet.
- Gaustatoppen (1883 moh) og Rjukan ligger i en kommune som deler navn med grunnstoffet med kjemisk symbol Sn. Hva er navnet?

- Mbabane og Maputo
- Etiopia, ca 91 millioner innbyggere
- Tinn

FOTO: HENRIK EVERTSSON

Bing

- En av karakterene i tv-serien «Friends» heter Bing til etternavn. Hva heter skuespilleren?
- «Bing» er ifølge engelsk Wikipedia den fjerde største søkemotoren i verden. To av de tre som kommer høyere på lista er amerikanske, én er kinesisk. Hva heter de tre søkemotorene?
- Ifølge Guinness rekordbok synger Bing Crosby verdens mest solgte sang (single) gjennom tidene (ca. 50 millioner solgte, Elton John med «Candle in the Wind» er på andreplass med 33). Hvilken sang synger Bing Crosby?

- Matthew Perry
- Google, Yahoo! og Baidu
- White Christmas

FOTO: CHRISJOHNBENNETT / FLICKR.COM

Engelsk

- Hvordan sier man ifølge ordnett.no «å kalle en spade for en spade» på engelsk?
- Hva heter «kjernefamilie» på engelsk?
- Hva er det engelske ordet for «ombudsmann»?
- En britisk tronarving ble døpt i forrige uke. Hans første navn er ble sist brukt som kongenavn av hans tippoldefar, faren til Elizabeth II og hovedperson i «The King's Speech». Hvilket navn og nummer hadde denne kongen (regjeringsstid 1936–52)?

- To call a spade a spade.
- Nuclear family
- Ombudsman
- George VI

FOTO: ADRIAN NIELSEN

Litteratur

- Lars Saabye Christensens debutroman har gitt navn til et studenthus i Oslo. Hva er navnet?
- Dag Solstads debutroman omtales på denne måten på akademika.no, hva heter den? «Geir Brevik kommer til Oslo som nyutdannet lærer. Han beveger seg i utkanten av studentmiljøet på Blindern og får kontakt med en gammel klassekamerat og dennes to venninner. Den ene er vakker, velkledd og sikker, den andre er blek og fargeløs. Gjennom en trekantshistorie som grenser mot et identitetseksperiment, er boken en studie i spill og roller.»
- Dag Solstad har utgitt fire romaner med til sammen fem årstall i titlene. Nevn tre av årstallene.

- Armaturen, ligger på Sogn studentby
- Irri Grønt
- 1940 (Krig) 1940), 1941 (16.07.41), 1970 (Arvid Asnes 1970), 1987 (Roman 1987) 1991 og 1896 (Det uoppløselige episke element i Telemark i perioden 1591–1896).

Vi søker ny redaktør

Redaktørstillingen er en lønnet fulltidsjobb. Med det øverste redaksjonelle ansvaret for avisa får man unik leder- og journalisterfaring, og jobben er et perfekt utgangspunkt for en videre journalistisk karriere.

Universitas har store muligheter og står foran spennende utfordringer i 2014. Avisa har nå et nedslagsfelt på i overkant av 60 000 studenter. Det vil bli den nye redaktørens oppgave å befeste posisjonen som en studentavis for hele Oslo og Akershus. Universitas er Norges største og viktigste studentavis. Avisa gis ut ukentlig i vår- og høstsemesteret, har en omsetning på cirka 4 millioner kroner i året, og redaksjonen består av rundt 40 medarbeidere. Redaktøren ansetter redaksjonsleder, som i tillegg til daglig leder, har heltidsstilling.

Engasjementet varer i ett år, med tiltredelse 1. januar 2014. Søkere må ha journalistisk erfaring og bør ha kjennskap til studentlivet i Oslo og Akershus. Ledererfaring og gode samarbeidsevner vil bli vektlagt. Jobben er mulig å kombinere med eventuelle sommerjobber i andre medier.

Søknaden må inneholde en programerklæring hvor du gjør rede for dine visjoner for Universitas. Søknad med programerklæring, CV og annen dokumentasjon sendes til:

Universitas v/ styreleder Espen Langbråten Wilberg
Postboks 89 Blindern
0314 Oslo

eller på e-post: espenlw@student.sv.uio.no

Søknadsfrist 4. november.

Spørsmål om stillingen eller programerklæringen kan rettes til:

Styreleder Espen Langbråten Wilberg (tlf: 977 81 819)
eller redaktør Emma Tollersrud (tlf: 911 23 791)

UNIVERSITAS

debattredaktør: **Thea Storøy Elnan**
debatt@universitas.no 479 64 336

Frist: **søndag klokka 17**

Legg ved portrettfoto. Redaksjonen forbeholder seg retten til å forkorte innleggene.

IDÉ OG DEBATT

NETTDEBATT

Si din mening på universitas.no

Kokkekurs, ASAP!

« – Beboere har fyrt opp med ved i komfyren, og de lager toast og steker egg direkte på stekeplata, sier Stavnes. Dette kan vel umulig være norske studenter????

Navn

Det burde nesten vært et obligatorisk kokkekurs for de som flytter inn i SiOs Studentboliger. Dersom man ikke klarer å unngå at man setter av brannalarmen burde man rett og slett ikke flytte inn i SiOs studentboliger. Dersom man fyrer med ved i komfyren beviser det at man er en fare for seg selv og sine omgivelser og burde kastes ut.

Noen

Hentet fra debatten til nyhetssaken «Slår brannalarm om studentboliger»

Skattesnerp

« Skattelisterne viser ikke lønnen til rektorene. Det blir helt feil å bruke dette slik Universitas gjør. Skattelisterne viser bare inntekt, formue og skatt. Som inntekt regnes f.eks. renter av bankinnskudd, aksjeutbytte og andre inntekter utenom direkte lønn som rektor ved utdanningsinstitusjonen.

Hvis Universitas vil vite den egentlige lønnen til hver om rektorene kan det tas kontakt med utdanningsinstitusjonene og be om innsyn etter Offentlighetslova.

Akademiker

Hentet fra debatten til nyhetssaken «Sjekk hva rektorene tjener»

Respekt for latskap

« Det handler om respekt. Dog kan man lure på hva slags svar NRK-journalistene ønsket seg når de fjernet enhver nyanse fra oppgaven (noe vi vet skjedde her) og gjorde masteropp-gaven til et ja/nei spørsmål. Det er denne ekstremt late journalistiske holdningen som skaper enkle svar fra politikere, hvor man blir avbrutt om man prøver å komme med svar som er lenger enn 1 stavelse. Som Journalist i Universitas bør du ikke angripe politikere for å komme med enkle svar, men spørre deg hvorfor journalister gjør en akademisk oppgave på 50 sider til et ja/ nei spørsmål. For jeg er ganske sikker på at en god oppgave har et svar mer nyansert enn hva som kom frem i NRKs fremstilling av debatten.

Joda

Hentet fra debatten til nyhetssaken «Det handler om respekt»

TWITTER

studentnyheter på 140 tegn

@Snuren Sitat fra forelesning: «Det går ikke an å elske EØS-avtalen»

28.okt

#JussBluss

@PeterLangst jeg forstår ikke hvorfor å henvise til drap er etisk galt, men å henvise til en som henviser til drap er greit. #reservasjonsretten

24.okt

Word

@PernilleHuseby Bjørn Eidsvågs «Eg ser» e egentlig en hyllest til Jay-Z.

24.okt

Aah, I see

@LineGaareP Tjåka fullt av ivrige opposisjonsfolk på SVs mediemøte i stortingskantina.

24.okt

#GratisMat...

@Karl_Kirchhoff En kansler fra gamle Berlin Mente avlytting macht gar kein Sinn Men den samme dama må nå maile Obama Fordi hun har glemt sin PIN

24.okt

#MerkelegeMerkel

@festbrems Kan ikke Obama bare ringe Gabrielle.

27.okt

Handling foran ord, USA!

Miljø-mafia

Miljø

Mats A. Kirkebirkeland, politisk leder DKSF

Det er gått noen uker siden avtalen som skal sikre en borgerlig regjering i neste Stortingsperiode ble undertegnet. Et av de store stridspunktene gjaldt utsatt konsekvensutredning for å kartlegge potensielle petroleumsressurser i Lofoten, Vesterålen og Senja. Det samme skal gjelde for havområdene rundt Jan Mayen, iskanten (hvor nå dette er) Skagerak eller Mørefeltene. Dette er en større «fredning» enn den rødgrønne regjeringen fikk igjennom, og den beryktede oljemafiaen, som visstnok skal ha trengt seg godt inn i det norske maktapparatet, murrer.

I dag er det en annen mafia som råder, nemlig miljømafiaen. #LoVeSe som det kalles i visse kretser er blitt en symbolsak tatt helt ut av sine proporsjoner. Å frede en utredning for nettopp å

kartlegge miljøkonsekvensene av petroleumsvirksomhet i området, er å ikke ta miljøvern på alvor. Hvorfor er miljøbevegelsen redd for å få vitenskapelige fakta på bordet? Tenk om fakta kan vise at de potensielle miljøskadene er for store, og man kunne om mulig fått et permanent vern av området? Likevel jubler miljømafiaen, med Bellona, Natur og Ungdom og partiene Venstre, KrF, MDG og SV i spissen, for en ny fireårig utsettelse. Paradoxet er at den samme gjengen kritiserer enkelte klimaskeptikere for ikke å tro på vitenskapen bak FNs klimarapport.

Hva hvis en utredning viser at det er 95 prosent sannsynlighet for at det ikke er noen store miljømessige konsekvenser ved petroleumsvirksomhet? Partiene som er positive til en utredning fikk en samlet oppslutning på 73,9 prosent ved årets stortingsvalg. Jeg minner om at man «bare» trenger 66,7 prosent oppslutning for å endre Norges grunnlov. Det er direkte umoralsk av velgerne med sine allerede oljesmurte kontorjobber i Oslo og de større byene å gi «miljøpartiene» en betydelig høyere oppslutning, enn oppslutningen av de samme partiene i Nord-Norge. Man fratar Nord-Norge det samme velstandsnivået som Vestlandet og det sentrale Østlandet har i dag.

FOTO: SWITCHBACK TRAVEL/FLICKR

Svar på tiltale

Medier og kommunikasjon

Anne Fogt, instituttleder og Carsten Ohlmann, koordinator, ved Institutt for journalistikk og mediefag, HiOA

Janni Fredriksen Kalifatis retter i en kommentar kritikk mot mediefagene og bachelorstudiet i medier og kommunikasjon (MoK) ved Høgskolen i Oslo og Akershus. Kalafatis er også p.t. utvekslingsstudent ved Mediehøgskolen i København, som åpenbart har fått ham til å reflektere over forskjeller i utdanningene. Han etterlyser muligheten for spesialisering ved HiOA og mener utdanningen i medier og kommunikasjon ikke klarer å bestemme seg for om den skal ha en praktisk eller teoretisk tilnærming.

Ved Institutt for journalistikk og mediefag ved HiOA tilbyr vi undervisning i medier og kommunikasjon, journalistikk og fotojournalistikk samt et faglitterært forfatterstudium (årsstudium på deltid). Hvis Kalafatis skulle ha fått inntrykk av at han gjennom bachelorprogrammet i medier og kommunikasjon blir grafisk designer, kan han ikke ha satt seg tilstrekkelig inn i studieplanen.

Bachelorstudiet i medier og kommunikasjon er et flerfaglig studium som omfatter teoretiske og praktiske tilnærmingsmåter. Den brede kompetansen fra MoK-studiet viser seg å være en positiv kvalifikasjon som er etterspurt i mediebransjen. Kalafatis har med andre ord rett i at man med vår bachelorgrad kan litt om alt innen medier, men vi

ser på det som en styrke ved studiet, og vi legger vekt på at utdanningen skal gjøre studentene i stand til å reflektere over hvor de kan videreutvikle sin kompetanse.

Kalafatis skriver at våre «lave mål, og distansen fra studentene, gir en falsk trygghet for mediefagavdelingen», men han konkretiserer det ikke. Videre viser Kalafatis til at det faglige nivået på studentene er høyere ved Mediehøgskolen i København, men det er uklart hva han bygger dette på. Det som skiller utdanningene ved Mediehøgskolen fra vår MoK-utdanning, er nok først og fremst at førstnevnte har en tidlig spesialisering. Det kan føre til at våre utvekslingsstudenter får en hard start fordi de kommer til et sted der studentene allerede har mye praktisk erfaring. Studentene legger altså selv opp sin fordypning, og mange havner i jobb innen det de har spesialisert seg i det siste året på utdanningen. Noen studenter går direkte inn i funksjoner i mediebransjen, andre velger å gå videre med en master.

Vi er nøye med helt fra begynnelsen av studiet å gjøre det klart at en bachelorgrad ikke er tilstrekkelig i en tøff mediebransje, men at studentene må bygge nettverk og være oppsøkende. Gjennom 11 ukers praksis oppnår studenten erfaringer, kontakter og fordypning som igjen kan lede dem inn på en spesialisering som primært finner sted i arbeidslivet. HiOA satser på å bli et profesjonsuniversitet. Uansett om HiOA lykkes med denne ambisjonen eller ikke, kommer Institutt for journalistikk og mediefag til å fortsette med å gi studentene både praktiske og teoretiske ferdigheter og legge vekt på forbindelsen til arbeids- og profesjonslivet.

Innlegget er forkortet.

En mer aktiv Europapolitikk?

EU

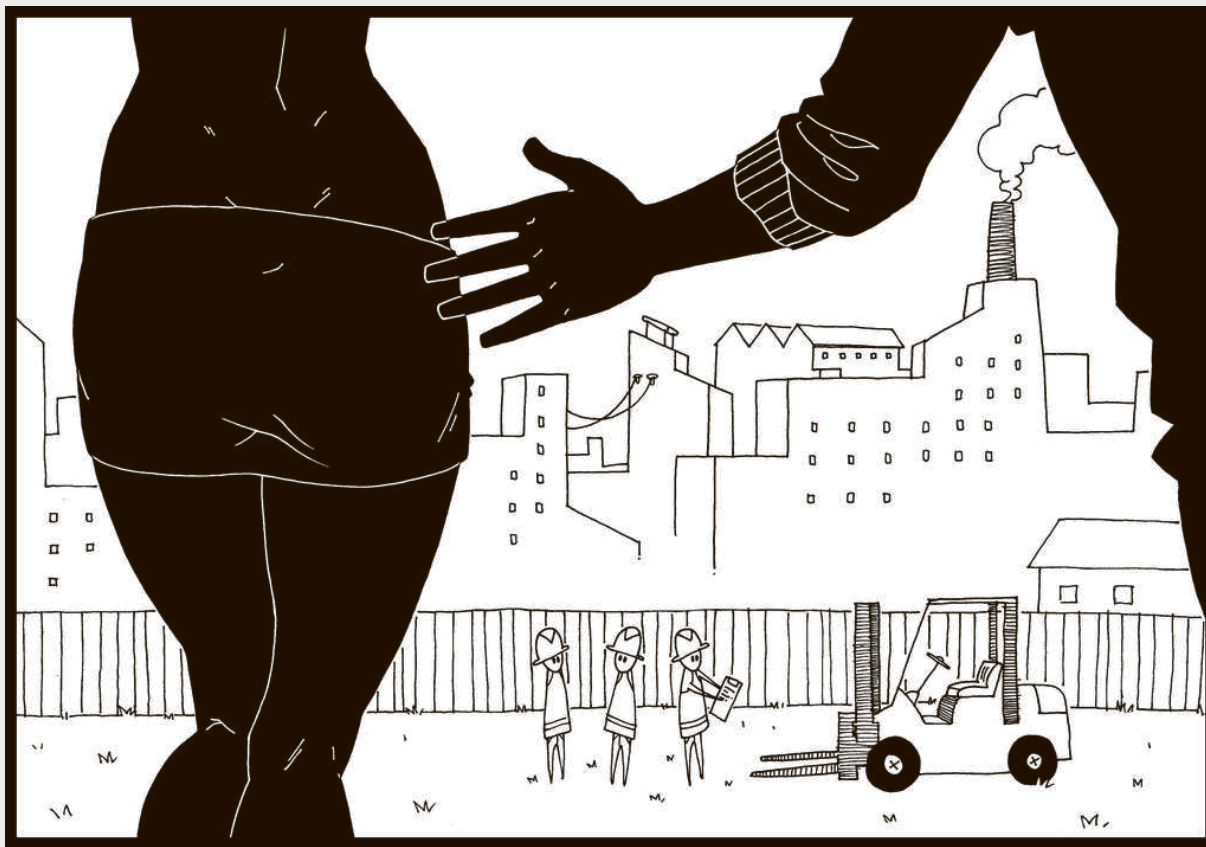
Camilla Walstad og
Stian Michalsen, Studenter for EU Oslo

Høyre gikk til valg på å føre en «mer aktiv Europapolitikk» og har allerede kommet et stykke på vei med den nye regjeringen i å aktualisere dette politikkområdet. For det første er det klart at vi i denne Stortingsperioden slipper en såkalt «selvmordsparagraf» som legger lokk på en svært viktig demokratisk debatt. For det andre er et symbolsk tiltak allerede gjennomført, nemlig utnevnelsen av en statsråd ved SMK (Statsministerens kontor) med koordineringsansvar for EØS-saker og Norges forhold til EU. Kall det gjerne en «Europaminister».

Likevel er det mye som gjenstår, mye som vi ikke kan forvente gjort på to uker, eller to måneder for den saks skyld. Blant annet håper vi at den nye regjeringen på lang sikt vil innføre tiltak for å øke kunnskapen om EU og EØS-avtalen i grunnskolen, som er skremmende mangelfull. At forholdet mellom EU og Norge får den oppmerksomheten den bør ha i samfunnsfagpensum på skoler landet over.

Likevel vil det aller viktigste for den nye regjeringen, og spesielt for statsråd Vidar Helgesen, på kort sikt være å vise nøyaktig hva som menes med «en ny og offensiv Europapolitikk». EU og EØS er kun nevnt med to setninger i regjeringsplattformen – og å se for seg et helt politikkområde ut fra disse to setningene kan ikke bli noe mer enn en gjettekonkurranse. Vil vi få en omkamp på Datalagringsdirektivet? Hva skjer med Postdirektivet? Og vil norske embetsmenn ane noe mer om hva som foregår i Brussel i dag, og ikke bli overrasket når nye direktiver blir oversendt dem år etter at de er vedtatt?

Det er på tide at noen utnytter handlingsrommet EØS-avtalen åpner for, slik at norske interesser blir forsvart på samme måte som EU-medlemslandene forsvare sine interesser daglig i EUs institusjoner. Dette blir nå Helgesens jobb. Vi i Studenter for EU Oslo ønsker at den nye regjeringen tar dette arbeidet på alvor og virkelig går inn for å ta tak i Europapolitikken. Det er nemlig plass for en norsk stemme i Brussel.

Student, rettsløs og trakassert

Kronikk

Anonym

18. september opprettet Universitetet i Oslo et eget system for varsling, det såkalte «Si frastemmet». I tillegg ble Norges første studentombud, Marianne Høva Rustberggard, ansatt i sin stilling ved UiO den 1. februar 2013.

Alle utdanningsinstitusjoner burde pålegges en plikt til å legge til rette for varsling for studenter. Per i dag er det opp til institusjonen selv å iverksette tiltak. Som student står man dermed temmelig ubeskyttet når det gjelder læringsmiljø. Mens universitetet som arbeidsgiver plikter å legge til rette for varsling, gjelder ikke dette for studenter. På samme måte er arbeidstakere i motsetning til studenter vernet mot gjengjeldelse ved varsling, og har rett til verneombud. Ved UiO er det 210 verneombud for de rundt 6000 ansatte.

Students læringsmiljø er kun gitt et generelt vern i universitets- og høyskoleloven § 4–3, hvor det blant annet står at «styret har det overordnede ansvar for studentenes læringsmiljø. Styret skal, i samarbeid med studentsamskipnadene, legge forholdene til rette for et godt studiemiljø og arbeide for å bedre studentvelferden på lærestedet». At det skal legges til rette for «godt studiemiljø» er en ullen formulering, til liten hjelp når man som student opplever å bli mobbet og trakassert.

Følgene av dette manglende vernet fikk undertegnede erfare som student ved HF-fakultetet ved UiO for få år siden. Etter å ha fått tildelt veileder for masteroppgaven var helvetet i gang. Det begynte bra, nesten litt for bra; det var snakk om bokutgivelse, forskningsprosjekter og internasjonale kontakter fra første dag.

Etter hvert ble det en hånd på låret, forslag om å ta en drink og stadig smiger og berøringer. Når ikke dette førte til noe ble taktikken mer pågående og infam: trakasserende og truende meldinger på nett og telefon, bilder av dyrekadaver, latterliggjøring i seminarer. Den ene dagen var jeg stjernestudent med de beste utsikter, den neste dagen ble jeg diskvalifisert og ikke en gang egnet til å skrive masteroppgave. Kvalifikasjoner og faglige ferdigheter varierer med været.

I det knappe tiåret siden det hele begynte har veilederen sendt hundrevis av ubehagelige meldinger, på tekstmeldinger og via falske profiler på sosiale medier. Av og til var det mulig å spore tilbake til veilederen, mens andre ganger fikk jeg bare inntrykk av at han visste.

Da jeg stolt tar med min første fagartikkel for å vise den frem på veiledning, fører det bare til provokasjon: Andre studenter er dyktigere enn deg og involvert i større prosjekter, du kan bare sitte der med filleartikkelen din. «Du har store ambisjoner, men det vil alltid være noen som prøver å holde deg nede», kommenterte han da, nærmest med et blunk.

Kunne jeg ikke bare fått ny veileder? Nei, jeg kunne ikke det! Jeg ble sterkt frarådet dette fra en annen ansatt, det kunne gi meg rykte som «vanskelig student», og det kunne få konsekvenser for eksamen og videre fremtid. Dessuten var det ingen andre på samme institutt som dekket samme fagområde.

Kunne jeg ikke bare ha sluttet? Hvor lett er ikke det å si, når du selv har utdanning og fast stilling? Jeg søkte meg inn på et universitet i utlandet, men trakk meg da det viste seg at ingen av kursene mine ville bli godkjent. Jeg valgte i stedet å bli, men ha minst mulig med veilederen å gjøre, ved å takke nei til veiledning.

Jeg forsøkte å varsle. Det førte ingen vei. Mitt inntrykk var at instituttet verner om sine og prioriterer husfreden, mens fakultetet mener slikt skal løses på instituttnivå. En faglig ansatt støttet meg på tomannshånd, uten at det hjalp mye: «Slik har han holdt på i alle de år.» Politiet henla også saken.

«Det er viktig for UiO å tilby studentene et trygt og engasjerende læringsmiljø» står det på UiOs hjemmesider. Ja vel, men vernet av læringsmiljøet er fortsatt mangelfullt. I Sverige er studenter omfattet av arbeidsmiljøloven. Der er ordningen med studentombud mer utbredt, og det samme er den i USA og Australia. I Norge er vi i bakevja, og det er studentene som får unngjelde.

Innlegget har tidligere stått på trykk i Morgenbladet.

UNIVERSITAS

inviterer til debattseminar

HVORDAN FÅ IDEER PÅ TRYKK?

7. november, kl. 17.00 – 19.00

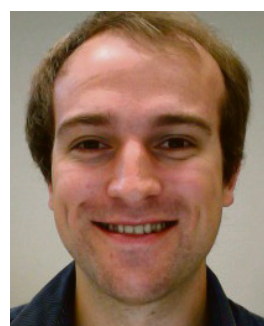
Auditorium 7, Eilert Sundt Hus, Blindern

Les mer på facebook.com/UniversitasOslo

I PANELET:

Erik Tornes
debattredaktør i
Aftenposten

Sigve Indregard
debattansvarlig i
Morgenbladet

Geir Ramnefjell
kulturredaktør i
Dagbladet

omverdenredaktør: **Axel Geard Nygaard**
axelgn@universitas.no 906 59 740

OMVERDEN

Opptaksskandale ved George Washington University har gitt ledelsen et tillitsproblem.

Fattige studenter på venteliste

USA

tekst Vilde Sagstad Imeland

George Washington University (GWU) innrømmet i forrige uke at de setter studenter som ikke har råd til å betale skolepenger, på venteliste. Til tross for at de i årevis har hevdet å være «blinde» for søkernes økonomi, viser det seg at universitetet likevel har sjekket foreldrenes betalingsevne.

Universitetet er det største i Washington DC og det tredje dyreste å studere ved i USA.

– Saken er en ripe i lakken for GWU, og studentene er selvfølgelig skuffet, sier Carl Straumsheim til Universitas.

Han befinner seg i Washington DC og er reporter for Insiderhighered.com, som skriver om høyere utdanning i USA.

Straumsheim forklarer at universiteter i USA enten er «need-blind» – der studenters betalingsevne ikke tas med i vurderingen, eller «need-aware» – der betalingsevne vurderes før et eventuelt opptak.

Ifølge Straumsheim er det få universiteter i USA som kan smykke seg med det prestisjetunge «need-blind»-stempleet.

– Need-blind-policyen er på mange måter et signal fra universitetene om at de kan betale for hvem som helst, bare søkeren er smart nok til å bli tatt opp. At Harvard, Princeton og Yale

står på listen over «need-blind»-universiteter, sier sitt.

GWUs ledelse har nå beklaget offentlig og endret informasjonen om opptak på sine nettsider.

At søknadsprosessen egentlig har vært need-aware innebærer at mange av søkerne som i utgangspunktet kunne blitt tatt opp på bakgrunn av gode karakterer, likevel er blitt avvist eller satt på venteliste som følge av sin egen – eller foreldrenes – dårlige økonomi.

Universitetets studentavis *The GW Hatchet* har anslått at universitetets manglende åpenhet om praksisen har påvirket omtrent ti prosent av de rundt 22 000 årlige søkerne.

– Universiteter som er need-aware tar fortsatt opp mesteparten av studentene sine uten å se på om de trenger penge støtte. Men de holder kanskje av et par studieplasser for studenter som har råd til å betale for hele utdanningen selv, sier Straumsheim.

Han opplyser at GWU ga nesten en milliard kroner i økonomisk støtte til bachelorstudentene sine i fjor.

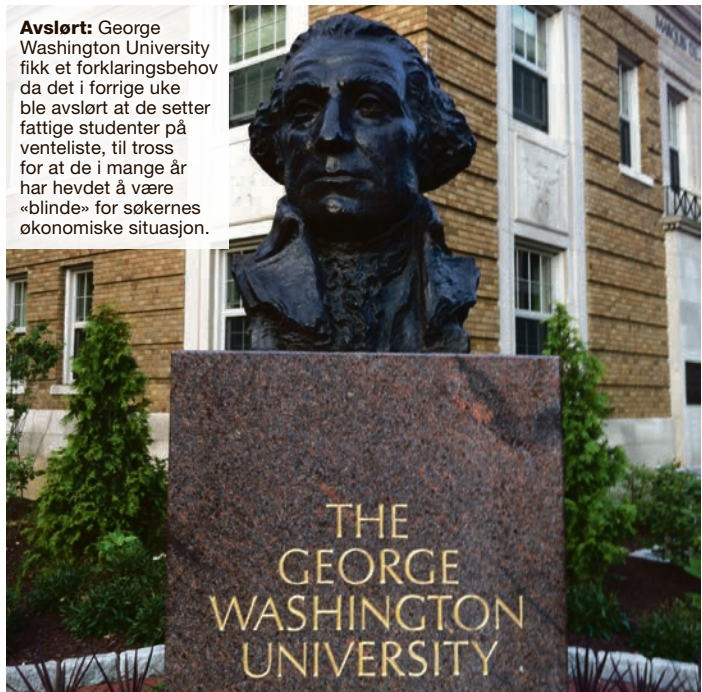
Straumsheim sier at det ikke er noe galt i seg selv å praktisere en need-aware-policy.

– Det er bare litt mindre nobelt, sier han.

Mange universiteter har den siste tiden gått over til denne praksisen ettersom det har blitt dyrere å studere i USA.

vildesi@universitas.no

Avslørt: George Washington University fikk et forklaringsbehov da det i forrige uke ble avslørt at de setter fattige studenter på venteliste, til tross for at de i mange år har hevdet å være «blinde» for søkernes økonomiske situasjon.

Krysser grens med «forbudt»

Hverdagslig: Filmregissør Haifaa Al Mansour synliggjør en familiehverdag i «Den grønne sykkel» som aldri før er blitt vist på film. – Jeg tror virkelighetsnære karakterer også gjør det lettere for resten av verden å relatere til historien, sier regissøren.

Saudi-Arabias første kvinnelige regissør blir kalt «uislamsk» av motstandere og «grensesprengende» av tilhengere. Nå har hun spilt inn tidenes første film i landet der kinoer er forbudt.

Dokumentar

tekst Aili Røtterud Løchen
foto Ena Kreso

– Det er på tide at også saudiarabiske kvinner tør å kjempe for sin egen identitet og stemme. Det er bare ved å pushe disse grensene at vi kan oppleve forandring, sier regissør Haifaa Al Mansour.

1. november kommer den første saudiarabiske filmen som er spilt inn utelukkende i Saudi-Arabia på norske kinoer. Filmen handler om den ti år gamle skolejenta Wadjda og drømmen hennes om å få sin egen sykkel. Hun blir fortalt at sykler ikke er noe for

jenter, men forsøker å spare opp pengene selv ved å melde seg opp til en religiøs konkurranse hvor hun kan vinne penger ved å framføre Koran-vers utenat.

– Jeg ønsket å portrettere en saudiarabisk ungjente i hovedstaden og hverdagen hennes, så realistisk som mulig. Men ved å fortelle historien om Wadjda og drømmen hennes ble kvinneproblematikken umulig å unngå, sier Al Mansour.

Ikke et politisk verk

I Saudi-Arabia nektes kvinner å kjøre bil, vise ansiktet offentlig og reise uten tillatelse fra en mannlig slektning eller partner. Dersom

en kvinne reiser over landegrensa, sendes automatiske SMS-varsler til følgesmannen.

Den grønne sykkel er likevel ingen dypt politisk film, i hvert fall ikke på overflaten, mener regissøren. Hun forsøkte å fortelle en tilsynelatende enkel historie om et barns drømmer og motstanden hun møter for å nå dem.

– Dette er en side ved hverdagens Saudi-Arabia som aldri før er blitt vist på film, sier hun.

Al Mansour håper at de virkelighetsnære karakterene gjør at resten av verden også kan relatere seg til historien.

– Hovedrollejenta Wadjda er som andre unge jenter: Hun hører

er kinofilm

på musikk, leker, spiller TV-spill, hører helst ikke på foreldrene sine og har et ønske om å ta del i en større, globalisert ungdomskultur. Slik er det for unge mennesker i Saudi-Arabia i dag, sier regissøren.

Fryktet konsekvensene

Al Mansour fikk etter hvert spilt inn hele filmen i hjemlandet, noe som viste seg lettere sagt enn gjort. – En av de største utfordringene var å få folk til i det hele tatt å ville spille i filmen.

Al Mansour påpeker hvordan interessen for filmprosjektet var stor, men følgelig også frykten for konsekvensene av den.

– Noen kunne komme på audition en dag og få høre at de var perfekte for rollen, for senere ikke å ville ha kontakt med oss igjen. Det er klart det gjorde det ekstra vanskelig for oss.

Under arbeidet med filmen hendte det at Al Mansour ble møtt med kritikk for at hun som kvinne skulle lede innspillingen med mannlige skuespillere. Hun

«Disse jentene kommer til å vokse opp og redefinere kvinnesynet i Saudi-Arabia»

Haifaa Al Mansour, filmregissør

måtte sitte i en kassebil med monitorer og walkie-talkie for å guide dem gjennom scenene. Det endte ofte med at hun ble oppgitt og kom ut likevel.

– Vi hadde alle tillatelsene vi

trenget for å spille inn på stedene vi brukte, og jeg har aldri vært enig i kritikken. Jeg ønsker å fortelle historier, og jeg ønsker å fortelle om hjemlandet mitt. Jeg ønsker at mine barn skal kunne vokse opp i Saudi-Arabia uten å risikere noe på bakgrunn av kjønn og meninger. For å få til det må noen av oss stå fram først, sier hun.

Kjemper for en egen stemme

Al Mansour understreker hvor lett det er å glemme at Saudi-Arabia er en moderne stat, ettersom det som regel er de konservative kjønnsrollene som omtales i internasjonale medier.

– Selv om samfunnet er moderne og høyteknologisk er de fleste menneskene dypt konservative. De siste årene tror jeg likevel vi ser tendenser til at det kan være i ferd med å mykne, men dette skjer

ikke av seg selv, sier hun.

Al Mansours ønske om å kjempe for kvinnene i hjemlandet er hun ikke alene om. I begynnelsen av oktober i år fikk fire kvinner for første gang tillatelse til å praktisere som advokater, et yrke som tidligere har vært reservert menn. I april ble det arrangert en jobbmesse i hovedstaden Riyadh for arbeidssøkende kvinner som ikke ønsket å gå rett inn i ekteskap etter utdanning. Kvinner fikk også for første gang lov til å eie sin egen sykkel.

– Jeg er så stolt av min generasjon kvinner som løfter på sløret og kjemper for en egen identitet og stemme. Utenfor hovedstaden finnes det utrolig mange sterke jenter som Wadjda. Disse jentene kommer til å vokse opp og redefinere kvinnesynet i Saudi-Arabia, sier Haifaa Al Mansour.

universitas@universitas.no

Film:

Fattet og elegant

Den grønne sykkelen

Regi: **Haifaa Al Mansour**

Med: **Waad Mohammed, Reem Abdullah, Abdull-rahman Al Gohani**

Tid: **97 min**

I **Den grønne sykkelen** gjør den viljesterke saudiarabiske jenta Wadjda (spilt av Waad Mohammed) opprør mot samfunnet hun lever i, et opprør som tar form av Converse All-Stars og vestlig popmusikk på kassett. Ufarlig i Norge anno 2013, men blodig alvor i Saudi-Arabia.

Mest av alt ønsker Wadjda seg en sykkel. At den er for dyr er uvesentlig, sier moren, for jenter blir som kjent sterile av å sykle.

Muligheten til å betale for sykkelen selv kommer i form av en Koran-konkurranse med pengepremie, men Wadjda mangler kanskje den fromheten som kreves.

Regissør Al Mansour har laget et imponerende portrett av et samfunn der det skilles skarpt mellom menn og kvinner. Med bakgrunn i religiøse regler og moral fordeles roller, sjelden til kvinnes fordel.

Waad Mohammeds skuespillerprestasjoner er gode. Hun er ikke gammel, men overbeviser likevel når hun som best hun kan forsøker å håndtere de stort sett urimelige kravene fra omgivelsene.

Regissøren retter imidlertid ingen harmdirrende pekefinger mot styresmakter eller islamsk lov, men har i stedet laget en fattet film om det fundamentalt urimelige i å skulle nekte en jente å sykle.

Hun lar publikum skimte aspekter ved Saudi-Arabia som kunne vært problematisert, men som i stedet får tale for seg selv. Det er et elegant grep, og det fungerer.

Al Mansour kunne kanskje klandres for å være for forsiktig i sin behandling av hjemlandet, men det er ikke sikkert hun bør det – for denne filmen er grensesprengende på flere måter, ikke minst fordi den er laget av en kvinne i et land der sykler er forbeholdt menn.

Magnus Newth

universitas@universitas.no

kulturredaktør: **Kenneth Wangen**
 kennew@universitas.no 980 84 048

reportasjeredaktør: **Mari Lund Wictorsen**
 m.l.wictorsen@universitas.no 913 74 945

KULTUR

Big data gir nye muligheter

FORSKNINGSETIKK: De nasjonale forskningsetiske komiteene er i gang med å revidere normene for hva som skal gjelde for forskning på *big data*, og holdt nylig et åpent møte om temaet, melder forskning.no.

Robindra Prabhu, en av ekspertene som holdt innlegg, sa at fysikere, astronomer og genetikere har forholdt seg til enorme datamengder

i lang tid, men at vi nå har tilgang på slike data om enkeltmennesker – hvilket gir store forskningsmuligheter innenfor fagfelt som samfunnsviten-skap.

– Før var man henvist til spørreundersøkelser, offentlige rapporter og annet materiale for å samle inn data. I dag produserer hver enkelt av oss, bevisst eller ubevisst, store

mengder data i vår omgang med omgivelsene, sa Prabhu.

Han er opptatt av hvordan man ivaretar anonymiteten til dem man forsker på, men understreker at det ikke alltid er enkelt når man jobber med store data, da det av og til kan være mulig å re-identifisere personene.

Nett noir: Stangvik har ikke brukt anonymiseringsverktøy for å gjemme seg for myndigheter, men skjule seg for de som driver nettstedene han har overvåket i jakten på overgripere.

På dypt web

Noen er i «dark web» for å kjøpe dop, våpen og falske penger. Nettdetektiven Einar Stangvik er der i jakten på overgripere.

Dark web

tekst Anders Ballangrud og Kenneth Wangen
foto Adrian Nielsen

– Man finner mange nettsider som tilbyr våpen og dop. Også bilder av *cute kittens* da, sier Einar Stangvik.

IT-konsulenten, som i sommer fikk navnet «Superhackeren» av VG, er innlogget på Universitetet i

Oslos gjestenett for å vise oss den delen av nettet som bare ligger tre-fire klikk unna, men som blir besøkt av de færreste: *the dark web*.

Digital finlandshette

Stangvik starter en liten bærbar Apple-maskin og setter i gang anonymiseringsprogrammet Tor – vår digitale finlandshette. Det samme programmet han brukte da han havnet i landets aviser, etter å ha avslørt at en Høyre-poli-

tiker hadde lagt ut nakenbilder av kvinner på pornosider.

Det helt lovlige programmet er et akronym for *The Onion Router* og krypterer IP-adressen din, så du kan besøke en hvilken som helst nettside uten at besøket kan spores til din maskin. Programmet brukes av mange som ikke ønsker å legge igjen informasjon til bruk i målrettet markedsføring – eller av NSA eller Politiets sikkerhetstjeneste.

Shop til you drop

Men Tor gjør det også mulig å opprette en nettside uten at myndighetene kan finne ut hvem som har opprettet siden. Ikke dumt for den som skulle besitte et parti med 9 mm Glock eller noen kilo kokain å omsette.

De siste årene har det dannet seg et helt nettverk av sider under samlebetegnelsen dark web – felles for alle er at man bare får tilgang til dem gjennom Tor. Og at

de ofte tilbyr ulovlige varer.

– Menyen minner om *Grand Theft Auto*, sier Stangvik spøkefullt.

Han har åpnet *Pastebin*, en ordinær nettside der lister med adresser til sider i dark web legges ut.

Referansen til videospillet der man utfører leiemord, stjeler biler og selger dop er ikke dum. For det er ikke bare «menyen» på Pastebin som gir assosiasjoner til spillet: også i dark web betaler man våpenet sitt med virtuelle penger. Det blir ikke noe kjøp hvis du ikke har vekslet pengene dine inn i den digitale valutaen «bitcoins» før du går på digital shoppingtur.

Og har du ikke hvitvasket dem i en av den mørke webens mange «vaskerier», for eksempel *The Bitcoin Laundry*, slik at pengene ikke kan spores til deg – risikerer du å få problemer med Politiets sikkerhetstjeneste også.

Nettsidene *Rent-A-Hacker* og *Contract-killer*, som tilbyr seg «å drepe problemet ditt», trenger du ikke søke særlig lenge etter.

Døden i enden av tunnelen

DØDS(F)ANGST: En «svømme-tunnel» kan bidra til å slakte torsk på nøyaktig riktig tidspunkt, for å oppnå finest mulig tekstur og farge på fiskekjøttet, skriver forskning.no.

Et forsøk har blitt gjennomført ved at 87 torsk ble sluppet inn i en svømmetunnel, og etter hvert som fisken ble utmattet, ble den plukket ut til restituering – dette for å simulere trålfangst. Den utmattede torsken

ble plassert i bur i vannet, inndelt i fem forskjellige grupper med restitusjonstid på null, to, fire, seks og ti timer.

– Med dette forsøket prøver vi å finne ut hvor lenge fisken ideelt bør stå i kar før den slaktes, slik at vi oppnår den beste fargen og kvaliteten på fisken – til glede for så vel forbruker som fisker, sier Ragnhild Aven Svalheim, som leder forsøket.

UKENS DIKT

av Ole J. Hansson

Gaia

Vitenskapen har et utopisk ideal;
man jobber i retning av stadig større kontroll
over faktorer
som innvirker
i en reaksjonskjede

med utgangpunkt i en tanke om at disse faktorene har et endelig antall

det kun er et spørsmål om tid
før man får kartlagt
og satt
i sammenheng

Slik gies evolusjonens mutasjoner
et rammeverk

og den vitenskapelige metode gies vinger
som løfter

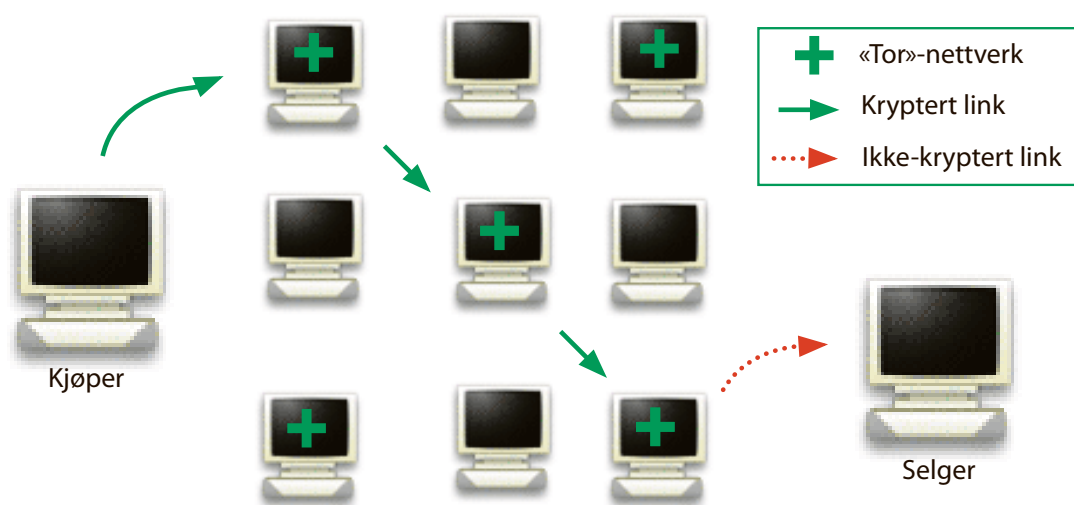
menneskeheten
stadig fremover
mot stadig nye himler
med stadig nye planeter

som vi alle håper er like blå
og vakre

som vår egen

Send ditt dikt til: kajastorosten@gmail.com

Slik handles det anonymt i «dark web»:

■ Måten Tor virker på, kan sammenlignes med å ta en lang svingete vei for å blitt kvitt noen som følger deg – uten at du etterlater deg fotavtrykk. Det gjøres ved at verktøyet finner en tilfeldig vei mellom andre maskiner som også bruker Tor og dermed er en del av Tor-nettverket.

■ Jo flere som er en del av Tor-nettverket, jo sikrere er det. Siden hverken IP-adressen til avsender eller til mottaker er leselig på noe mellompunkt i nettverket, vil en overvåker som bare ser deler av nettverket aldri kunne kople avsender og mottaker.

■ Krypteringen fungerer lagdelt og kan minne om måten en løk er bygget opp på (derav navnet The Onion Router).

– Lurer på ofte hvor ofte de har salg, ler «superhackeren».

Deep shit

– Opererer mafiaen på dark web?

– Garantert. Spørsmålet er bare hvor og under hvilket dekke. At de var representert med produktene sine på Silk Road er det ikke tvil om.

Stangvik refererer til «underverdenens Ebay» der 340 forskjellige typer ulovlige rusmidler ble solgt, til en kvalitet som skal ha overrasket FBI. Nettstedet hadde ifølge Wikipedia nesten en million brukerkontoer registrert. Silk road ble stengt av FBI 2. oktober, da grunnleggeren Ross Ulbricht ble arrestert.

Men det er drøsevis av andre sider som tilsynelatende selger narkotika her. Og sidene kommer til deg. På det mørke nettet kan man åpenlyst reklamere for produktet sitt. Parallellen til gata hadde vært butikker med skilt med «hasj til superlave priser». Kriminalitet og markert møter hverandre på en merkelig måte når alle er anonyme og ikke kan spores.

Vi kommer over en link som heter *Boys in diapers* med undertittel «Site dedicated to boys of all ages in diapers». Fingrene til Stangvik beveger seg enda litt raskere for å få oss et annet sted. Kanskje også av nervøsiteten. Eller sinne?

– Jeg har en 14 år gammel søster selv, sier han.

Nettdektiven har et personlig motiv for å overvåke nettet.

– Før fløt barnepornografien friere, og man så linkene overalt. Det er flere sider for *stolen cell-phones* nå, sier han, mens han viser oss en side som selger falske pass.

Svindel-web?

– Leiemordere og falske penger på internett. Er ikke veldig mye av dette svindel?

– Det er nok både og. I utgangspunktet drives nok slike sider på samme måte som Ebay, hvor rating av selgerne er det kjøperne forhol-

der seg til. Noen nettstedet tilbyr tjenester av typen *escrow*, hvor en tredjepart som både kjøper og selger stoler på, holder på pengene til varene er levert. Men jeg tror det er en god del scam også.

– Har denne delen av weben potensielle for folk med ærlige og seriøse hensikter eller først og fremst narkoselgere og barneovergrepere?

– Begge deler. Men det er klart at de som har mest å tjene på å være her, er de som også har mest å tape på ikke å være her.

kennew@universitas.no

Deep web eller dark web

■ I 2001 sammenlignet grunnleggeren av BrightPlanet, Michael Bergman, internetsøk med å dra et nett langs overflaten av havet. Det som ikke havner i nettet, kalte han deep web.

■ Deep web er alt i World Wide Web som ikke indekseres av søkemotorer som Google, Yahoo og Bing. Det kan være medlemslister til foreninger eller nettsider som krever innlogging.

■ Det er vanskelig å anslå størrelsen til deep web, men i en artikkel i *The Journal of Electronic Publishing* (2001) anslo Michael Bergman at all informasjon som finnes i deep web utgjør 400–550 ganger så mye som i det synlige nettet.

■ Deep web har også blitt kalt Deepnet, The Invisible Web, The Undernet og The Hidden Web.

■ Nettsider som ikke kan indekseres fordi de bruker en annen enn standard navneserver, kalles gjerne dark web. Disse kan heller ikke nås uten anonymiseringsprogrammet Tor (The Onion Router).

■ I dark web finnes nettsider som selger ulovlige varer som våpen, narkotika og falske penger, men det finnes også blogger, diskusjonsfora og varslersider.

■ Flere varslere som har gått gjennom Wikileaks, brukte Tor som anonymisering da de gjorde det.

Kilde: Wikipedia

Evig tid: Masterstudent David Kristensen mener mange ikke aner hva informasjonen de legger ut på nett blir brukt til.

Forsvarer anonymisering

Informatikk-studenten David Kristensen mener flere bør være anonyme på nett.

Datasikkerhet

tekst Kenneth Wangen
foto Adrian Nielsen

– Hvis Gestapo hadde hatt tilgang på all den informasjonen som Google har tilgang til om en hvilken som helst borger i den vestlige verden i dag, hadde det ikke vært jøder igjen i Europa i dag. For å si det veldig ekstremt, sier David Kristensen.

Masterstudenten i informatikk er med i en forskningsgruppe ved Institutt for informatikk som utvikler et sosialt medium som skal ivareta brukernes anonymitet. Han er ikke avhengig av ekstrem-scenarier for å forsvare anonymiseringsverktøy som Tor.

– Nettet ble ikke utviklet for å være en privat arena, men av det amerikanske forsvaret i den hensikt å kunne kommunisere under en eventuell atomkrig. Men slik nettet har utviklet seg, blir det stadig viktigere å ha muligheten til å være anonym, sier han.

– Hvorfor blir det viktigere?

– Etter at www. ble skapt for 20 år siden, har ekstremt mange flere kommet på nett, hvor det deles stadig mer privat informasjon. Ikke minst har lagringskapasiteten blitt så mye bedre at stadig større mengder kan lagres over lenger tid. *Big data*, store datamengder, har først nå for alvor blitt kommersielt interessante. I totalitære regimer kan teknologien spille en kjempeviktig rolle for dissidenter som vil kommunisere. Jeg blir overrasket om ikke en eller annen form for anonymiserings-teknologi spilte en rolle under demonstrasjonene i Iran i 2011.

– Har anonymisering på nett fått en ny og viktigere rolle med Snowden-avsløringene og vedtaket om datalagringsdirektivet?

– Det er rimelig å anta at etterretningsorganisasjoner i Eng-

land og USA har lagret e-post siden 90-tallet. Men med Snowden-avsløringene har saken blitt en del av folkeopinionen. Vi har også fått bekreftet at sosiale medier overvåkes. Men så lenge internettbrukere ikke får presentert på en forståelig måte akkurat hvilken informasjon som lagres om dem, forblir bruken av anonymiserings-teknologi helt legitim, og bør anvendes av flere.

– Selv om teknologien gjør det enklere og sikrere å dele barneporno?

– Ja. Kriminelle vil alltid være raskt ute med å utnytte ny teknologi. Selv om narkotikaen som kjøpes i dark web sendes i posten, så forbyes ikke postverket. Det er også viktig å merke seg at myndigheter gjerne blåser opp det kriminelle potensialet til verktøy som Tor for å skremme flest mulig bort fra anonymisering på nett. De vet det blir en kjempeutfordring å beholde kontrollen om anonymisering blir utbredt.

– Men er det ikke greit med overvåkning av Internett så lenge man ikke gjør noe galt?

– Problemene starter når du gjør noe de mener er galt. La oss si at du skriver noe kritisk mot Google. Det ville ikke være noe som helst problem for Google å ekskludere deg fra forsidetreffene deres. Eller hvis vi tar noe mer hverdagslig: Du har søkt på en jobb, men sjefen liker ikke søkeren som er for abort. Det er ulovlig å spørre om det på jobbintervjuet, men sjefen kan «google» deg og kanskje finne et kommentarfelt der du har sagt noe som kan tolkes i den retningen, helt uten at du vet det.

Kristensen mener det er helt sentralt at veldig mange ikke aner hva informasjonen de legger ut, allerede blir brukt til – og hva den kan komme til å bli brukt til.

kennew@universitas.no

MIN STUDIETID

tekst Christoffer Gundersen

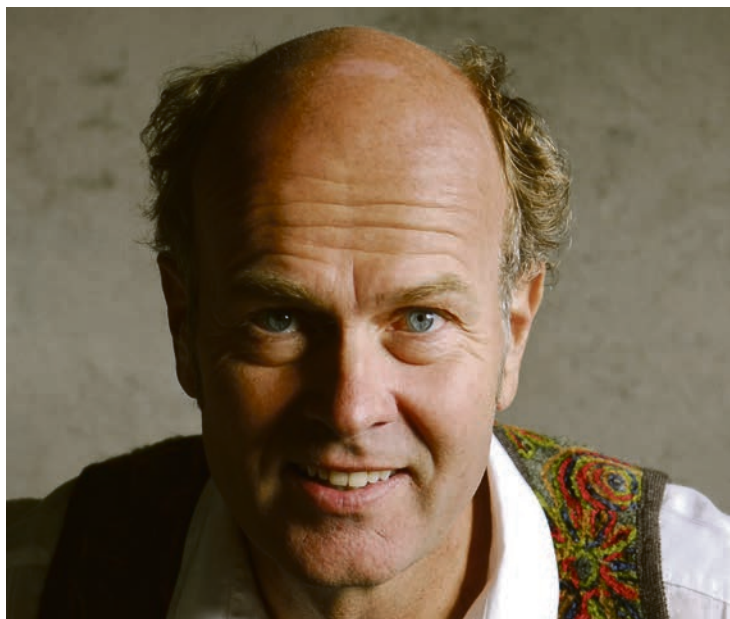

FOTO: KNUIT BRY

Nutrilett og smugling

HVEM: Erik Poppe

STUDESTE: Sosiologi og kriminologi på Blindern, fotolinja på Sogn og film ved Dramatiska institutet i Stockholm

NÅR: 1980–1991

AKTUELL MED: Regissør av filmen *Tusen ganger god natt*

– Amerikanere er så høflige at de gjerne vil uttale det helt riktig, men det blir mye «popeye», «pop» og «pope».

Erik Poppe snakker om hvordan folk uttaler navnet hans.

– Juliette pleier bare å si «Rikk», med tre k-er. Jeg holder på å krepere hver gang. Tilbake kaller jeg henne bare «brioche».

Kvinnen han kaller et bakverk, er Juliette Binoche – hovedrolle-innehaveren i hans nyeste film, *Tusen ganger god natt*. Den er inspirert av regissørens personlige erfaringer som fotograf i konfliktområder.

– I alle filmene mine har jeg skrevet inn mitt eget liv. Det tror jeg gjør fortellingen mer overbevisende.

En hendelse fra studietiden gjorde det lettere for Poppe å relatere seg til elendige skjebner, som dem i *Hawaii, Oslo*. I sitt siste semester i Stockholm ble det rot i stipendordningen, som fikk kritiske følger. Den 30 år gamle Poppe satt igjen med bare 1500 kroner til mat fra mars til juni. Diplomoppgaven spiste all hans tid, og den 1,89 meter høye mannen raste ned fra 95 til 82 kilo.

Løsningen på pengeproblemet ble å framleie hybelen sin og bo på sofaen hos en kompis.

– Jeg var helt ør i hodet, og ble til Hamsuns jeg-skikkelse i Sult. Redningen ble en boks med Nutrilett-kosttilskudd, som mine leieboere satte igjen til meg da de dro. De siste ukene i Sverige måtte jeg tyne dagsrasjonene ned i halve doser, sier Poppe lattermildt.

Den egentlige planen for regissøren var å drive med ordet, som han sier. Han startet på Blindern og tenkte å gå den skjønnlitterære veien – eller kanskje bli journalist? Som student skrev Poppe for Klassekampen, før han gikk over til Aftenposten.

– Jeg trodde det var skriveing jeg skulle drive med, men så fikk jeg ikke fotograf. Derfor måtte jeg sette meg inn i fotograferingen selv. Fra da av sugde jeg til meg alt som hadde med foto å gjøre som en svamp.

Som 22-åring var han ferdig med fotostudier og gikk rett i jobb som utenriksfotograf for VG og Reuters. Da han gikk tilbake til studiene igjen i en alder av 29, var det for å studere film i Stockholm.

– Jeg var hissig på å få så mye ut av studiet som mulig, og jobbet ekstremt hardt. Det var definitivt den viktigste tiden i mitt liv.

Festing ble det også mye av, selv om han hatet det svenske ølet. Da var det fint at en kompis kunne flytte alkoholsamlingen hans, bestående av rundt ti flasker sprit og tjue flasker vin, fra Oslo og over grensa. Grensekontroll hadde kompisen ikke tenkt på, og han ble stoppet.

– Han fikk helt angst, selvsagt. Hvem skulle vel gidde å smugle alkohol fra Norge til Sverige? De svenske kontrollørene kunne heller ikke forstå hans motiver, så de trodde på at han skulle levere det til en norsk student i Sverige. Han fikk alt med seg.

53-åringen tenker fortsatt best gjennom pennen, og særlig ett sted peker seg ut i den anledning: Universitetsbiblioteket på Blindern.

– Både *De usynlige* og *Tusen ganger god natt* skrev jeg på der. Å bare kunne hente bøker i bokhyllene er fantastisk, og selv om jeg ikke er overtroisk, tror jeg stillheten får det beste ut av deg.

Han har anbefalt biblioteket til så mange kollegaer nå at han nesten ikke kan gjemme seg vekk der lenger.

– Men det er utrolig hvor usynlig en kan bli med hatt og briller!

c.s.gundersen@universitas.no

– Nordmenn må

Da det endelig ble opprettet en debattklubb på Universitetet i Oslo, fikk den navnet Norway Debate. Men fortsatt er bare et fåtall av medlemmene norske.

Debattklubb

tekst Martine Engebretsen Li
foto Helle Gannestad

Ute er det høstvær og kaldt, men i et lite auditorium på Det samfunnsvitenskapelige fakultet på Blindern stiger temperaturen. Høye stemmer kjemper om å overgå hverandre, mens det noteres ivrig på papir og bankes hardt i skrivepulten.

Det er møte i debattklubben ved Universitetet i Oslo (UiO). Norway Debate ble stiftet i januar av bulgarske Meglena Antonova og slovenske Martin Breskvar. Studentene var begge vant til en god debattkultur ved universitetene i sine hjemland.

Da de kom til UiO ble de overrasket over at det ikke fantes en debattklubb.

– Norske studenter er opptatt

av temaer som demokrati og likestilling, men det virker som de heller inngår kompromisser framfor å ta en skikkelig debatt, sier Simon Fleischmann, kommunikasjonsansvarlig i klubben.

Angriper argumenter

Fleischmann og de andre klubbmedlemmene tror norske studenter er altfor sjenerte og derfor ukomfortable i situasjoner der de skal argumentere for en sak. De understreker at klubbens debattkvelder ikke handler om å angripe den enkelte debattant, men argumentene som legges fram.

– Det gjelder å tørre å slippe seg løs. Det er ikke så farlig om du stotrer og stammer litt, eller at du ikke er flytende i engelsk. Her mobber vi ingen, sier klubbmedlem Julia Gundlach.

Temaene som tas opp til debatt på Norway Debate, kan være

hva som helst. Alle medlemmene kan komme med forslag, og siden de kommer fra så ulike fagmiljøer som juss, fysikk og biologi, er det stor variasjon i interesser og kunnskap.

Hasj, religion og Facebook

Etter å ha stemt over hvilken sak som skal debatteres, deles medlemmene inn i tilfeldige lag som enten skal argumentere for eller mot den valgte saken, uavhengig av personlige standpunkter. To medlemmer får ansvaret for å passe tiden underveis og kåre en vinner til slutt. Femten minutter gis til forberedelse av argumenter.

– Vi debatterer etter samme mønster som i det britiske parlamentet, sier klubbens leder Meglena Antonova.

Det betyr at lagene annenhver gang sender opp en taler slik at det hele tiden er en vekslings

Norway Debate: I desember skal klubben delta i en internasjonal debattkonkurranse i Lund i Sverige.

Norway Debate

Debattklubbens navn, Norway Debate, er en referanse til debatten med samme navn som ble holdt i det britiske parlamentet under andre verdenskrig. Debatten dreide seg i utgangspunktet om hvordan de alliertes felttog i Norge utviklet seg etter tyskernes angrep, men utviklet seg etter hvert til å bli en så alvorlig kritikk av krigføringen at den engelske regjeringen måtte gå av.

tørre å debattere

mellem for- og motargumenter. Hver taler får fem minutter til sitt innlegg, der det i første og siste minutt er åpent for spørsmål og korrigeringer fra de opponerende lagene. De to siste talerne oppsummerer argumentene fra begge sider, og deretter kåres vinneren.

Populært internasjonalt Organiserte debatter oppstod da den kulturelle offentligheten vokste fram i Europa på 1700-tallet. Debatter fant sted på kaféer, i aviser og i debattmøter, der de mest overbevisende argumentene skulle være avgjørende i moralske og politiske spørsmål – framfor

Australia, Baltikum og Sverige. Men altså ikke i Norge.

Ønsker flere medlemmer Norway Debate, som hevder at de er Norges eneste debattklubb, ønsker seg flere medlemmer – særlig norske.

– Det er gjort forsøk på å danne en debattklubb ved UiO tidligere, men den kunne ikke holdes i live fordi det også da var flest utenlandske studenter som var aktive. Da de reiste fra Norge, døde klubben ut. Derfor vil vi gjerne ha med flere nordmenn, sier Fleischmann.

Han frister med at kunsten å kunne debattere er nyttig i flere sammenhenger.

– Man blir sikrere på seg selv og slapper mer av foran en folke-mengde. Det er verdifullt i skole- og jobbsammenheng der man stadig skal presentere sine synspunkter for andre. Og siden vi debatterer på engelsk blir man bedre i språket, sier Julia Gundlach.

kulturredaksjonen@universitas.no

«Det virker som norske studenter heller inngår kompromisser framfor å ta en skikkelig debatt»

Simon Fleischmann, kommunikasjonsleder i Norway Debate

– En gang diskuterte vi legalisering av hasj. Et av medlemmene studerer biologi og kunne utrolig mye om cannabisplanten. Vi andre lærte mye nytt, sier Antonova. De har også diskutert om religion kan være mer til skade enn nytte, og om foreldre burde få tilgang til sine barns kontoer på sosiale medier.

private og økonomiske interesser. Å lære seg kunsten å debattere godt var derfor helt nødvendig. Dette er også målet til studentene som er med i Norway Debate. Debattklubber er i dag utbredt i Storbritannia, særlig ved eliteuniversiteter som Oxford og London School of Economics – og også populære ved universiteter i USA,

«Uhøflig på mail og lite samarbeidsvillig». Slik karakteriseres Studentersamfundets markedsansvarlig i et mistillitsforslag fremmet denne uken.

Studentersamfundet

tekst Peter Tryggestad

Markedsansvarlig ved Det norske studentersamfund (DNS), Amir Reza, har mottatt et to sider langt mistillitsforslag. Det er kommunikasjonsavdelingen (KAK), et utvalg underlagt markedsansvarlig, som har fremmet forslaget mot Reza.

I mistillitsforslaget, som Universitas har fått innsyn i, er KAK svært kritiske til samarbeidet med Reza. De hevder blant annet han har opptrådt uprofesjonelt i møte med mange av de frivillige som jobber i KAK, og skriver: «Ved gjentatte anledninger har markedsansvarlig opptrådt uhøflig på mail overfor de frivillige».

Mottok ekstern klage

Markedsansvarlig skal også ha hentet eksterne til å utføre arbeid, uten at KAK verken ble rådspurt i forkant eller godt nok involvert i prosessen.

Ved en anledning ble det kjøpt inn tjenester knyttet til å designe Facebook-sider. Ifølge mistillitsforslaget kommer tjenestene til å koste DNS 39 970 kroner det første året, og etter beslutningen var tatt viste det seg at mye av funksjonaliteten kunne blitt laget av de frivillige i KAK.

KAK sier de også fikk en mail av et designbyrå som hadde vært i kontakt med Reza. Byrået – som skulle utføre et oppdrag for DNS – klaget på at Reza hadde gitt ufullstendig informasjon om oppdragets omfang, ikke opprettholdt avtaler gjort i forkant av oppdraget, og at han kommuniserte på en uprofesjonell måte. KAK mener slike klager kan være skadelig for Studentersamfundets omdømme.

Avgjøres på søndag

KAK skriver videre i mistillitsforslaget at de ikke har blitt involvert godt nok i PR- og markedsrettede oppgaver. De påpeker også at dårlig kommunikasjon og misforståelser kunne vært unngått hvis Reza hadde vært villig til å møte KAK, men sier at han ikke har stilt opp til tross for gjentatte invitasjoner.

Medlemmene i DNS skal stemme over Rezas framtid som markedsansvarlig på DNS' generalforsamling førstkommande søndag.

Verken Amir Reza, leder i DNS, Silje Christine Andersen, eller leder av KAK, Runar Forsetløyen, har ønsket å kommentere mistillitsforslaget overfor Universitas før generalforsamlingen.

Universitas følger saken.
kulturredaksjonen@universitas.no

Lions Club Oslo / Berg

BOKMARKED

2. – 10. NOV. 2013

VESTRE ÅKER SKOLE

ULLEVÅLSALLÉEN 37
V/ULLEVÅL SKOLE

LØRDAG 10 – 18

SØNDAG 13 – 18

MAN-FRE 17 – 20

VIL DU GI OSS BØKER
VENNLIGST RING
988 31 809 ELLER 988 32 061 FOR AVTALE

INNTEKTENE GÅR TIL HJELPETILTAK I NÆRMILJØET,
NASJONALT OG INTERNASJONALT

anmelderredaktør: **Eivind Eide Skaufjord**
eivines@universitas.no 990 45 537

ANMELDELSER

Plater:

Sjarmerende uhøytidelig

Med singelen «Royals» ble Ella Yelich-O'Connor, bedre kjent som Lorde, sendt rett til topps på Billboard-lista i USA. Som selverklært feminist og med et upolert image har Lorde gått ut og tatt avstand fra musikkbransjens utseendefokus. Hun er bare 16 år, men låter som om hun er 25.

Den unge popkometen gjør en sterk debut med albumet *Pure Heroine*. Det hele er en god blanding av indiepop og electropop, med ti låter som til tider kan virke litt mystiske og veslevoksne på samme tid. Likevel er nok hitsingelen «Royals» fremdeles hennes sterkeste kort. De ni andre sangene er gode, kunne plata trenge et nytt høydepunkt – selv om låta «A World Alone» er en solid avslutning på plata.

Liker du Lana Del Rey er det gode odds for at du vil sette pris på Lordes *Pure Heroine*. Popmusikk tilsatt en dæsj attitude fra hiphop har vist seg å være en god kombo. Likevel er

LORDE
PURE
HEROINE

Pure Heroine
Av: **Lorde**
Plateselskap: **Universal**

Lorde både røffere i kantene og mer avslappet, og i motsetning til hos de fleste unge popkometer sirkler ikke tekstene hennes rundt det evige temaet « tenåringsforelskelse». Hun har gjort det «å gi blaffen» til et image: *We don't care / We aren't caught up in your love affair*.

Yelich-O'Connor framstår som ekte vare, noe som bør være etterspurt i dagens musikkverden. Som ung, kvinnelig popartist er det vanskelig å stikke seg fram i mengden av sukersøt pop og intetsigende sangtekster. Men Lorde trenger ikke å gjøre som Miley: kaste klærne eller bitche på Twitter for å gjøre suksess. Musikken hennes er god nok.

Nicoline Bjerger Schie
nicolins@universitas.no

Helstøpt fra Heldal

Monica Heldal er nesten irriterende god. Irriterende fordi hun i en alder av kun 22 år leverer en av årets sterkeste plater. Den Rory Gallagher- og The Roots-inspirerte bergenseren har spilt inn en såkalt «moden» plate. Ikke bare moden for alderen: Lydbildet er voksent, detaljert og velprodusert.

Albumet Boy From the North byr på deilige, klangfulle elgitarer i fint samspill med Heldals fine klimpring på akustisk gitar. Og platedebutanten har en behagelig, tidvis skjør, vokal med preg. Akkurat karakteristisk nok til at du vil kjenne igjen framtidige Heldal-låter på radioen.

Hun har allerede spilt på Øya, på Spellemannspris-utdelinga, vært oppvarmingsartist for Thomas Dybdahl på turné, spilt på programmet Lindmo på NRK og vunnet Bendiksenprisen. Alt dette med kun én singel i bagasjen. Derfor er det så fint at plata ikke blir et anti-klimaks med tanke på hennes konsertbragder.

MONICA HELDAL
BOY FROM THE NORTH

Boy From the North
Av: **Monica Heldal**
Plateselskap: **Warner Music**

Skal Heldal kritiseres for noe, er det at plata aldri drister seg ut i eksperimentelt land. Det er akkurat passe snilt og stemningsfullt, slik at det store flertallet av lytterne ikke blir skremt bort. For dette er musikk med et stort markedspotensiell. Og Heldal gir ut skiva på Warner Music. Kanskje har hun fått beskjed om å unngå de største krumpringene.

Unge, urbane lyttere som omfavnet Stein Torleif Bjella bør sjekke ut Heldal. Samtidig er dette en skive du kan legge under juletreet til onkler og fedre som ikke ennå har omfavna Spotify eller Wimp. Kok deg en kopp te og tenk at vinteren snart er her.

Plata er i salg fra 4. november.

Hans J. Skjong
hansjskj@universitas.no

Lytt til Oslos studentradio på FM 99.3 eller radionova.no				Radio Nova	
Mandag		Tirsdag		Onsdag	
06.00: Democracy Now!		06.00: Democracy Now!		06.00: Democracy Now!	
07.00: Morragym		07.00: Morragym		07.00: Morragym	
08.00: Frokost		08.00: Frokost		08.00: Frokost	
10.00: Das Kapital		09.00: Skumma Kultur		10.00: Opplysningen 99.3	
10.30: DUO		10.00: Vitenselskapet		11.00: Nyhetsfredag	
11.00: A-lista		10.30: Grenseløst		12.00: Radiotjenesten	
12.00: Lillesalen Konsertserie (til 13.00)		11.00: Teknova		12.30: Skallebank (til 13.00)	
19.00: Bra Trommis		11.30: Sirkus		19.00: Nova Nedstrippa	
20.30: Sort Kanal		12.00: Snakker ikke norsk			
21.30: Dub Dubhead		Onsdag			
22.00: Overkill		06.00: Democracy Now!			
23.00: O & Jo Show		07.00: Morragym			
24.00: Fri Form Radio		08.00: Frokost			
		09.00: Skumma Kultur			
		Torsdag			
		06.00: Democracy Now!			
		07.00: Morragym			
		10.00: Tekstbehandlingsprogrammet			
		11.00: Historietimen			
		11.30: Emneknaggen			
		12.00: Onsdagsdebatten (til 13.00)			
		19.00: Kvegpels			
		20.30: Country Barn			
		21.00: Spillmatic			
		22.00: Funkiga Timmen			
		23.00: Neu			
		24.00: Fri Form Radio			
		Fredag			
		06.00: Democracy Now!			
		07.00: Morragym			
		08.00: Frokost			
		10.00: Opplysningen 99.3			
		11.00: Nyhetsfredag			
		12.00: Radiotjenesten			
		12.30: Skallebank (til 13.00)			
		19.00: Nova Nedstrippa			
		Søndag			
		07.00: Jazzonen			
		08.00: Gorilla			
		09.00: Trigger			
		10.00: DOKUNOVA			
		10.30: Radio Folkefest (til 11.00)			
		14.00: Du skulle ha vært der			
		15.00: Sorgenfri			
		16.00: Snakker ikke norsk			

Teater:

Knusferdig: I oppsetningen går skuespillerne løs på kulissene som en del av stykket.

Energisk nostalgitripp

Når barndomsvenner møtes igjen som voksne, nøstes livets løse tråder opp i løpet av et heftig sammenstøt.

Alt er så lett i barndommen, før virkeligheten kommer og banker på. Dette er bakteppet for Teater Neufs nye oppsetning, *Knust*.

Studentteater er en sjanger med ymse kvalitet, men skepsisen viser seg i dette tilfellet å være ubegrunnet – når stykket først kommer ordentlig i gang.

Lucas og Joachim har brutt seg inn i en falleferdig rønne av et hus. De husker stedet som «knusehuset», hvor de som barn pleide å komme for å ødelegge inventaret. Da var de en guttegjeng på tre, men Vegard mangler nå.

Mot slutten av barneskolen kom han i dårlig sel-skap, hjemme hadde han en alkoholiker til mor, og han begynte å selge hasj. De andre i guttetroien gikk videre til studier og musikkariere.

Men så dukker Vegard opp. Han har kjøpt inn rullekake og marshmallows – favoritten deres som barn. Selv om han har tapt terreng til de andre, vil han at alt nå skal bli som før.

Tematikken er ikke ukjent: Hvor ofte har du ikke møtt «spøkelser» fra fortiden, som du kjente som barn? De vil så gjerne tilbake til den samme sjargongen, den interne humoren og de satte rollene som dere hadde tidligere. De vil ikke innse at livet har gått videre.

Kanskje du spiller med spøkelsene litt, men til slutt orker du ikke mer. For deg er det jo klart hvorfor dette vennskapet gikk ad undas, mens for dem er det fortsatt håp om å fortsette. Stykket spør om det

Knust

Scene: **Teaterscenen, Chateau Neuf**

Regi: **Evan Vesterhus**

Med: **Sondre Larsen, Erlend Bentesønn Fougner, Andreas Nonaas og Johannes Ytreberg Meløe**

er skjeibestemt at veiene skilles slik, eller om det beror på tilfeldigheter.

I starten er historien litt langdryg, med karikerte roller og tendenser til overspill, og en del humorpøenger resulterer i høflig humring. Først når Sondre Larsen kommer krasjende inn i situasjonen – i rollen som Vegard – tar stykket seg for alvor opp.

Han er livets taper, som på en gripende måte kommer med sitt ønske om gjenforening med gjengen. I stykkets del to kolliderer fortid og nåtid, med spisse dialoger om oppvekstvilkår, miljøpåvirkning og homofili.

Den røde tråden er at guttegjengen går løs på husets inventar, slik de gjorde i barndommen, og knusingen av kulissene er både sjokkerende og original. Dialogene er autentiske, men ikke hysterisk morsomme. Det er de syke situasjonene – at gutta skal møtes for å spise rullekake – som får en til å le.

Med spennende brudd og god kjemi mellom skuespillerne, er *Knust* en oppsetning som vil treffe mange. Den er en rå oppvekker, som får deg til å tenke på de vennene du hadde som ikke fikk utdelt de beste kortene i livet.

Christoffer Gundersen
c.s.gundersen@universitas.no

FOTO: FRIDA HELFJORD

Bisletts løpebane

Hvor: **Under Bislett stadion**

Når: **08–17 og 19–21 (10–18)**

Thorbjørn K. Borlaug, nettredaktør i Universitas

Ukas anbefaling

Løp, for faen!

La oss bare innse det: Høsten er her, slaget er tapt. Det begynner å bli for seint å løpe ute, og når som helst kommer snøen. Du kan være så naiv og dum du bare vil, men Sognsvann er en litt dårlig idé framover. Parkene i Oslo er vakre om høsten, men det er ingenting vakkert i å tryne i løvet som ligger på bakken.

Alle andre trekker inn på kjiipe tre-demøller i klamme treningsstudioer, men det finnes håp. Under Bislett stadion er det en 545 meter lang løpebane med digg underlag. Den er til og med romtemperert. Du kan altså løpe i shorts mens det er 20 minus-grader ute. Best av alt? Det er gratis. Løp, for faen.

Bisletts løpebane

Hvor: **Under Bislett stadion**

Når: **08–17 og 19–21 (10–18)**

Vilde Sagstad Imeland, journalist i Universitas

Ukas advarsel

Stopp, sa jeg!

Aldri beveg deg i nærheten av kjelleren på Bislett stadion, med mindre du ønsker deg en skjellsettende opplevelse. For folka som holder til på den innendørs løpebanen, er verken kvinner eller menn – de er bare løpere, i trange klær. De har én oppgave for sine føtter, nemlig å holde liv i byens sprint-undergrunn (bokstavelig talt).

Rundt og rundt, med Avicii på øret, spiller – eller *sprinter* – de hver for seg hovedrollen i sin egen musikkvideo. Drar du likevel innom, er det på eget ansvar. Hvem vet hvor mange runder du kan komme til å løpe i dette fuktige, dampende hullet, hvor det ryktes at tiden ikke eksisterer.

Kortroman:

Intet nytt under stilen

På et tidspunkt ble det populært å gi ut korte bøker skrevet av unge mennesker om unge mennesker med vaklende identiteter, i søken etter svar på Store Spørsmål, i møte med kjærlighetens forgjengelighet, de vanskelige overgangene, nummenheten, meningsløsheten, i stiltunge framstillinger med original tegnsetting. Uten at estetikken alltid følges av like mye å *formidle*. Ylva Ambrosia Wærenskjolds debut tar del i denne trenden.

mellom roman og lyrikk. Den har en klar rammefortelling, der to unge kvinners lidenskapelige forhold beveger seg i destruktiv retning, og den enes lillesøster bærer med seg traumet av dette. Men mye av handlingen er ob-skur, og historien er episodisk og ukronologisk. Plutselig er stemningen en annen, og vi er et annet sted. Framtoningen er kunstnerisk: Det er ingen store forbokstaver, linjeskift kommer

men fritar ikke for behovet for interes-sante karakterer og en engasjerende historie.

Det skal sies at noen episoder i boka er effektfulle, og at forfatteren har god følelse for språket. Wærenskjold forsøker heller ikke å skrive en ordinær roman. Men det er uansett for lite å sette tenna i her, og den sentrale konflikten føles anstrengt – plutselig er alt forandret, uten at vi vet hvordan. Troverdige konfliktutvikling er utvilsomt

Kom hjem når sorgene har løpt forbi

Av: **Ylva Ambrosia Wærenskjold**

Forlag: **Oktober**

Kom tilbake når sorgene har løpt forbi ligger i grenselandet

Film:

Downs by law: Svein André Hofso spiller detektiven Robert Bogerud, som får et uventet oppdrag.

FOTO: FRILAND PRODUKSJON/NORDISK FILM

Det er ikke hver dag det kommer ut noirpastisjer fra lille Norge, og i hvert fall ikke med en selvironisk hovedrolleinnehaver med Downs syndrom. Privatdetektiv Robert Bogerud elsker detektivlivet, men får ingen oppdrag på grunn av folks fordommer mot evnene hans. Men en dag får han endelig et oppdrag. Noen vil hyre en detektiv som nettopp ikke klarer å løse mysteriet.

Med en tittel som *Detektiv Downs* klør det litt i politisk-korrekt-senteret i hjernen. Filmen spiller ikke så mye på publikums fordommer, et grep som vanligvis skaper en passe mengde friksjon til å lage humor.

I stedet er du med detektiven, og blir både frustrert og frydefull over hvor dumme og fordomsfulle de andre karakterene i filmen er. Detektiven får ropt «Mongo!» etter seg på gata, og farens kolleger humrer av den tilsynelatende fruktesløse detektiven. Men detektiv Robert skjønner jo hvorfor han får oppdraget, og hans varme tilnærming skaper sympati. De som ser tåpelige ut, er alltid de uten tro på Downs-detektiven.

Filmen er nydelig filmet og iscenesatt. Den nikker tidvis til noirklassikere med og av Bogart og Wilder. Kontrasten til de smoothe herrene derfra er likevel ikke morsom så lenge. Etter overraskelsen over detektivens

Detektiv Downs

Regi: **Bård Breien**

Med: **Svein André Hofso, Sven Nordin, Ida Elise Broch**

omgang med dop og damer er det mest helt grei slapstick og forviklinger igjen. Det er forfriskende å se en ny type hovedrolle, og det er greit gjennomført. Men når det først skulle lekes med en slik sjanger er det fremdeles mye spillerom igjen.

Marit M. Simonsen
maritms@universitas.no

Kulturkalender

Onsdag 30. oktober

Teater: *Knust* er en historie om nostalgi, kynisme og gleden av å knuse ting. Hvordan oppfører gutter seg når hverken jenter eller foreldre ser på? Og hva kan skje når gamle barndomsvenner gjenforenes? Viser hver dag, fram til lørdag. **Chateau Neuf, 20.00**

Fredag 1. november

Bruksalg: Det lille plateselskapet Astma Records, drevet av Kristopher Schau og kona hans, setter opp en liten stand hos Big Dipper der de forsøker å selge unna alt de har av private CD-er. Schau insisterer på at samlinga er «all killers, no fillers», med mye som hverken er tilgjengelig digitalt eller på vinyl, så den seriøse samler gjør lurt i å legge omveien innom Big Dipper på vei hjem. **Big Dipper, 16.00**

FOTO: MARCUS SALVESEN/WIKI COMMONS

Selger CD-samlinga: Kristopher Schau.

Lørdag 2. november

Jubileum: South of Heaven Metal Club arrangerte sin første konsert 28. november 2003, med Koldbrann og Forgery på scena. Siden den gang har de gjennomført flere hundre konserter med band fra de fleste sjangre innen metalen, både fra inn- og utland. I kveld spiller Coroner, Nocturnal Breed, Slough Feg, Svartidaudi og Dragged Into Sunlight, samt at det blir quiz: Uoffisielt norgesmesterskap i Iron Maiden, med quiz-mastere Asbjørn Slettemark, Torgrim Øyre, Andreas Tylden og Runar Pettersen. **Chateau Neuf, 16.00**

Søndag 3. november

Konsert: Pantha Du Prince & The Bell Laboratory. For to år siden debuterte disse på Øyafestivalen med et bestillingsverk. Siden har det norsk-tyske prosjektet levd videre på plate og på en mengde scener i Europa. Etter stor suksess i flere land, kommer prestisjeprosjektet i høst tilbake til Oslo for å spille i Konserthuset. **Oslo Konserthus, 20.30**

Mandag 4. november

Film: Det blir kinovisning av Erik Poppes film *Tusen ganger ganger god natt* med påfølgende debatt, arrangert av Pressefotografenes klubb. I panelet: Erik Poppe, regissør; Harald Henden, VG; Line Fransson, Dagbladet; Tomm W. Christiansen, frilans; Trond Idås, NJ. Debattleder: Philip Lote, NRK. **Ringen kino, 17.30**

Gi oss beskjed om arrangementer på epost: **universitas@universitas.no**

Moods of UiO

Universitas' journalist beskrev flere ganger forrige uke hvilke klesmerker og solbriller BI-studentene brukte i reportasjen om seilforeningen Aquila. Nå vil Universitas slutte å forskjellsbehandle, og derfor skrive om alle kilders klesvalg, også i nyhetsseksjonen. Her er et utdrag fra neste ukes oppslagssak:

«UiO-rektor Ole Petter Ottersen, kleddelig antrukket i en mørk, innsvinget Tiger of Sweden-dress, er uenig i kritikken fra studentparlamentet. Studentparlamentsleder Gabrielle Legrand Gjerdset, for anledningen i en shabby chic kjole fra Zara, drar ned sine Tom Ford-solbriller og retter krass kritikk mot Ottersen.

– Syt, syt, syt, sier hun.

– Slå deg mindre løs, Gabrielle. Nesten ingenting på motefronten er lov i høst, sier Ad Notams moteansvarlige, Sonia Notam til Ad Notam.

Pizza-kongene

Brannvesenet har så langt i år rykket ut 361 ganger til Oslos studentboliger. Flertallet av utrykningene skyldes dårlige kokekunnskaper. Ad Notam kjenner til at Studentsamskipnaden (SiO) vil bruke drastiske tiltak for å redusere antallet utrykninger.

– Vi vil nå fjerne alle komfyrer og stekeplater. SiO har

gjort en avtale med Pizza & Kina Expressen om daglige leveranser til alle SiOs beboere. Beboerne vil dermed ikke få noen endring i kostholdet, sier SiOs boligdirektør, Trond Bakke, til Ad Notam.

Omlegging av Universitas

Universitas søker ny redaktør. Ad Notams sjefredaktør, Bjørgulv Åmås Hegnar-Haugsgjerd, kommer til å søke jobben.

– Mediebransjen er i kraftig endring. Universitas må legges om. Side 2–14 blir tant og fjas, s. 15–18 ondsinna rykter, og s. 19–32 ubegrunna spekulasjoner, personangrep og harselas, sier Hegnar-Haugsgjerd i sin programerklæring.

Kildepleie

Dekan Morten Dæhlen ved UiOs Matematiske-naturvitenskapelige fakultet (MatNat), vil hindre frafall i utdannelsen av realfagslektorer. Han vil at MatNat skal bli et «Drømme-teater». Ad Notams redaktør i avdelingen for svulstigheter og Paulo Coelho-studier, håper andre tar etter Dæhlen. Ad Notam håper samtidig MatNat-ere husker på at de er på et drømme-teater når de får feil i kildekoden for fjortende gang.

Slakt: – Hva tenkte rektor Ottersen da han kledte på seg i morges? Terningkast 1, sier Min Studentmoteansvarlig, Sonia Notam.

Rykter: «Hvem hadde seg på dassen i Lucy Smiths hus?» blir en ny spalte i Universitas, om Universitas-redaktørkandidat B.Å. Hegnar-Haugsgjerd får jobben.

Max fyr(rig): Direktør i Studentboligene, Trond Bakke, synes det er helt greit at du tenner bål i komfyren dersom du er fra Flintstones-familien.

Ufølsomme Trond

SiO-Trond aka bolig-Bakke tenner ikke på alle pluggene tross dritmorsomme antenningsspørsmål. Not hot.

– Du, Trond, i saken om brannutrykninger til studentboliger i forrige uke sier du at SiOs brannalarmer er «stilt så ufølsomt som de kan være». Akkurat hvor ufølsomt er det, egentlig?

– Det er så ufølsomt at de ikke skal slå ut på vanlig matlaging, men på røyk og ild.

– Begynner de å pipe om du holder en lighter inntil?

– Det vil jeg fraråde å prøve.

– Hva om man fyrer opp et bål rett under?

– Ja, da bør den slå ut. Er vi på den sistesida nå?

– Sisteside? Du, etter den saken har vi også fått noen henvendelser fra studenter som lurar på hva

som egentlig er greit...

– Ja, okei...

– For eksempel er det en som lurar på om det er greit å bruke komfyren som bål plass?

– Eh... Hvis man pleier å gjøre det hjemme hos seg selv ... Altså, sånn man ville oppført seg hjemme hos mor og far, skal man også oppføre seg i studentboligene.

– Hva hvis man kommer fra et litt utradisjonelt, steinaldersk hjem med hyppig bål i komfyren?

– Nei, altså, man skal som sagt gjøre som hjemme hos mamma og pappa. Så hvis man er fra et sånt hjem så, ja, da får man gjøre det og heller tåle at brannvesenet kommer.

– I saken forrige uke fikk vi også høre om studenter som steker egg og toast direkte på kokeplata. Hva er egentlig galt med å steke egg direkte på kokeplata? Det sparer jo oppvask?

– Jeg skjønner at det er fristende. Men jeg ville foretrukket å vaske opp stekepanna framfor å vaske hele komfyren. Den steke-

platestrategien blir litt kortsiktig.

– Men et egg begynner da ikke å brenne? Gjør det?

– Eh ...

– Kan egg begynne å brenne, Trond Bakke?

– Hvis du prøver hardt nok får du det helt sikkert til. Men hvis jeg kan være litt seriøs: Røyken er minst like farlig som flammene.

– Er det eggehviten eller plommen som har farligst røyk?

– Jeg går for plommen.

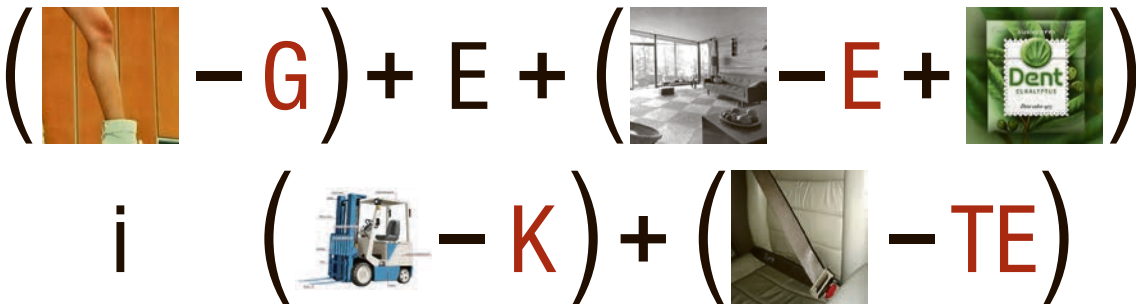
– Hvem av de to antennes først, tror du?

– Hm. Hviten! Men dette høres ut som et forsøk som egner seg best på «Ikke prøv dette hjemme».

– Trond Bakke, du virker litt forvirret rundt brannalarmer generelt, og eggehvittens antennespunkt spesielt. Vil du vurdere din stilling?

– Jeg... tror jeg skal la min overordnede vurdere om jeg er egna til dette eller ikke.

baksiden@universitas.no

HINT: Her har noen havnet i en knipe! Send ditt svar til oyvind.gallefoss@universitas.no.
FORRIGE UKES LØSNING: «Gamle og nye koster på vei til Stortinget». Det klarte nesten Even Næss Bergseng. Close enough!

1. Hvor tildeles Nordisk råds priser i dag (onsdag)?
2. Og hva heter den nye prisstatuetten som deles ut?
3. Hvilket år ble Kalmarunionen inngått?
4. Og når ble den oppløst?
5. Om hva slags litteratur bruker engelskspråklige kritikere gjerne sjangerbetegnelsen «nordic noir»?
6. Hvilket tiår ble Olav Dalgards film *Gry i Norden*, den siste i hans «arbeidertrilogi», sluppet?
7. I hvilket delvis uavhengig territorium er Nuuk hovedstad?
8. Hva het det samnordiske barneprogrammet som gikk på tv fra 1991–1993, der Nadia Hasnaoui, Bengt Stenberg, Sidsel Agenso og Mikael Renström var programledere?
9. Hvilken av byene ligger lengst mot nord: Bergen, Helsinki, Oslo eller Stockholm?
10. Hvilke farger har det samiske flagget?

Norden: Et myteomspunnet område.

1. Operan i Oslo
2. Nordlys
3. 1397
4. 1523
5. Krim
6. 1930-tallet (1939)
7. Gørland
8. Myggen
9. Bergen
10. Rødt, blått, grønt og gult